

SAN LUCAS

San Lucapa Pedee Pia P'ãda

San Lucapa na pedee pia p'ãji. Lucas judio-e paji. Macedonia eujãdepema médico paji. Jesucristopa jirit'erada Pablo k'õp'ãyo paji. Na pedee pia p'ã pëiji chi k'õp'ãyo Teofilomaa, auk'a Jesucristode ijãamerã. K'awapi k'inia baji Jesupa judio-eerã o k'achiadeepa ichiaba k'aripa atapari. Na pedee p'ãi naaweda, Lucapa pi-ia ak'iji ne-inaa jõmaweda p'ã bada Jesude. Pedee pachi Jesús bapata k'awadap'edaarã ome, Jesús nipapata pia nepiri k'inia bada perã. Na p'ãdade audú jara bi chupiria beerãde; it'aa t'ĩpatade; Tachi Ak'õre Jaurede; Cristo piuda k'aurepa Ak'õrepa eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata wëpapiparide mãik'aapa wëraarã mimiade Tachi Ak'õre-it'ee.

Naapiara Lucapa jara bi ichia k'awaada na pedee pia p'ãi naaweda (cap. 1.1-4). Mateopa p'ãda k'ãyaara pedee chok'araara jara bi Jesús t'odade (caps. 1.5–2.52) mãik'aapa Juan Bautistapa jarateedade (cap. 3.1-20). Awaraarãk'a Lucapa jara bi Jesús poro choode mãik'aapa iru netuara ome unuda (caps. 3.21–4.13); irua jaratee nipada Galilea eujãde (caps. 4.14–9.9) mãik'aapa awaraa eujãde (cap. 9.10-50); iru Judea eujãdee wãda (caps. 9.51–13.21) mãik'aapa irua jarateeda Perea eujãde (caps. 13.22–19.27). Ma jõmaade Lucapa pedee chok'araara jara bi, awaraa pedee pia p'ãdap'edaarã k'ãyaara. T'ëepai jara bi Jesús peedap'edaa (caps. 19.28–23.56); iru chok'ai

p'irabaida; chi k'õp'ãyoorãmaa unupida mãik'aapa ãra taide it'aa wãda (cap. 24).

Teofilomaa naapiara p'ãda

¹ Eperãarã poro waibia Teófilo, mi naa awaraarãpa p'ãjida ne-inaa p'asada tachi t'ãide. ² P'ãjida Jesús ãchi taupa unudap'edaa mãik'aapa tachimaa irude nepiridap'edaa. Tachi Ak'õrepa ãra jirit'eraji mǎgá irua ooda jarateepataadamerã. ³ Mia ma p'ãdap'edaa pia ak'iji. Ma awara ãramaa mãik'aapa Jesús unudap'edaarã awaraarãmaa iidi wãji. Mǎgá Jesús t'odadeepa p'asada pia k'awaaji. Eperãarã poro waibia Teófilo, ⁴ ma jõmaade k'ĩsiap'eda, mia nãga p'ã bi, pia ma wãara pedee jarateedap'edaa pipiara k'awaamerã.

Tachi Ak'õrepa jara pëida Juan Bautista t'oit'ee

⁵ Jesús t'oi naaweda Herodes rey paji Judea eujãde. Mama bapachi p'aare t'ijarapatap'edaa Zacarías. Iru p'aare Abías eere p'anadap'edaarãdepema paji. Chi wëra, Isabel, ichiaba chonaarãwedapema p'aareerã poro waibia Aarondeepa uchiada paji. ⁶ Zacarías chi wëra ome k'achia wëe p'anapachida Tachi Ak'õre k'ĩrapite, iru ùraade jara bik'a oopachida perã. Maperã apidaapa ãra p'oyaa imiateedak'aa paji. ⁷ Mamãda ãra warra wëe p'anajida, Isabel warra t'ok'aa pada perã. Ma awara ãchi omee weda audú chonaa p'anajida warra oodait'ee.

⁸ Ewari aba p'aareerã poroorãpa jarajida Abías eerepema p'aareerã mimia p'aneedamerã Tachi Ak'õre te waibiade. ⁹ P'aareerãpa oopatak'a suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aita t'ĩut'ee Tachi

Ak'õre te waibia edupema cuartode ne-inaa t'ũa bapari paade. Mãgá Zacariata uchiaji. ¹⁰ T'ũjuji ma ne-inaa t'ũa bapari paade. Mãga oomaa bi misa, eperãarã jõmaweda taawa it'aa t'ĩ para baji. ¹¹ Zacarías mama te jãde bide it'aripema angelpa ichi unupiji. Bainĩ baji ma ne-inaa t'ũa bapari paapata altar juaraare. ¹² Zacariapa mãga unuk'ãri, p'eradachi. ¹³ Mamĩda ma angelpa mãgaji:

—Zacarías, waaweenapáde aji. Tachi Ak'õrepa pia it'aa iidida ũrijipi. Pi wẽra Isabelpa warra t'oit'ee. T'ĩ biit'eeda aji, Juan. ¹⁴ Parã o-ĩ-ĩa p'anadait'ee iru ome. Ichiaba eperãarã chok'ara o-ĩa p'anadait'ee iru t'oda k'awaadak'ãri. ¹⁵ Pi warra waibia pait'ee Tachi Ak'õre k'ĩrapite. Maarepida it'ua, vino jida tok'aa pait'ee. Iru t'oi naaweda, Tachi Ak'õre Jaure bapariit'ee iru ome. ¹⁶ Irua Israel pidaarã chok'araarãmaa waya ijãapiit'ee Tachi Ak'õrede. ¹⁷ Na Juanpa Ak'õre pedee jaranait'ee, Tachi Waibia chei naaweda. Audú Ak'õrede ijãapariit'ee. Ne-inaa ooit'ee Tachi Ak'õre juapa mãik'aapa sõcharra bait'ee Ak'õre pedee jarapari Elías chonaarãweda bapatak'a. Ak'õreerãmaa k'ĩsiapiit'ee ãchi t'ãri auk'a bidamerã ãchi warrarã ome. T'ãri k'achia beerãmaa jarateeit'ee oo k'awaa wãdamerã Ak'õrepa oopi bik'a. Mãga oo bipa Israel pidaarã k'aripait'ee Tachi Waibia k'awaadamerã mãik'aapa irude ijãapataadamerã.

¹⁸ Mãga ũrik'ãri, Zacariapa ma angelmaa iidiji:

—¿Sãga mia pi pedee ijãayama? aji. Mi audú chonaa bida aji, warra ooit'ee; mi wẽra jida.

19 Māpai angelpa māgaji:

—Mi Gabrielda aji. Tachi Ak'ōrepa jararuk'a mia ooparida aji. Irua mi pēiji pi ome pedeede māik'aapa pīmaa ma pedee pia jarade. ²⁰ Mamīda pia mi pedee ijāa-e pada perā, ĩraweda pi p'oyaa pedee-ee beeit'eeda aji, mia jaradak'a parumaa.

²¹ Zacarías māgá edú bi misa, eperāarā taawa it'aa t'ĩ para badaarāpa k'ĩsia p'aneejida: “¿Sāgap'edapi taarāruma?” apachida. ²² Zacarías uchiak'āri, p'oyaa pedeek'aa paji. Jīp'a juapa jarapachi. Mapa ma eperāarāpa k'awaajida irua k'āimok'araa pik'a bide ne-inaa unuda Ak'ōre te waibiade.

²³ Zacariapa ichi mimia Ak'ōre te waibiade aupak'āri, ichi temaa wāji. ²⁴ T'ēpai chi wēra Isabel biak'oo beeji. Atane joisomaa wāyaaru misa, uchia-e paji ichi tedeepa. ²⁵ K'ĩsiaji: “Tachi Ak'ōrepa mīmaa ne-inaa pia ooji. Mi k'īra nejasia bapachi, biak'ook'aa pada perā. Mamīda irua mi chupiria k'awaada perā, ĩrá mi biak'oo bida” aji.

Tachi Ak'ōrepa jara pēida Jesús t'oit'ee

²⁶ Atane seismaa Isabel biak'ooda, Tachi Ak'ōrepa ichi ángel Gabriel pēiji Galilea eujādepema p'uuru Nazaretdee. ²⁷ Mama bapachi awēra waide imik'īra ome k'āi-ee. T'ījarapachida María. Mama ichiaba bapachi imik'īra t'ījarapatap'edaa José. Ichi chonaarāwedapema Rey Daviddeepa uchiada paji. María José ome pedeete p'anajida miak'āidait'ee. ²⁸ Gabriel cheji Mariamaa māik'aapa māgaji:

—¡Pia baparíji! Tachi Ak'ōrepa pi piara ak'ipari awaraarā k'āyaara. Iru pi ome bida aji.

²⁹ Māga ũrik'ãri, María p'era pik'a beeji m̃aik'aapa k'ĩsiai: “¿Sāap'edata m̃imaa māga jara cheruma?” aji. ³⁰ Māpai Gabrielpa māgaji:

—María, waawenaapáde aji. Tachi Ak'õrepa pi jirit'eraji k'inia iru bairã. ³¹ Pi biak'oo beeit'ee m̃aik'aapa imik'ĩra warra t'oit'ee. T'ĩ biit'ee Jesús. ³² Iru Tachi Waibia pait'ee. Tachi Ak'õre Warrada adait'ee. Tachi Ak'õre Waibiapa iru rey pa-piit'ee, iru chonaarãwedapema Rey Davidk'a. ³³ Iru ichita Jacobdeepa uchiadap'edaarã rey pait'ee, na p'ek'au eujã jõru pijida.

³⁴ Māpai Mariapa iidiji ma angelmaa:

—Mamĩda, ¿sāga biak'ooyama aji, mi imik'ĩra ome k'ãi-ee bita?

³⁵ Gabrielpa p'anauji:

—Pi biak'oo-e pait'ee awaraa wēraarãk'a. Ak'õre Jaure pi ome bait'ee. Tachi Ak'õrepa ne-inaa jõmaata oopari. Iru Jaurepa pi aneu pik'a cheit'ee j̃iararak'a. Māgá imik'ĩra wēe bi m̃ida, biak'oo beeit'ee. Ak'õrepa māga ooit'ee perã, pi warra k'achia wēe bapariit'ee. Iru Tachi Ak'õre Warrada apataadait'ee. ³⁶ Ma awara p̃ichi ēreerã Isabel, chõtrãa k'iri m̃ida, atane seis iru bi biak'ooda. Iru warra t'ok'aada apachida m̃ida, imik'ĩra warrata t'oit'eeda aji. ³⁷ Tachi Ak'õrepa māga ooi, wē-e perã ne-inaa irua p'oyaa oo-e pai.

³⁸ Māpai Mariapa māgaji:

—Mi Tachi Ak'õre jua ek'ari bapari. Irua jara bik'a ooi pia bida aji, mi ome.

Maap'eda Gabriel wãji.

María Isabelmaa wãda

³⁹ Ma t'ēpai María wāji Isabel bada p'uurudee ee jēra bimāi Judea eujāde. ⁴⁰ Zacarías temāi panak'āri, Mariapa Isabelmaa saludaaji. ⁴¹ Isabelpa María pedee ūrik'āri, chi chai o-īapa jīti jira beeji iru bide. Māpai Tachi Ak'ōre Jaure ba cheji Isabel ome. ⁴² Mapa golpe pedeeji:

—Tachi Ak'ōrepa pīta pipiara ak'i bida aji, awaraa wēraarā k'āyaara. Irua pi warra bide bi pia ak'i bapariit'eeda aji. ⁴³ Mi ek'ariara bi mīda Tachi Ak'ōre k'īrapite, mi o-īa bi, pi, Michi Waibia nawepa mi ak'i cheda perā. ⁴⁴ Pi salude ūriruta mi warra o-īapa jīti jira beeji mi bide. ⁴⁵ Pi o-īa bi ijāada perā Tachi Ak'ōrepa ooit'ee ichia jara pēidak'a!

Mariapa pedee pia jarada Tachi Ak'ōrede

⁴⁶ Māpai Mariapa māgaji:

—T'āripa mia jara bi: Tachi Ak'ōre jōmaarā k'āyaara waibiara bi.

⁴⁷ Michi t'āride o-īa nībi, Tachi Ak'ōrepa mi o k'achiadeepa k'aripa atapari perā.

⁴⁸ Mi chupiria k'iri mīda iru esclavak'a, irua mi jirit'eraji māik'aapa t'āri o-īapiji. Mapa īraweda jōmaarāpa mi t'ījaradait'ee chi Tachi Ak'ōrepa t'āri o-īapida.

⁴⁹ Pi Tachi Ak'ōre Waibia t'ījarapata Chi K'achia Wēe Bapari! Iruata ne-inaa pi-ia ooji mi ome.

⁵⁰ Tachi Ak'ōrepa chupiria k'awaapari ichide ijāapataarā; āchi warrarā; āichak'eerā paara.

⁵¹ Ne-inaa pi-ia oodoo ichi juapa. T'āride audua beerā jērek'ooji.

⁵² Reyrã uchiapiji ãchi mimiadeepa mãik'aapa ãra k'ãyaara audua-ee beerã poro waibiarã papiji.

⁵³ Jarrapisia beerã irumaa chedak'ãri, ne-inaa pia teeji k'ãiwee nipadamerã ichi ode. Jõdee net'aa piara iru p'anadap'edaarã arajãgaa wãpiji ãchi ode.

⁵⁴ Tachi Israel pidaarã, ichi eperãarã k'aripapachi ichia oopi bik'a oopatap'edaa perã. Æra ichita chupiria k'awaaji ⁵⁵ mãga ooit'eeda ada perã tachi chonaarãmaa; Abrahammaa mãik'aapa irudeepa uchiadait'eerãmaa.

⁵⁶ María Isabelmãi atane õpee beeji. Maap'eda cheji ichi temaa.

Juan Bautista t'oda

⁵⁷ Isabel warra t'ok'ãri, imik'ĩra warrata t'o ataji.

⁵⁸ Æchi te k'ait'a p'anapatap'edaarãpa mãik'aapa ãchideerãpa k'awaadak'ãri Tachi Ak'õrepa mãgã ãchi k'aripada, ãramaa chejida pedee pia jarade.

⁵⁹ Warra t'op'eda, k'ãima ocho pak'ãri, iru k'ap'iade tauchaa bipijida. Arii p'anadap'edaarãpa t'ĩ bidait'ee paji Zacarías, chi ak'õrek'a. ⁶⁰ Mamĩda chi nawepa mãgaji:

—Mãga-e. Iru t'ĩ bidait'ee Juan.

⁶¹ Mãpai mãgajida:

—Parãdeerã apidaamaa ma t'ĩ bida-e paji.

⁶² Mãpai juapa jarajida chi ak'õremaa, chi warra t'ĩ k'awaadait'ee. ⁶³ Mãpai Zacariapa juapa jaraji ichi-it'ee tabla pite aneedamerã mãik'aapa aide p'ãji: *Iru t'ĩ biit'ee Juan*. Mãga unudak'ãri, eperãarã jõmaweda ak'itrua para beeji. ⁶⁴ Aramata Zacarías

pedee uchiaji m̄aik'aapa Tachi Ak'õrede pia pedeeji.
⁶⁵ Jõmaweda iru k'ait'a p'anapatap'edaarã ak'itrua
 para beeji m̄aik'aapa m̄agí p'asada pia t'opachida
 jõmaweda eperãarã eede p'anapataarãm̄ai Judea
 eujãde. ⁶⁶ M̄aga ũridak'ãri, jõmaarãpa k'ĩsia
 p'anapachida ãchi t'ãridepai: “¿K'ãata ooit'eepaama
 ajida, ma warrapa?” ¿Chonaa pak'ãri, eperã
 waibia pait'ee-epaa? ¿Wãara Tachi Ak'õre iru
 ome bapariit'ee-epaa?

Zacariapa Tachi Ak'õremaa jarada

⁶⁷ M̄apai Tachi Ak'õre Jaure ba cheji Zacarías
 ome. Mapa m̄agaji:

⁶⁸ —¡Tachi Ak'õre, tachi Israel pidaarã Ak'õre
 Waibia t'ãri pia bapari, ichi p'uuru pidaarã
 k'aripa cheda perã!

⁶⁹ Ichi mimiapari Daviddeepa uchiada p̄eiji
 Tachi K'aripa Atapari bamerã. M̄agí jõmaarã
 k'ãyaara waibiara bi.

⁷⁰ Chonaarãweda m̄agide pedeepachi ichi
 pedee jarapataarã k'ap'ia pari.

⁷¹ Jaraji m̄agipa tachi k'aripa atait'ee tachi
 k'ĩra unuamaa iru p'anapataarã juadeepa.

⁷² Ichiaba jaraji m̄agipa tachi chonaarã
 chupiria k'awaait'ee m̄aik'aapa ooit'ee irua
 jaradak'a ãra poro waibiarãmaa.

⁷³ K'irãpaji ichi pedee jarada ichi t'ĩ waibiade
 tachi ak'õchona Abrahammaa:

⁷⁴ K'aripait'ee tachi k'ĩra unuamaa iru
 p'anapataarã juadeepa, waawee-ee
 oopataadamerã irua oopi bik'a iru jua
 ek'ari p'anide.

- 75 K'aripait'ee chok'ai p'anide k'achia wēe p'anapataadamerã iru k'ĩrapite.
- 76 Mamĩda warra, pi t'ĩjaradait'eeda aji, Ak'õre Waibia pedee jarapari. Tachi Waibia naa jarateenait'ee, eperãarãpa iru pedee ũri k'inia p'anapataadamerã.
- 77 Jarait'ee Tachi Ak'õrepa eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata wēepapipari mãik'aapa ãra o k'achiadeepa k'aripa atapari atuanaadamerã.
- 78 Tachi Ak'õrepa tachi chupiria k'awaapari perã, aba ak'õrejĩruk'a urua bi it'ariipa pēiit'ee.
- 79 Māgĩ ĩdaa pik'a bait'ee na p'ek'au eujãdepema p'ãriu pik'a p'anĩrã atuadait'eerã t'ãide. Tachi Ak'õre o ak'ipiit'ee, aide tachi nipapataadamerã mãik'aapa k'ãiwee p'anapataadamerã.
- 80 Zacarías warra wari wãji mãik'aapa audú ijãa beeji Tachi Ak'õrede. K'ũtrãa pak'ãri, banaji eujã pania wēe bide Israel pidaarãmaa jarateemaa beerumaa.

2

Jesús t'oda (Mt 1.18-25)

1-2 Juan at'ãri ma-ãri bak'ãri, César Augusto Romadepema reyrã poro waibia paji Romadepemaarã eujãde, ichiaba awaraa eujã iru jua ek'ari badade. Cirenio ichi jua ek'ari baji. Māgĩpa Siria eujã ak'ipachi. Maapai eperãarã ichi truadepema jõmaweda t'ĩ p'ãpiji k'awaait'ee jõmasaa p'ani. Māgĩ chi naapema t'ĩ p'ãpida paji. 3 Māgá eperãarã

juasiadak'ãri, jômaweda wãpijida ãchi chonaarã p'uurudee t'ĩ p'ãpide.

⁴ Maperã José uchiaji Galilea eujãdepema Nazaret p'uurudeepa wãit'ee Judea eujãdee. Ichi chonaarãwedapema Rey Daviddeepa uchiada perã, wãji David t'oda p'uuru Belendee. ⁵ Mamaa wãji ichi t'ĩ p'ãpide María ome, ichi wëra pait'ee bada perã. Uchiadak'ãri, María warra t'oyama baji. ⁶ Belende panadak'ãri, María bi p'ira nĩbeeji chi warra t'oit'ee. ⁷ Mamĩda te unuda-e paji, araada-e pada perã jômaweda t'ĩ p'ãpi chedap'edaarã-it'ee. Mapa mama Belende chi warra naapema t'oji, ne-animalaarã nek'opata tede. Chi warra p'arude pira atap'eda, biji ne-animalaarã nek'opatade k'ãimerã.

Angelpa oveja ak'ipataarãmaa unupida

⁸ Ma p'ãrik'ua Belén k'ait'a p'ũajara paraamã eperãarãpa ãchi ovejaarã ak'ĩmaa p'anajida. ⁹ Mãga nide angelpa ichi unupiji mãik'aapa Tachi Ak'õre k'ĩra wãree ĩdaadachi ãchi ik'aawa. Mapa p'eradachida. ¹⁰ Mamĩda ma angelpa mãgaji:

—P'eranaadapáde aji, mia pedee pia jara cheru perã. Mia nepiriru k'aurepa eperãarã jômaweda audú o-ĩa p'anedait'ee. ¹¹ Idi p'ãrik'ua Rey David t'oda p'uurude t'oji eperãarã o k'achiadeepa k'aripa atapari. Iru Tachi Waibia, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã. ¹² Jirinadapáde aji. Ünunadak'ãri imik'ĩra warra p'arude pira bi ne-animalaarã nek'opatade, k'awadayada aji, mia wãarata jarada.

13 Aramata unujida it'aripema angeleerã cho-k'ara chi apema ik'aawa para bi. Jõmaarãpa o-ĩa it'aa t'ĩ para beeji. Mãgapachida:

14 —jTachi Ak'õre it'ari bita jõmaarã k'ãyaara waibiara bi! jIrua pia ak'i biirã t'ãri o-ĩa p'anapata mãik'aapa k'ãiwee p'anapata!

15 Ma angeleerã jõmaweda wãdak'ãri Ak'õre eujãdee, ma oveja ak'ipataarãpa mãga jõnapachida:

—Wãdáma apachida Belendee, Ak'õrepa jara pëida ak'ide.

16 Mãpai isapai wãjida. Wãara ununajida María José ome mãik'aapa María warra k'ãi bi ne-animalaarã nek'opatade. 17 Mãga unudap'eda, nepirinajida ma angelpa jarada ma warrade.

18 Jõmaweda ãra pedee ũridap'edaarã ak'itrua para beeji. 19 Mamĩda ma jõmaade Mariapa ichi t'ãridepai k'ĩsiaji. K'ĩra atuak'aa paji ãrapa jaradap'edaa.

20 Jõdee ma oveja ak'ipataarã o-ĩa wãjida ãchi p'anadap'edaamaa. Wãk'ãti wãdapa mãgapachida:

—Tachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Iru t'ãri pia bi. Jõma unujida irua jara pëidak'a.

Jesús ak'õreerãpa iru ateedap'edaa Tachi Ak'õre te waibiade

21 Ma warra t'op'eda, ewari ochomaa iru k'ap'iade tauchaa bijida mãik'aapa t'ĩ bijida Jesús, María biak'oo beei naaweda, angelpa jaradak'a.

22-24 Ewari cuarenta wãyaak'ãri, wãjida Jerusalendee oodait'ee Moisepa p'ãdade jara bik'a, t'ũ pia p'aneedait'ee Ak'õre te waibiade. María k'ap'ia pari oojida Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bik'a wëraarãpa oodamerã warra t'op'eda:

‘Peepidap'eda, paapidaipia bi tortola omé maa-e
 pirã paloma chak'eerã omé.’ (Lv 12.6-8)
 Ichiaba chi warra awara bijida Tachi Ak'õre-it'ee
 Moisepa p'ãdade jara bik'a:

‘Israel pidaarãpa ãchi warrarã naapemaarã awara
 bidaipia bi Tachi Ak'õre-it'ee.’ (Ex 13.2, 12)

²⁵ Maapai Jerusalende bapachi chonaa aba
 t'ijarapatap'edaa Simeón. Iru Tachi Ak'õrede
 ijãapachi mãik'aapa oopachi irua oopi bik'a.
 Ijãapachi Tachi Ak'õrepa Israel pidaarã k'aripait'ee
 ãchi k'ira unuamaa iru p'anapatap'edaarã
 juadeepa. Tachi Ak'õre Jaure bapachi Simeón
 ome. ²⁶ Iruata k'awapiji Simeón piu-e pait'ee unui
 naaweda Cristo, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã
 rey pamerã. ²⁷ Ma ewate Ak'õre Jaurepa iru
 wãpiji Tachi Ak'õre te waibiadee. Mãga nide
 Jesús ak'õreerã wãjida mamaa. Oomaa p'anajida
 Moisepa p'ãdade jara bik'a oodamerã ãchi warra
 ewaa t'oda ome. ²⁸ Simeónpa ãra unuk'ãri, ma
 warra chai jira ataji mãik'aapa t'ãri o-ia mågaji
 Tachi Ak'õremaa:

²⁹ —Ak'õre, jõmaarã Ak'õre Waibia, ãrá mi,
 pi mimiapari, k'ãiwee piut'ee, pia eperã
 jaradak'a unuru perã.

³⁰ Michi taupa unuru Tachi K'aripapari.

³¹ Pia na imik'ira warra pëiji pi o ak'ipimerã na
 p'ek'au eujãdepemaarãmaa.

³² Iru ãdaa pik'a bi k'aurepa judio-eerãpa
 paara pi o k'awaadait'ee mãik'aapa iru
 k'aurepa eperãarãpa Israel pidaarã t'o
 p'anadait'ee.

³³ Simeón pedee ãridak'ãri, Jesús ak'õreerã p'era

pik'a p'aneejida. ³⁴ Māpai Simeónpa iidiji Ak'õrepa ãra pia ak'i bapariimerã mãik'aapa Mariamaa mǎgaji:

—Pi warra k'aurepa Israel eujãdepemaarã chok'ara it'aa wãdait'ee mãik'aapa chok'ara atuadait'ee. Ichiaba chok'araarãpa jaradait'ee Tachi Ak'õrepa iru pëi-e paji. ³⁵ Mǎgá Tachi Ak'õrepa k'awaapiit'ee eperãarãpa k'ĩsiapata ãchi t'ãridepai; wãara irude ijãa p'ani maa-e pirã ijãada-e p'ani. Mamãda ma jõmaade pi t'ãri p'ua nĩbait'ee, espadapa pi t'ãride su atarutak'a.

³⁶ P'êtrãa t'ĩjarapatap'edaa Ana ichiaba mama baji. Tachi Ak'õre pedee jarapari paji. Chi ak'õre Aser ëreerãdepema paji. T'ĩjarapachida Penuel. Awëra weda Ana miak'ãiji. Mamãda siete añopai baji chi imik'ĩra ome. ³⁷ Mamãik'aapa p'êtrãa beeji ochenta y cuatro años parumaa. Ak'õre te waibiade bapachi. Ewari chaa it'aa t'ĩpachi. Edaare nek'ok'aa paji it'aa t'ĩ k'iniapa. ³⁸ Simeón pedee auparude Ana uchijai. José mãik'aapa María unuk'ãri ma warra ome, Tachi Ak'õremaa gracias jaraji iru pari. Māpai arii p'anadap'edaarãmaa jarapachi:

—Na warrata tachi Jerusalén pidaarãpa ni p'ani tachi k'aripait'ee.

Waya chedap'edaa Nazaret p'uurudee

³⁹ José María ome ne-inaa jõma oo aupadak'ãri Moisepa p'ãdade jara bik'a, waya chejida Galilea eujãdee ãchi p'uuru Nazaretde. ⁴⁰ ãchi warra juatau chaareera wari wãpachi mãik'aapa k'ĩsia k'awaara wãpachi. Ichiaba Tachi Ak'õre o-ĩa baji iru ome.

Jesús warra weda Ak'õre te waibiade

⁴¹ Año chaa Jesús ak'õreerã wãpachida Jerusalén p'uurudee Pascua fiesta oode. ⁴² Jesús doce años iru bak'ãri, mãga oojida mãik'aapa iru auk'a wãji ãra ome. ⁴³ Ma fiesta jõdaik'ãri, eperãarã er-reujida ãchi te chaa. Mamĩda Jesús Jerusalende beeji, chi ak'õreerãpa k'awada-ee. ⁴⁴ Ode wãdade chi ak'õreerãpa k'awada-e paji, chok'ara cheep-uru wãdap'edaa perã. K'ĩsia p'anajida Jesús cheru apemaarã ome. Mapa k'ewara iidipachida ãchi èreerãmaa mãik'aapa k'ĩra k'awaarãmaa. ⁴⁵ Mamĩda unuda-e pak'ãri, ãpĩtee jĩrinajida Jerusalende.

⁴⁶ K'ãima õpeemaa ãchi warra unu atajida Ak'õre te waibiade. Su-ak'i baji Moisepa p'ãda jarateep-ataarã esajĩak'a. Mãirãpa jaratee p'anĩ ùrii bap'eda, iidipachi. ⁴⁷ Aarii p'anadap'edaarã jõmaarãpa iru pedee ùridak'ãri, ak'ĩtrua para beepachi, poro wẽsaa bada perã mãik'aapa pia p'anaupata perã. ⁴⁸ Mamĩda chi ak'õreerãpa iru mãgá unudak'ãri, p'era pik'a p'aneejida. Mãpai chi nawepa mãgaji:

—Warra, ¿sãap'eda nãga oojima? aji. Taipa pi unuda-e pak'ãri, k'ĩsia p'ua jõnajida.

⁴⁹ Mãpai Jesupa mãgaji:

—¿Sãap'eda mi jĩri p'anĩma? aji. ¿K'awada-eta p'anik'ã aji, mi Ak'õre tede ichita bait'ee?

⁵⁰ Mamĩda ãrapa k'awada-e paji ma pedee k'ãata jara k'inia baji.

⁵¹ Mãpai iru wãji ãra ome Nazaret p'uurudee. Mama ãra ome chok'ek'ee bapachi. Mamĩda Mari-apa irua ooda k'ĩra atuak'aa paji. Ichi t'ãridepai ma ne-inaa jõmaweda audú k'ĩsiapachi. ⁵² Mãgá Jesús wari wãpachi. Ichiaba k'ĩsia k'awaapiara wãpachi,

Tachi Ak'õrepa iru pia ak'i bada perã, eperãarãpa pida ichiaba.

3

Juan Bautistapa jarateeda

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ César Tiberio quince años rey bide, ichi ek'ari bada Poncio Pilato Judea eujã ak'ipari paji. Jõdee judiorã Tiberio ek'ari reyrãk'a p'anadap'edaarãpa eujã awara-awaraa ak'ipachida. Herodepa Galilea eujã ak'ipachi. Chi ñpema Filipopa Iturea mãik'aapa Traconite eujã ak'ipachi. Jõdee Lisaniapa Abilene eujã ak'ipachi. ² Anás mãik'aapa Caifás p'aareerã poro waibiarã paji. Maapai Tachi Ak'õrepa ichi pedee jara cheji Zacarías warra Juanmaa eujã pania wõe bide. ³ Maap'eda Juanpa Tachi Ak'õre pedee jaratee nipapachi jõma Jordán tode. Jarateepachi eperãarãpa ichimaa poro choopidamerã ak'ipidait'ee ãchia p'ek'au k'achia oopata oodaamaa p'ani mãik'aapa wãara Tachi Ak'õrede ijãa p'ani. Mãgá ijãadak'ãri, Tachi Ak'õrepa ãchia p'ek'au k'achia oopata wẽpapii. ⁴ Mãga p'asaji Ak'õre pedee jarapari Isaíapa chonaarãweda jaradak'a:

‘Eujã pania wõe bide eperã bia bi: “O pi-ia oopatak'a poro waibia chei naaweda, mãga pik'a p'ek'au k'achia oo amáati Tachi Waibia chei naaweda. ⁵ Iru k'aurepa eujã jobai beeda jewedaa beeit'ee mãik'aapa ee nok'o jida jewedaa k'oodariit'ee. O jõmaweda jïp'a beeit'ee mãik'aapa eujã mãu-idaa bi k'ak'ayaa beeit'ee. ⁶ Maapai jõmaarãpa k'awaadait'ee

iru k'aurepa Ak'õrepa eperãarã k'aripait'ee
atuanaadamerã.” ’ *(Is 40.3-5)*

⁷ Juanpa mǎgá jaratee bide eperãarã chok'ara
chejida irua poro choomerã. Mamïda Juanpa
ãramaa mǎgaji:

—¡Parã k'achia-idaa beerãdeepa uchi-
adap'edaarã! ¡Taamák'api p'ani! ¿Poro choopi
chejida-ek'ã, Tachi Ak'õre juapa mia k'iniada-e
p'anadairã? ⁸ Mǎga pirã, p'ek'au k'achia oo amáati
mǎik'aapa p'anapatáati Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a.
K'ĩsianáati Tachi Ak'õrepa parãta miapi-e pait'ee
Abrahamdeepa uchiadap'edaa perã. Mia jara
bi: Na mǎudeepa Tachi Ak'õrepa Abrahamdeepa
uchiadap'edaarã oo atai. ⁹ Ara chaarapa nejõ
biri chauk'aa bi t'u peet'aapatak'a t'ipitaude
bat'at'aadait'ee paa jõmerã, mǎga pik'a taarã-
e Tachi Ak'õrepa jõpiit'ee parã, chi oodaamaa
p'anapataarã irua k'inia bik'a.

¹⁰ Mǎga ùridak'ãri, eperãarãpa Juanmaa iidi-
pachida:

—Mǎgara, ¿k'ãata oodaipia bima apachida,
ak'ipidait'ee tai Ak'õre ode nipapata?

¹¹ Juanpa p'anauji:

—Chi p'aru omé iru bipa aba chi wëe bima
teeipia bida aji. Auk'a chik'o jede k'odaipia bida
aji, chi wëe beerã ome.

¹² Cesar-it'ee impuesto p'epataarã ichiaba
chejida poro choopide. Mǎgajida:

—Tachi Jarateepari, ¿k'ãata oodaipia bima ajida,
ak'ipidait'ee taipa p'ek'au k'achia oopata oo amaa
k'inia p'ani?

¹³ Juanpa p'anauji:

—P'aapináati Romadepemaarãpa jarapata impuesto ñi.

¹⁴ Soldaorãpa ichiaba iidijida:

—¿Mãgara taipárama? ajida. ¿K'ãata oodaipia bima taipa ak'ipidait'ee p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia p'ani?

Juanpa p'anauji:

—Ichi k'inia chñara p'arat'a jãri atanáati mãik'aapa seewa jaranáati chñara k'achiade baaipidait'ee. K'ãiwee p'anapatáati parãmaa p'arat'a p'aapata ome pãchi mimiapata pari.

¹⁵ Eperãarãpa Juanpa jarateeda ùridak'ãri, ãchi t'ãridepai k'isia p'aneejida: “¿Juan Cristopaa ajida, Tachi Ak'õrepa pëida tachi rey pamerã?” ¹⁶ Mamñda Juanpa jõmaarãmaa mãgaji:

—Mia wãara parã poro chooparida aji, paniapa. Mamñda eperã mi t'ëe cheru mi k'ãyaara waibiara bi. Mia iru chancla jida ëraik'araa bi, iru k'ãyaara ek'ariara bairã. Irua eperãarã nãgá poro chooit'ee. Tachi Ak'õre Jaure ba chepiit'ee parã k'ap'iade. Mamñda ichide ijãadak'aa beerã jõpiit'ee t'ipitaupa. ¹⁷ Ooit'ee trigo ewaparipa ooparik'a. Mãgipa pala aneek'ãri, trigo ewada it'aa jira bat'apari, chi tau uchiamerã mãik'aapa nãupa chi e ãyaa atemerã. Maap'eda ma trigo tau ia bïpari chi iapatamãi. Mamñda chi e beeda t'ipitaude bat'at'aapari. Mãgí t'ipitau k'ñik'aada aji.

¹⁸ Mãgá awaraa ùraa chok'ara ome, Juanpa jarateepachi Ak'õrepa pedee pia jara pëida. ¹⁹ Mamñda mãga jaratee ni misa, ñriaji Romadepemaarãpa rey bidap'edaa, Herodes. Mãga ooji Herodepa chi ñpema wëra Herodías iru bada perã ichi

wěrak'a mǎik'aapa awaraa ne-inaa k'achia k'ĩra t'ãdoo oopachi perã. ²⁰ Ma t'ẽepai Herodepa awaraa ne-inaa k'achia ooji. Juan carcelde t'i nĩbipiji.

Jesús poro chooda

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Mamĩda ai naaweda, Juanpa at'ãri eperãarã poro choomaa bide ichiaba Jesús poro chooji. Poro choopip'eda, Jesús it'aa t'ĩk'ãri, pajã ewadachi ²² mǎik'aapa Tachi Ak'õre Jaure iru ĩri palomak'a baai cheji. Mãga nide it'ariipa Tachi Ak'õrepa jaraji:

—Pida aji, mi Warra k'inia, mia jirit'erada. Pia mi t'ãri o-ĩapipari.

Jesucristo ẽreerã t'ĩ p'ãda

(Mt 1.1-17)

²³ Jesupa mǎgá ne-inaa oo beek'ãri eperãarã taide, treinta años iru baji. Eperãarãpa jĩp'a k'ĩsia p'anapachida iru José warra.

José ak'õre paji Elí.

²⁴ Elí ak'õre paji Matat. Matat ak'õre paji Leví. Leví ak'õre paji Melquí. Melquí ak'õre paji Janai. Janai ak'õre paji José.

²⁵ José ak'õre paji Matatías. Matatías ak'õre paji Amós. Amós ak'õre paji Nahúm. Nahúm ak'õre paji Eslí. Eslí ak'õre paji Nagai.

²⁶ Nagai ak'õre paji Máhat. Máhat ak'õre paji Matatías. Matatías ak'õre paji Semeí. Semeí ak'õre paji Josec. Josec ak'õre paji Joiadá.

²⁷ Joiadá ak'õre paji Johanán. Johanán ak'õre paji Resá. Resá ak'õre paji Zorobabel. Zorobabel ak'õre paji Salatiel. Salatiel ak'õre paji Nerí.

28 Nerí ak'õre paji Melquí. Melquí ak'õre paji Adí. Adí ak'õre paji Cosam. Cosam ak'õre paji Elmadam. Elmadam ak'õre paji Er.

29 Er ak'õre paji Jesús. Jesús ak'õre paji Eliézer. Eliézer ak'õre paji Jorim. Jorim ak'õre paji Matat.

30 Matat ak'õre paji Leví. Leví ak'õre paji Simeón. Simeón ak'õre paji Judá. Judá ak'õre paji José. José ak'õre paji Jonam. Jonam ak'õre paji Eliaquim.

31 Eliaquim ak'õre paji Meleá. Meleá ak'õre paji Mená. Mená ak'õre paji Matatá. Matatá ak'õre paji Natán.

32 Natán ak'õre paji David. David ak'õre paji Jesé. Jesé ak'õre paji Obed. Obed ak'õre paji Booz. Booz ak'õre paji Salmón. Salmón ak'õre paji Nahasón.

33 Nahasón ak'õre paji Aminadab. Aminadab ak'õre paji Admín. Admín ak'õre paji Arní. Arní ak'õre paji Hesrón. Hesrón ak'õre paji Fares. Fares ak'õre paji Judá.

34 Judá ak'õre paji Jacob. Jacob ak'õre paji Isaac. Isaac ak'õre paji Abraham. Abraham ak'õre paji Térah. Térah ak'õre paji Nahor.

35 Nahor ak'õre paji Serug. Serug ak'õre paji Ragau. Ragau ak'õre paji Péleg. Péleg ak'õre paji Éber. Éber ak'õre paji Sélah.

36 Sélah ak'õre paji Cainán. Cainán ak'õre paji Arfaxad. Arfaxad ak'õre paji Sem. Sem ak'õre paji Noé. Noé ak'õre paji Lámeç.

37 Lámeç ak'õre paji Matusalén. Matusalén ak'õre paji Enoc. Enoc ak'õre paji Jared. Jared ak'õre paji Mahalaleel. Mahalaleel ak'õre paji Cainán.

38 Cainán ak'õre paji Enós. Enós ak'õre paji Set. Set ak'õre paji Adán mãik'aapa Adán ak'õre paji Tachi

Ak'õre.

4

*Netuara Poro Waibiapa Jesús k'achiade
baapiit'ee pada*

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Ak'õre Jaure Jesús ome bapachi mãik'aapa irua Jesús wãpiji Jordán todeepa eujã pania wêe bĩmaa.

² Mama baji k'ãima cuarenta. Mãga nide Netuara Poro Waibiapa ne-inaa k'achia oopi k'inia baji Jesumaa. Mama bide Jesús nek'o-ee bada perã, jarrapisia nĩbeeji. ³ Mãpai Netuara Poro Waibiapa mãgaji:

—Wãara pi Tachi Ak'õre Warra pirã, na mãu pan papit'aapáde aji.

⁴ Jesupa p'anauji:

—¡Oo-eda! aji. Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bi: 'Eperã chik'o k'o bĩpapai chok'ai bak'aa. Tachi Ak'õre pedee k'awa bĩpa ichita chok'ai bapari.' *(Dt 8.3)*

⁵ Maap'eda Netuara Poro Waibiapa iru ee it'iaara bi nok'ode ateeji. Jõmaweda na p'ek'au eujãdepema p'uuru ak'ipiji mãik'aapa mãgaji:

⁶ —Mia pi jã p'uurudepemaarã poro waibia pa-piyada aji. ãchi net'aa pia jõmaweda péré papii. Méré perã chi tee k'inia bĩmaa teei. ⁷ Mi k'ĩrapite bedabaip'eda, mĩmaa it'aa t'ĩrura, jõmaweda péré payada aji.

⁸ Jesupa p'anauji:

—¡Oo-eda! aji. Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bi:

‘Tachi Ak’õre Waibiamaa aupai it’aa t’ipatáati
mãik’aapa jĩp’a oopatáati írúa jara bik’a.’ (*Dt*
6.13)

⁹ T’ēpai Netuara Poro Waibiapa iru ateeji
Jerusalén p’uurudee. Mama Tachi Ak’õre te waibia
ek’arra ĩri it’í ateeji mãik’aapa mǎgaji:

—Wāara pi Tachi Ak’õre Warra pirǎ, namãik’aapa
jĩtidaipáde aji, ¹⁰ Tachi Ak’õre Ũraa p’ǎdade jara
bairǎ:

‘Ak’õrepa ichi angeleerǎ pēit’ee pi k’aripadamerǎ.

¹¹ Āchia pi jita atadait’ee mãik’aapa pi
t’idik’adait’ee, pichi bĩri pida mǎumaa p’u
oopiamaapa.’ (*Sal 91.11-12*)

¹² Jesupa p’anauji:

—jĩti-eda! aji. Ichiaba Tachi Ak’õre Ũraa p’ǎdade
jara bi:

‘Ne-inaa pariatua oonáaji k’await’ee wāara Tachi
Ak’õre Waibiapa tachi ak’ipari wa mǎga-e.’
(*Dt 6.16*)

¹³ Netuara Poro Waibiapa p’oyaa-e pak’ǎri Jesús
ome, atabēiji awaraa ewaride cheit’ee.

Jesupa naapiara jarateeda Galilea eujǎde
(*Mt 4.12-17; Mr 1.14-15*)

¹⁴ Jesús wǎji Galilea eujǎdee. Ne-inaa jōmaweda
oopachi Ak’õre Jaurepa oopi bik’a. Maperǎ iru
t’opachida ma eujǎ jōmaade. ¹⁵ Irua jarateep-
achi Ak’õre Ũraa jarateepata tede p’uuru bee chaa.
Maapai jōmaarǎpa iru pia ak’ipachida.

Jesús Nazaret p’uurudee wǎda
(*Mt 13.53-58; Mr 6.1-6*)

16 Maapai Jesús wāji ichi warida p'uuru Nazaretdee. Ichia oopatak'a ñipata ewate pak'āri, t'ñuji Ak'ōre Ũraa jarateepata tede. Ma ewate bainĩ beeji Ak'ōre Ũraa p'āda leeit'ee. 17 Irumaa teejida Ak'ōre pedee jarapari Isaíapa p'āda. Ewat'i atap'eda unuji na pedee māik'aapa leeji:

18 —‘Tachi Ak'ōre Jaure mi ome bapari, Ak'ōrepa mi jirit'erada perã pedee pia jarateemerã chupiria beerãmaa. Mi pēiji jaramerã carcelde pik'a beerã uchiapiit'ee māik'aapa tau p'āriu beerãmaa unupiit'ee; ma awara chupiria beerã k'aripait'ee māik'aapa ichi eperãarã pia ak'i bapariit'ee. 19 Māga mĩmaa jarapiji irua eperãarã pia oo k'inia bairã na año irua jirit'eradade.’ *(Is 61.1-2)*

20 Māga pedee'eda, Jesupa ma p'āda pirat'i ataji māik'aapa teeji Ak'ōre Ũraa jarateepata te ak'iparimaa. Māpai su-ak'i beeji jarateeit'ee. Jōma arii p'anadap'edaarãpa irumaa ak'i para beeji.

21 Māpai irua māgaji:

—Idi weda parã t'āide p'asamaa bi ma ũraa p'ādade jara bik'a.

22 Māga ũridak'āri, arii p'anadap'edaarãpa iru t'o p'anajida māik'aapa ak'itrua para beeji, irua pedee pia jarapachi perã. Āchi pitapai iidi para beeji:

—¿Sāga jarayama ajida, ma p'ādade jara bik'a idi p'asaru? ¿Na José warra-ek'ã? ajida.

23 Māpai Jesupa māgaji:

—¿Parãpa na pedee jarapata jara k'inia p'aniek'ã? aji. Eperãpa mi medicoda ak'āri, k'awa p'anĩ wāara pedee jara bi ichi k'ayaadaip'eda, jipa beeru pirã ichi juadoopa. Mapa pi wāara Tachi Ak'ōrepa

pëida p̄irã p̄ia jara bik'a, mǎgara nama p̄ichi warida p'uurude ne-inaa p̄ia óoji p̄ia oodak'a Capernaum p'uurude.

²⁴ Mǎpai Jesupa mǎgaji:

—Mia wǎarata jararu. Tachi Ak'õre pedee jarapari p'uurudepemaarãpa iru pedee ũridaamaa p'anapata. Mapa parãpa mi pedee ijãa k'iniada-e p'ani. ²⁵ Ichiaba mǎga paji chonaarãweda Tachi Ak'õre pedee jarapari Elías ome. K'oi che-e bide año õpee ap'eda esa-auk'a, jarra oojida Israel eujã jõmaade. ²⁶ Mamída parã chonaarãpa Tachi Ak'õrede ijãada-e p'anadap'edaa perã, irua Elías p̄i-e paji Israel eujãdepema p'êtrãarã k'aripade. Ma k'ãyaara p̄eiji Sarepta p'uurudee, Sidón p'uuru k'ait'a, mǎpema p'êtrãa k'aripamerã. ²⁷ Ichiaba Ak'õre pedee jarapari Eliseo chok'ai bak'ãri, Israel eujãde leprapa k'ayaa beerã chok'ara paraaji. Mamída irua apida j̄ipa-e paji. Aba Siria eujãdepema k'ayaa bada t'ijarapatap'edaa Naamán j̄ipa beeji iru juapa.

²⁸ Mǎga ũridak'ãri, ma Ak'õre Ũraa jarateep-ata tede p'anadap'edaarã jõmaweda k'ĩraudachida Jesús ome. ²⁹ Jita atajida mǎik'aapa jidi babataa atadachida p'uurudeepa. Ateejida ee nok'ode ira bada eere mǎik'aapa s̄ia bat'at'aanadait'ee paji pi-udaimerã. ³⁰ Mamída Jesús ãchi juadeepa uchi-adaip'eda, wǎyaaji ãchi esajĩak'a.

*Netuara eperã k'ap'ide merãtia bada
(Mr 1.21-28)*

³¹ Maap'eda Jesús wǎji Capernaum p'uurudee. Mǎgí p'uuru Galilea eujãde bi. fipata ewate Tachi

Ak'õre Ûraa jarateemaa beeji Ak'õre Ûraa jarateepata tede. ³² Māpemaarāpa iru pedee ũridak'āri, ak'itrua para beeji irua jīp'a jarateeda perā Tachi Ak'õrepa jarateepidak'a.

³³ Mama baji imik'īra netuara merātia bada iru k'ap'iaide. Jesús jarateeda ũrik'āri, netuarapa golpe biapiji:

³⁴ —Aai, Jesús Nazaretdepema, ¿k'āata oo chejima aji, taimaa? ¡Tai ichiak'au bīji! ¿Tai k'emat'aadeta cheruk'ā? ajida. Mia pi k'awa bida aji. Pita chi k'achia wēe bapari, Ak'õre Waibiapa pēida.

³⁵ Māpai Jesupa ma netuara itriat'aaji:

—¡K'īup'ee beepáde aji māik'aapa uchiapáde aji, na eperā k'ap'iaideepa!

Māpai ma netuarapa ma eperā te jāde baaipiji jōmaarā k'īrapite māik'aapa uchiadachi, iru p'ua ooe. ³⁶ Māga unudak'āri, jōmaweda ak'itrua para beeji māik'aapa āchi pitapai pedee para beeji:

—¡Aai, irua jarateeda waide nama ũridak'aada! ajida. ¡Eperā poro waibiak'a jaratee bi! Netuaraarāpa pida iru pedee ũri p'ani māik'aapa uchiapata, iru Tachi Ak'õre k'ap'ia pari pedeeperi perā.

³⁷ Jesupa māga ooda perā, irude nepiripachida p'uuru bee chaa Galilea eujāde.

Jesupa Simón Pedro p'āk'õre jipada

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jesús uchiak'āri Ak'õre Ûraa jarateepata tedeeapa, wāji Simón Pedro temaa. Simón p'āk'õre k'ayaa baji k'iamiapa. Mapa chupiria iidijida Jesumaa iru jipamerā. ³⁹ Iru ik'aawa ak'inĩ banaji māik'aapa ma k'iamia itriat'aaji. Aramata

tuudachi. Māpai chi k'ayaa bada p'irabaip'eda, nek'opiji Jesumaa māik'aapa chi k'ōp'āyoorāmaa.

Jesupa k'ayaa beerā chok'ara jipada

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ K'eudaik'āri, k'ayaa k'īra t'ādoo iru beerā aneejida Jesumaa. Iru jua bik'āri mairā īri, jipak'oodachida. ⁴¹ Ichiaba eperāarā chok'ara k'ap'ideepa netuara merātia beeda bia uchiak'oodachida:

—Pita Tachi Ak'ōre Warrada ajida.

Mamīda Jesupa itriak'ooji pedeepiamaapa, āchia k'awa p'anadap'edaa perā iru Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā k'aripamerā.

Jesupa Judea eujāde jaratee nipada

(Mr 1.35-39)

⁴² Taujaaweda Jesús uchiaji ma p'uurudeepa wāit'ee eperāarā p'anadak'aamaa. Mamīda p'uuru pidaarāpa jirinajida māik'aapa chupiria iidijida wānaamerā awara āyaa. ⁴³ Mamīda Jesupa māgaji:

—Awaraa p'uurudee ichita wāit'ee pedee pia jarateede, ichiaba k'awaadamerā Tachi Ak'ōrepa āra bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Ma-it'eepi irua mi pēiji.

⁴⁴ Māgá Jesupa jaratee nipapachi Ak'ōre Ūraa jarateepata te bee chaa judiorā p'anapata eujāde.

5

Jesupa chik'ora peepida

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Ewari aba Jesús Genesaret Lago ide bainī bak'āri, eperāarā chok'ara p'īsua seedachida irumāi, Tachi Ak'ōre Ūraa ūri k'iniapa. ² Māga nide

Jesupa barco omé unuji to ide. Chipariirāpa āchi t'iri siimaa p'anajida ipu ide. ³ Jesús Simón Pedro barcode bataup'eda, iidiji tok'esaapai ateemerā. Māpai ma barcode su-ak'i beeji jarateeit'ee. ⁴ Jaratee aupak'āri, Simonmaa māgaji:

—Nāpiadee wādāma māik'aapa jāma pāchi t'iri t'aadapāde aji.

⁵ Simonpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, t'iri t'aamaa ewarijidada aji, maarepida peeda-ee. Mamīda pia jara bairā, t'iri t'aanaiteeda aji.

⁶ Māgá t'aadap'eda, jira atadak'āri, chik'ora nībaji t'iri jāde. Perá jēdachi. ⁷ Māga unurutata juapa t'ijida apema barco pidaarāmaa k'aripa chedamerā. Chejida māik'aapa ma chik'ora pee aupadak'āri, barco omee weda perá pirubaaidachida. ⁸ Māga unuk'āri, Simón Pedro Jesús k'irapite bedabaidachi māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, mi ik'aawaapa āyaa beepāde aji, mi p'ek'au ooyaa bairā. Pia-e bi pi mi k'ait'a bamerā.

⁹ Simón awaraa arii p'anadap'edaarā ome ak'itrua para beeji māgá chik'o cho-k'ara peedap'edaa perā. ¹⁰ Auk'a p'anajida Simón k'ōp'āyoorā, Zebedeo warrarā Santiago Juan ome. Māpai Jesupa māgaji Simonmaa:

—Waaweenaapāde aji. Idideepa pia eperāarā jiriit'ee Tachi Ak'ōre-it'ee, to-iapataarāpa chik'o jiripatak'a.

¹¹ Māpai barco ipu ide binadap'eda, jōmaweda āchi net'aa atabēijida āchi ak'ōreerā ome māik'aapa wājida Jesús ome.

Jesupa leprapa k'ayaa bada jipada

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Ewari aba Jesús p'uurude nide eperã leprapa k'ayaa bipa ununaji. Jesumaa chep'eda, bedabaidachi tau bĩri eujãde t'õbairumaa mãik'aapa chupiria iidiji:

—Tachi Waibia, pia k'inia bi pirã, mi k'ayaa wẽpapipãde aji, Ak'õre k'ĩrapite pia beemerã.

¹³ Jesupa juapa t'õbaiji mãik'aapa mãgaji:

—K'inia bida aji. Jipa beepãde aji.

Aramata chi lepra k'ayaa wẽpaji. ¹⁴ Mãpai Jesupa mãgaji:

—Jaranãaji apidaamaa. Jĩp'a p'aaremaa ak'ipinãji. Moisepa p'ãdade jara bik'a ipana omé atéeji teeit'ee Tachi Ak'õremaa. Mãgã jõmaarãpa pi jipa beeda k'awadayada aji.

¹⁵ Jesupa mãga jarapachi mĩda, audupĩara pedeechida irua oodade. Ma awara eperãarã chok'araara cheepurujida iru pedee ũridait'ee mãik'aapa ãchi k'ayaa jipapidait'ee. ¹⁶ Ma k'aurepa Jesús wãpachi eperãarã p'anadak'aamaa it'aa t'ide.

Jesupa chiwa bada jipada

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Ewari aba Jesupa jarateemaa bi misa, iru k'ait'a su-ak'i p'anajida fariseorã mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã. Che p'anajida jõmaweda Galilea eujãdepema p'uurudeepa, ichiaba Judea eujãdeepa mãik'aapa Jerusalén p'uurudeepa. Tachi Ak'õre baji Jesús ome, k'ayaa beerã jipamerã. ¹⁸ Mãga nide pachejida eperãarã eperã chiwa bi ome. Jira aneejida ichi p'arude. T'ũ ata k'inia p'anajida teedaa, Jesús k'ĩrapite

bɪdait'ee. ¹⁹ Mamɪda unudak'aa paji sãmãik'aapa t'ĩudai, eperãarã chok'ara see nĩbada perã. Maperã it'í ateejida terraza ĩri mãik'aapa uria ewa atajida. Mãpai ma chiwa bi ichi p'arude irabai atajida jõmaarã taide Jesús k'ĩrapite. ²⁰ Jesupa k'awaak'ãri ãchia wãara ichide ijãa p'ani, ma chiwa bimaa mãgaji:

—K'õp'ãyo, pia p'ek'au k'achia oopata jõmaweda wẽpapipi.

²¹ Mãga ũridak'ãri, Moisepa p'ãda jarateep-ataarãpa mãik'aapa fariseorãpa k'ĩsia p'aneejida: “Jã eperã nãga pedeeik'araa bi. Tachi Ak'õrepapaita p'ek'au k'achia wẽpapipari. Jã eperã Tachi Ak'õre ãpĩte ik'achia pedeemaa bi jarak'ãri ichiata mãgee ne-inaa oopari.”

²² Mamɪda Jesupa k'awaji ãchia k'ĩsia p'ani. Mapa iidiji:

—¿Sãap'eda parãpa k'ĩsia k'achia k'ĩsia p'anima? aji. ²³ Mia irumaa jarai: “Pia p'ek'au k'achia oopata wẽpapipi” maa-e pirã jarai: “P'irabãiji mãik'aapa wãji”. Mamɪda irua maarepida oo-e pai Tachi Ak'õrepa oopi-e pirã. ²⁴ Mia ak'ĩpiit'ee na p'ek'au eujãde mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema k'ap'ia pari, Tachi Ak'õre Waibiapa wẽpapipari eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata.

Mãpai mãgaji ma eperã chiwa bimaa:

—Mia jara bi: ¡P'irabãiji! Pichi p'aru atãji mãik'aapa wãji pichi temaa.

²⁵ Aramata chiwa bada p'irabaidachi jõmaarã taide mãik'aapa ichi p'aru jëra bada atap'eda, Ak'õre ome o-ĩa wãji ichi temaa. ²⁶ Mãga unudak'ãri, jõmaweda ak'ĩtrua para beeji mãik'aapa

o-ĩapa jarapachida Tachi Ak'õre jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Mãgá p'era pik'a jõnĩpa mãgajida:

—Idi ne-inaa pia unujidada ajida, Tachi Ak'õre juapa ooda.

*Jesupa Leví jir'it'erada ichi ome nipapariimerã
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)*

²⁷ T'ẽepai, Jesús mamãik'aapa uchiap'eda, ununaji eperã t'ĩjarapatap'edaa Leví. Mãgí Cesar-it'ee impuesto p'epari paji. Su-ak'i baji ma impuesto p'epataarã su-ak'i p'anapatamãi. Jesupa irumaa mãgaji:

—Mi ome nipaparíji.

²⁸ Mãpai Leví p'irabaip'eda, ichi net'aa p'e atabëiji mãik'aapa wãji Jesús ome.

²⁹ Ma t'ẽepai, Levipa fiesta ooji ichi tede Jesu-it'ee. Impuesto p'epataarã Roma pidaarã rey-it'ee t'ĩ pëiji awaraa k'õp'ãyoorã ome. Ma fiesta oo p'anide Jesús chi k'õp'ãyoorã ome su-ak'i p'anajida mesade, nek'omaa apemaarã ome. ³⁰ Mamída fariseorãpa mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarãpa k'ĩsia p'anadap'edaa perã ãchi chonaarãpa oopatap'edaade, aupedeemaa p'aneejida Jesús k'õp'ãyoorã ome. Iidijida:

—¿Sãap'eda nek'omaa p'anima mãik'aapa ne-inaa tomaa p'anima jãgee impuesto p'epataarã ome mãik'aapa awaraa p'ek'au k'achia oopataarã ome? Parãpa jãga oodaik'araa bida ajida.

³¹ Jesupa p'anauji:

—Médico pëidak'aa k'ap'ia pia beerãmaa. Jĩp'a pëipata k'ayaa beerãmaa. ³² Tachi Ak'õrepa mi pëi-e paji t'ãri pia beerã jiride. Ma k'ãyaara p'ek'au

k'achia oopataarã jirideta pëiji, p'ek'au k'achia oo amaadamerã mäik'aapa irude ijãapataadamerã.

*Sãapai it'aa t'idaipia bi nek'oda-ee
(Mt 9.14-15; Mr 2.18-22)*

³³ Jesumaa mägajida:

—Juan Bautista k'õp'ãyoorã mäik'aapa fariseorã audú it'aa t'ipata nek'oda-ee. ¿Sãap'eda pi k'õp'ãyoorã ichita nek'opata mäik'aapa ne-inaa topatama? ajida.

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Miak'ãipata fiestade t'ĩ pëidap'edaarã pachedak'ãri, ma fiesta o-ĩa oopata chi miak'ãiit'ee bi ome. Mama p'anide ¿parãpa nek'opida-e paik'ã aji, ãramaa? ³⁵ Ewari cherude chi miak'ãiit'ee bi wë-e pak'ãri ãra ome, fiesta ooda-e pait'ee t'ãri p'uapa. Ma ewatepi nek'oda-e pait'ee.

*Moisepa p'ãda mäik'aapa Jesucristopa jarateeda
auk'a ak'idaik'araa bi*

³⁶ Ichiaba Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee ichi ãraa p'oiradaik'araa bi Moisepa p'ãda ome:

—Eperã apidaapa p'aru chiwididepema pite aba t'ũik'araa bida aji, p'aru sorede parchaait'ee. Mãga ooru pirã, chi p'aru chiwidi ãridariit'ee mäik'aapa ma pite auk'a bee-e pait'ee chi p'aru sore ome. ³⁷ Ichiaba vino ewaa juda t'idak'aa ne-e sorede. Mãga oodak'aa ma vino baak'ak'ãri, ma ne-e sore jiadarii perã mäik'aapa chi vino atuadarii perã. ³⁸ Maperã vino ewaa juda t'idaipia bi ne-e chiwidide. ³⁹ Eperãpa vino chona bi tok'ãri, to k'inia-e chi ewaa juda jarapata perã: “Chi chonata warraara bida” apata. Mãga pik'a parãpa

chonaarãwedapema ũraa k'iniara iru p'anida aji,
mia ũraa jaratee bi k'ãyaara.

6

fipata ewate trigo k'imí chak'eerã p'edap'edaa
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Judiorã ñipata ewate Jesús nipaji trigo k'ãide. Ma wãyaa wãde chi k'õp'ãyoorãpa trigo k'imí chak'eerã oromaa p'aneejida. Jua jãde sirat'idap'eda, chi trigo tau chak'eerã k'opachida.

² Mãga unudak'ãri, ũk'uru arii p'anadap'edaa fariseorãpa iidijida:

—¿Sãap'eda parãpa oo p'anima ajida, tachi ũraade jara bi oonaadamerã? fipata ewate mimiadaik'araa bida a bi.

³ Jesupa k'awaji chi k'õp'ãyoorãpa ne-inaa k'achia ooda-e paji ma trigo tau k'odak'ãri. Mapa p'anauji:

—¿Parãpa Ak'õre Ũraa p'ãdade leeda-e p'anik'ã aji, Rey Davidpa ooda chonaarãweda jarrapisi-adaidak'ãri chi k'õp'ãyoorã ome? ⁴ T'ĩuji Tachi Ak'õre te ne-edee oodade mãik'aapa ataji pan awara bídap'edaa Tachi Ak'õre-it'ee. Mãgí pan ũk'uru k'oji mãik'aapa teeji chi k'õp'ãyoorãmaa auk'a k'odamerã. Mãga oojida, p'aareerãpapai mãgí pan k'odaipia baji mĩda. Tachi Ak'õrepa ãra miapi-e paji mãga oodap'edaa k'aurepa.

⁵ Jesupa ichiaba mãgaji:

—fipata ewate mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema jua ek'ari bida aji.

Eperã jua chiwa bada
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Awaraa ñipata ewate Jesús t'ñuji Tachi Ak'õre Ñraa jarateepata tede mãik'aapa jarateemaa beeji. Mama baji eperã jua juaraarepema chiwa bi. ⁷ Moisepa p'ãda jarateepataarã fariseorã ome Jesús imiatee k'inia p'anajida. Mapa ak'i p'anajida Jesupa ma k'ayaa bi jipai maa-e pirã jipa-e pai ma ewate. ⁸ Mamãda Jesupa k'awaji arapa k'ĩsiadap'edaa. Mapa ma jua chiwa bĩmaa jaraji:

—P'irabáiji mãik'aapa jõmaarã esajĩak'a ak'inĩ béeeji.

Aramãgá ma eperã it'a ak'inĩ beeji. ⁹ Mãpai Jesupa mãgaji apemaarãmaa:

—Mia parãmaa ne-inaa iidit'ee. ¿K'ãata oodaipia bĩma aji, ñipata ewate; ne-inaa pia maa-e pirã ne-inaa k'achia? ¿Eperã k'aripadaipia bik'ã piunaamerã maa-e pirã piupidaipia bik'ã? aji.

¹⁰ T'ẽepai mãirãmaa ak'iji. Maap'eda ma eperã jua chiwa bĩmaa mãgaji:

—P'ichi jua jĩrupáde aji.

Mãpai jua jĩruji. Aramata jipa beeji. ¹¹ Mamãda mãirãpa mãga unudak'ãri, audú k'ĩraudachida mãik'aapa pedeeteemaa p'aneejida Jesús peepit'aadait'ee.

Jesupa k'õp'ãyoorã doce jir'it'erada ichi ome nipa-pataadamerã

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Maapai Jesús ee nok'odee wãji it'aa t'ide. Mama ewariji it'aa t'ĩmaa. ¹³ Ñstaawa pak'ãri, ichi ome nipapataarã t'ĩji. Mãirãdepema jir'it'eraji doce mãik'aapa ãra t'ĩ biji apóstoles. ¹⁴ Nãgĩrã paji:

Simón, Jesupa ichiaba t'í bida Pedro; chi ñpema Andrés; Santiago; Juan; Felipe; Bartolomé; ¹⁵ Mateo; Tomás; Alfeo warra Santiago; Simón Celote apatap'edaa; ¹⁶ Santiago warra Judas mãik'aapa Judas Iscariote; ma t'ëpai Jesús traicionaada.

Jesupa eperãarã chok'araarãmaa jarateeda
(Mt 4.23-25)

¹⁷ Ma k'öp'ãyoorã jirit'erap'eda, Jesús edaa cheji ma ee it'ia bideepa ãra ome mãik'aapa pachejida eujã jewedaade. Mama chip'e p'anajida iru ome nipapatap'edaarã mãik'aapa awaraa eperãarã chok'ara: Judea eujãdepemaarã, Jerusalén p'uurudepemaarã, p'usa ide p'ani Tiro p'uurudepemaarã Sidón p'uurudepemaarã ome.

¹⁸ Che p'anajida Jesús pedee ùridait'ee mãik'aapa irua ãchi k'ayaa jipamerã. Mama bide Jesupa netuara merãtia iru beerã ichiaba jipak'ooji.

¹⁹ Eperãarã jõmaarãpa Jesús k'ap'ia t'õbai k'inia p'anapachida, iru juapa ãchi jõmaweda jipak'ooda perã.

Jesupa jarateeda t'ãri o-ña p'anapataadamerã
(Mt 5.1-12)

²⁰ Maap'eda Jesupa ichi ome nipapataarãmaa ak'iji mãik'aapa mägaji:

—T'ãri o-ña p'ani, parã chi chupiria chedeerã. Tachi Ak'õre k'awa k'inia p'anadairã, irudeerã p'anadait'ee.

²¹ T'ãri o-ña p'ani, parã chi jarrapisia jõnãrã, parãmaa Tachi Ak'õrepa nek'opiit'ee perã. Ichiaba t'ãri o-ña p'ani, parã chi ñraweda jëe jõnãrã t'ãri p'uapa, t'ëpai Tachi Ak'õrepa parã ëipiit'ee perã.

22 T'ãri o-ïa p'ani eperãarãpa parã k'ïra unuamaa iru p'aneedak'ãri; yiaraa iru p'aneedak'ãri; parãmaa ik'achia pedeedak'ãri, maa-e pirã parã ãpïte pedee k'achia jaradak'ãri mi, chi Eperã Ak'õre Truadepemade ijãapata perã.

23 Mãga oodak'ãri, t'ãri o-ïa, k'ãiwee p'anéeti, Tachi Ak'õrepa ne-inaa pi-ia teeit'ee perã, parã iru truade panadak'ãri. Chonaarãweda ichiaba mágá ne-inaa k'achia oopachida Tachi Ak'õre pedee jarapataarãmaa.

24 Mamïda ãai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parã, chi p'arat'ara beerã, na p'ek'au eujãdepai o-ïa p'anadait'ee perã!

25 ãAi, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parã, chi ãraweda bi jãwaa p'anãrã, t'ëepai jarrapisia p'aneedait'ee perã!

ãAi, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parã, chi ãraweda ëi jõnãrã, t'ëepai jëe jõnadait'ee perã t'ãri p'uapa!

26 ãAi, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëiit'eepi parã, chi jõmaarãpa t'o p'anapataarã! ãMãga oopachida Judea eujãdepemaarã chonaarãpa, seewata Tachi Ak'õre pedee jarapatada apatap'edaarã ome!

Jesupa jarateeda k'ïra unuamaa iru p'anapataarãde

(Mt 5.38-48; 7.12)

27 —Mamïda parã, mi pedee ùri p'anãrãmaa mia jara bi: Parã k'ïra unuamaa iru p'anapataarã k'inia iru p'anapatáati mãik'aapa ãramaa ne-inaa pia óoti. 28 Pia óoti ãrapa parã k'achia oopata pari.

It'aa t'ĩpatáati pāchima ik'achia jarapataarã pari. ²⁹ Eperãpa pi k'ĩra tarramaa sĩru pirã, auk'a oonáaji irumaa. Ma k'āyaara chi apema k'ĩra tarra ak'ipíji, auk'a sīmerã. Ichiaba eperãpa pichi ĩripema p'aru jĩ bi jãri ataru pirã, ichiaba pichi camisa t'ãri pia téjeji. ³⁰ Apidaapa pĩmaa ne-inaa iidiruta pirã, téjeji. Ichiaba pi net'aa jãri ataruta pirã, iidináaji waya pĩmaa teemerã. ³¹ Óoti apemaarãmaa parãpa k'inia p'anik'a āchia parãmaa oodamerã.

³² 'Parãpa k'inia iru p'anĩ pirã pāchi k'inia iru p'anapataarã aupai, ¿ne-inaa pipiara oomaa p'anik'ã? P'ek'au k'achia ooyaa beerãpa paara mǎga oopata. ³³ Parãpa ne-inaa pia oo p'anĩ pirã pāchi pia oopataarãmaa aupai, ¿ne-inaa pipiara oomaa p'anik'ã? P'ek'au k'achia oopataarãpa paara mǎga oopata. ³⁴ Ichiaba pāchi net'aa presta pēiruta pirã, ma pari awaraa net'aa jitait'ee aupai, ¿ne-inaa pipiara oomaa p'anik'ã? P'ek'au k'achia oopataarãpa pida prestapata āchi pitapai, ma pari ne-inaa jitadait'ee. ³⁵ Parãpa pāchi k'ĩra unuamaa iru p'anapataarã k'inia iru p'anapataadaipia bi mǎik'aapa āra pia oopataadaipia bi. Āramaa net'aa prestadaipia bi, nida-ee ne-inaa jitadait'ee ma pari. Mǎga ooruta pirã, Tachi Ak'õrepa ne-inaa pia teeit'ee parãmaa mǎik'aapa parã Ak'õre Waibia war-rarã p'anadait'ee. Iruata ne-inaa pia oopari gracias jaradak'aarãmaa mǎik'aapa t'ãri k'achia-ídaa beerãmaa paara. ³⁶ Maperã awaraarã chupiria k'awáati pāchi Ak'õre Waibia ooparik'a.

Awaraarãpa oopata āpĩte ik'achia jaradaik'araa bi
(Mt 7.1-5)

37 —Awaraarãpa ne-inaa oopata ak'ináati jaradait'ee ne-inaa k'achia oomaa p'ani. Mãgá Tachi Ak'õrepa auk'a oo-e pait'ee parã ome. Ne-inaa k'achia aupai jirináati pedee k'achia jaradait'ee awaraarã ãpíte, maa-e pirã Tachi Ak'õrepa auk'a jiriit'ee parãpa ne-inaa k'achia oopata aupai jarait'ee, p'anadak'ãri iru k'ĩrapite. Chĩrapa parãmaa ne-inaa k'achia ook'ãri, perdonáati. Mãgá Tachi Ak'õrepa parãpa ne-inaa k'achia oopata perdonaait'ee. 38 Awaraarãmaa téeti. Mãgá Tachi Ak'õrepa parãmaa teeit'ee. T'ãri pia teedak'ãri awaraarãmaa, ma pari irua audupĩara teeit'ee parãmaa. Irua parãmaa ooit'ee parãpa oopatak'a awaraarãmaa.

39 Ichiaba Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee, chi k'õp'ãyoorãpa k'awaa wãdamerã oodait'ee irua jara bik'a.

—P'ananáati chi wãara k'awada-e p'anĩrãk'a. Mãgĩrã tau p'ãriu beerãk'apĩ p'ani awaraa tau p'ãriu beerã atee k'inia p'anadak'ãri awara ãyaa. ¿Achi ome weda uriade baainada-e paik'ã? 40 Mi ũraa k'awaa wãdak'ãri, pia p'anapataadait'ee. Estudiante apida ichi jarateepari k'ãyaara k'awaara bi-e. Mamĩda jõmaweda estudia aupak'ãri, ichi jarateepari jĩak'a uchiai.

41 ¿K'ãare-it'ee ak'i bĩma nejarra pichi auk'aa tau jãde bi, mamĩda unu-e bi pak'uru pichi tau jãde bi? 42 Pichi tau jãde pak'uru iru bi pirã, ¿sãga pichi auk'aamaa jaraima: “Ƴpema, mĩmaa ãepĩji jã nejarra pichi tau jãde bi”? ¿Seewata pia chĩara k'aripa k'inia bi, irua oo bi ak'ik'ãri! Naapiara ãt'aipia bi ma pak'uru pichi tau jãde bi. Mãpaipĩ pia

unui ma nejarra pichi auk'aa tau jāde bi māik'aapa māgá iru k'aripai.

Pak'uru k'awaapata chi nejōdeepa
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ —Nejō b̄iri pia b̄ipa nejō k'achia chauk'aa. Jōdee nejō b̄iri k'achia b̄ipa nejō pia chauk'aa.
⁴⁴ Nejō b̄iri chaa k'awapata chi nejōdeepa. Eperāarāpa higojō orodak'aa pak'uru ĩri-idaa b̄ideepa. Ichiaba uva orodak'aa māgee pak'urudeepa. ⁴⁵ Māga pik'a eperā t'āri pia b̄ipa pedee pia jarapari, k'ĩsia pia iru bairā ichi t'āride. Jōdee eperā t'āri k'achia b̄ipa pedee k'achia jarapari, ichi t'āride k'ĩsia k'achia iru bairā. Ma k'ĩsia jōma uchiaru ichi t'ārideepa ichi it'aipa jarapari.

Jesupa te oopataarāde nepirida
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ —¿K'āare-it'ee parāpa mi t'ĩjarapatama: “Tachi Waibia, Tachi Waibia”, mamīda ooda-e p'ani mia jara bik'a? ⁴⁷ Mia jarait'ee k'aik'a bi chi mimaa cheru ūriit'ee mi pedee māik'aapa oopariit'ee mia jara bik'a. ⁴⁸ Māgí eperā te oo b̄ik'ata bi. Naapiara irua edú k'orop'eda, chi te b̄iri māu ĩri b̄ipari. Maap'eda to chek'āri, wee jira beepari ma te b̄iri sudamāi. Mamīda p'oyaa mimik'api-e, basa māu ĩri bida perā. Māgí eperāpa ichi te māgá basa māu ĩri pia oopari perā, jō-e pait'ee. ⁴⁹ Jōdee chi mi ūraa ūrip'eda, oo-e b̄ipa mia jara bik'a nāga pik'a bi. Ichi te ook'āri, te b̄iri pariatua supari ipu nāusaade, basa wēe. Maap'eda to chek'āri māik'aapa wee

jira beek'ãri ma te biiri sudamãi, ma te t'eedaipari
mãik'aapa jõmaweda jõdaipari, chi te chipari paara.

7

Jesupa Romadepema soldaorã poro waibia esclavo jipada

(Mt 8.5-13; Jn 4.43-54)

¹ Jesupa ma eperãarãmaa mãga jara aupap'eda, wãji Capernaum p'uurudee. ² Mama bapachi Romadepema soldaorã poro waibia. Ichi esclavo k'inia iru bapachi. Mamĩda mãgĩ juak'aya nĩbaji. ³ Ma soldaorã poro waibiaapa ũrik'ãri Jesús mama ni, pëiji judiorã poro waibiarã Jesumaa chupiria iidide, ichi esclavo jipa chemerã. ⁴ ãra Jesumaa wãjida mãik'aapa chupiria iidijida:

—Na capitán t'ãri pia baparida ajida, tachi ome. Mapa pia k'aripaipia bida ajida. ⁵ Irua tachi judiorã k'inia iru bapari. Oopijida ajida, namapema Ak'õre Ũraa jarateepata te.

⁶ Mãpai Jesús wãji ãra ome. Mamĩda ma soldaorã poro waibia te k'ait'a panadak'ãri, irua jara pëiji chi k'õp'ãyoorã ome:

—Tachi Waibia, mi temaa chenaapáde aji, mi pi k'ãyaara ek'ariara bairã. ⁷ Maperã michi itu wã-e paji pi jiride. Mamĩda k'awa bi ne-inaa jõmaweda pi jua ek'ari nĩbi. Jĩp'a jarapáde aji, mi esclavo jipa beemerã. ⁸ Mi jida waibiarã jua ek'ari bi. Ma awara mia soldaorã iru bi michi jua ek'ari. Mia abaamaa wãpáde ak'ãri, wãpari; awaraamaa chepáde ak'ãri, chepari. Ichiaba mi esclavomaa ne-inaa oopáde ak'ãri, oonapari. Mi jua ek'ari

p'anirãpa mãga oopata perã, mia k'awa bi pia jararupapai mi esclavo jipait'ee.

⁹ Mãga jaranadak'ãri, Jesús p'era pik'a beeji. Mapa ichi ome nipapataarãmaa ak'iji mãik'aapa mãgaji:

—Mãgara mi wã-eda aji. Mia wãarata jararu. Tachi Israel pidaarã t'ãide mia apida unu-e bida aji, ma eperãk'a; Tachi Ak'õrede wãara ijãa bi.

¹⁰ Ma pëidap'edaarã capitán temaa pachedak'ãri, chi esclavo jipa bita unu chejida.

Jesupa p'ëtrãa warra piuda chok'ai p'irabaipida

¹¹ Ma t'ëpai, Jesús wãji Naín p'uurudee. Chi k'õp'ãyoorã mãik'aapa awaraa eperãarã chok'ara wãjida iru ome. ¹² P'uuru k'ait'a panadak'ãri, unujida eperãarãpa jai-idaada atee wãruta iade. Mãgí p'ëtrãa warra apai iru bada paji. Ai ome chi p'uurudepemaarã chok'ara wã nipajida. ¹³ Jesupa mãgí p'ëtrãa unuk'ãri, chupiria k'awaaji mãik'aapa mãgaji:

—Jëenaapáde aji.

¹⁴ Aramata araa wãp'eda, Jesupa t'õbait'aaji ma k'ap'ia atee wãdap'edaa p'aru. Chi atee wã nipadap'edaarã ak'inĩ p'aneedak'ãri, Jesupa mãgaji ma jai-idaa badamaa:

—K'ũtrãa, p'irabáiji.

¹⁵ Mãpai chi jai-idaa bada su-ak'i beeji mãik'aapa pedeemaa beeji. Maap'eda, Jesupa chi nawemaa mãgaji:

—Acha bida aji, pi warra.

¹⁶ Mãga unudak'ãri, arii p'anadap'edaarã jõmaweda p'era pik'adachida mãik'aapa Tachi Ak'õrede pia pedee para beeji:

—Ak'õre pedee jarapari waibia tachi t'ãide uchi-ajida ajida.

Ichiaba mǎgajida:

—Tachi Ak'õre che bi tachi p'uuru pidaarã k'aripade.

¹⁷ Mǎgá Jesupa ooda k'awaajida Judea eujãdepemaarãpa mǎik'aapa ma ik'aawapemaarãpa.

*Juan Bautistapa chi k'õp'ãyoorã pëida
(Mt 11.2-19)*

¹⁸ Juan Bautista ome nipapatap'edaarã wǎjida iru badamǎi carcelde ma jõma nepiride. Mǎga ùrik'ãri, omé t'ĩ pëiji wǎdamerã Jesumaa. ¹⁹ Mǎirã pëiji Jesumaa iididamerã iru chi cheit'ee bada eperãarã k'aripait'ee maa-e pirã awaraa nidaipia bi. ²⁰ Jesús k'ait'a panadap'eda, mǎgajida:

—Juan Bautistapa tai pëijida ajida, iidide: “¿Pik'ã tai k'aripapari chonaarãpa cheit'ee bida adap'edaa? Maa-e pirã, ¿awaraa nidaipia bik'ã?” ajida.

²¹ Mǎga iidi p'anadak'ãri, Jesupa eperãarã chok'ara jipaji: k'ayaa beerã; k'ap'ia p'ira beerã; netuara k'ap'iade merãtia beerã mǎik'aapa tau p'ãriu beerã. ²² Maap'eda ma Juanpa eperãarã pëidamaa p'anauji:

—Wǎti Juanmaa mǎik'aapa nepiriti parãpa nama unu p'ani mǎik'aapa ùri p'ani. Jarãti tau p'ãriu beeda írã unu p'ani; nik'anik'aa beeda t'ia nũtee; leprapa k'ayaa beeda jipa p'ani ãchi k'ayaadeepa; k'ũri k'ĩ beeda írã ùri p'ani; piudap'edaarã waya chok'ai p'ani mǎik'aapa chupiria chedeerãmaa Ak'õrepa pedee pia jara pëida jarateemaa bi.

23 ǰT'ãri o-ĩa bida aji, chi mide ijãa bi, k'awa-e bi mĩda mia ne-inaa jõma oo bi!

24 Juanpa eperãarã pëida wãdap'edaa t'ëepai, eperãarãmaa Jesupa pedee pia jaramaa beeji Juande:

—ǰK'ãata parãpa ak'inajidama aji, eujã pania wëe bimaa wãdak'ãri? ǰK'ĩsiajida-ek'ã ak'inadait'ee eperã pariatua k'ĩsia bi, p'ũajara nãupa pariatua nëunëuwaa p'uaparik'a? 25 Maa-e pirã, ǰk'ĩsiajida-ek'ã ak'inadait'ee eperã p'aru pi-ia jĩ bi? Parãpa pia k'awa p'anĩ eperã p'aru pi-ia jĩ beerã rey tede p'anapata. 26 Mãga-e pirã ǰk'ĩsiajida-ek'ã ak'inadait'ee Ak'õre pedee jarapari? Wãara, iru Ak'õre pedee jarapari k'ãyaara waibiara bi. 27 Na Juandeta Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bi:

'Mia eperã chok'a pëiit'ee pi naa o pia oonamerã pi, eperãarã poro waibiã, chei naaweda.' (*Mal 3.1*)

28 Mia jara bi: Eperã apida Juan k'ãyaara waibiara bi-e. Mamĩda chi ek'ariara bita iru k'ãyaara waibiara pait'ee, Tachi Ak'õrepa ma eperã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã ome beemerã.

29 ǰJõmaweda Juan pedee ũridap'edaarã, Cesar-it'ee impuesto p'epataarã paara, irumaa poro choopijida. Mãga oodak'ãri, ak'ipijida Tachi Ak'õre wãarata jara baji Juan k'ap'ia pari. 30 Mamĩda fariseorã Moisepa p'ãda jarateepataarã ome Juan-maa poro choopida-e pak'ãri, ak'ipijida ãchia k'iniada-e p'anĩ Tachi Ak'õrepa ãchimaã pia oo k'inia bada.

31 'Mia jarait'ee sãga p'anĩ parã, mide ijãadak'aa beerã. 32 Warrarã su-ak'i p'aneedap'eda,

jemenemaa p'aník'ata p'ani p'uuru jãde. Ñchi k'õp'ãyoorãmaa biapata:

“Taipa siru chaajida. Mamĩda parã pëirada-e paji. K'ari k'ĩsia paraa k'arijida. Mamĩda parã jëeda-e paji.”

³³ Juan Bautista chek'ãri, pan k'o-e paji eperãarã jĩp'aarãk'a mãik'aapa vino tok'aa paji. Maperã parãpa jarajida: “Netuara iru k'ap'iade merãtia bida” ajida. ³⁴ T'ëepai mi, chi Eperã Ak'õre Tru-adepepa cheji mãik'aapa nek'oji, ne-inaa toji eperã jĩp'aak'a. Maperã jara p'ani mi nek'oyaa, ne-inaa toyaa bapari. Ma awara mi k'õp'ãyo meraaparida a p'ani k'achia-idaa beerã ome mãik'aapa Cesar-it'ee impuesto p'epataarã ome. ³⁵ Mamĩda Tachi Ak'õrepa wãarata ak'ipimaa bida aji, mia oo bi k'aurepa parã jõmaarã pari.

Jesús Simón tede

³⁶ Fariseo t'ijarapatap'edaa Simonpa Jesús t'ĩ pëiji nek'o chemerã ichi ome. Mãgã Jesús wãji iru temaa. Su-ak'i beeji mesade. ³⁷ Ma p'uurude wëra p'ek'au k'achia ooyaa bapachi. Mãgipa k'awaak'ãri Jesús wãda nek'ode ma fariseo tede, ataji chok'o chak'ek'a mãu pi-ia alabastrodee ooda ipuru bi k'erapa mãik'aapa wãji irumaa. ³⁸ Jëe wãpa su-ak'i banaji Jesús bĩrĩmãĩ mãik'aapa iru bĩrĩ sũmaa beeji ichi taubapa. Maap'eda ichi pu-dapa p'ooji. Mãpai Jesús bĩrĩ wëre atap'eda, ãt'aaji mãik'aapa ma k'era weet'aaji ai ãrĩ ak'ipiit'ee Jesús k'inia iru bi. ³⁹ Simonpa mãga unuk'ãri, k'ĩsiaji: “Na eperã wãara Ak'õre pedee jarapari pada paara, k'awak'ajida aji, k'ãare eperãpa ichi t'õbaimaa bi

māik'aapa māga oopi-e pak'aji, ma wēra p'ek'au k'achia ooyaa bairã.”

⁴⁰ Māpai Jesupa Simonmaa māgaji:

—Simón, mia pīmaa ne-inaa jara k'inia bida aji.

Simonpa p'anauji:

—Tachi Jarateepari, jaráji.

⁴¹ Jesupa nepiriji:

—Eperãarã omé p'arat'a paraa p'anajida p'arat'a prestapatamāi. Abaapa paraa baji quinientos denarios; chi apemapa cincuenta denarios. ⁴² P'oyaa p'aada-e pak'ãri, chi p'arat'a presta pēidapa āra chupiria k'awaaji māik'aapa omeerãmaa p'aapi-e paji. Írã mīmaa jaráji: ¿chisāgipa ma p'arat'a prestapari audú k'iniara iru bait'eema? aji.

⁴³ Simonpa p'anauji:

—¿Chi p'arat'a waibiara paraa bada-ek'ã? aji.

Jesupa māgaji:

—Wãarada aji.

⁴⁴ Māpai Jesupa ma wēramaa ak'iji māik'aapa Simonmaa māgaji:

—¿Na wēra unu bik'ã? aji. Mi t'ĩuk'ãri pi tede, pia mi pia auteebai-e paji. Pania tee-e paji mi biiri siimerã. Jōdee na wērapa mi biiri siiji ichi taubapa māik'aapa p'ooji ichi pudapa. ⁴⁵ Mi t'ĩuk'ãri, pia mi k'ĩra ĩ-e paji. Mamīda mi nama t'ĩuru weda na wērapa mi biiri ĩmaa bi. ⁴⁶ Pia mi poro ĩri aceitepa p'uru-e paji. Mamīda irua k'era weeji mi biiri ĩri. ⁴⁷ Mapa mia jara bi: Irua p'ek'au k'achia chok'ara oopata wēpapiji, mi audú k'inia iru bairã. Mamīda eperãpa k'ĩsia bi pirã ichia mak'iaara p'ek'au k'achia oo-e bi, māgara ma eperãpa mi mak'iaara k'inia-e bi.

48 T'ēpai Jesupa māgaji ma wēramaa:

—Pia p'ek'au k'achia oopata wēpajida aji.

49 Māpai apemaarā arii p'anadap'edaarāpa iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, jāgí? ¿Eperāarāpa p'ek'au k'achia oopata paara wēpapi bik'ā? ajida.

50 Māpai Jesupa waya jaraji ma wēramaa:

—Pi wāara Ak'ōrede ijāa bairā, irua pi o k'achiadeepa k'aripa ataji atuanaamerā. K'āiwee wāpāde aji.

8

Wēraarāpa Jesús k'aripapatap'edaa

1 Ma t'ēpai Jesús nipapachi p'uuru beede māik'aapa ai ik'aawa p'uuru k'aipēe beede. Jaratee nipapachi Ak'ōrepa pedee pia jara pēida; irua eperāarā bi k'inia bi ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. Chi k'ōp'āyoorā doce auk'a nipapachida iru ome. ² Ichiaba wēraarā nipapachida iru ome. Ai naaweda ma wēraarā ũk'uru netuara k'ap'iade merātia p'anajida māik'aapa ũk'uru k'ayaa p'anajida. Mamīda Jesupa ma jōmaweda jipaji. Māirādepema paji María, ichiaba t'ījarapatap'edaa Magdalena. Iru k'ap'iadeepa Jesupa netuara siete uchiapiji. ³ Ichiaba baji Cuza wēra t'ījarapatap'edaa Juana. Ma Cuza Rey Herodes tedepema mimiapataarā poro waibia paji. Ichiaba baji Susana, awaraa wēraarā chok'ara ome. Ma wēraarāpa Jesús chi k'ōp'āyoorā ome k'aripapachida; teepachida net'aa māik'aapa p'arat'a.

Net'atau p'oparide nepirida
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Maapai eperāarā chok'ara uchijida p'uurudeepa Jesús ak'ide. Māgá eperāarā chok'ara chip'edachida. Māga nide Jesupa na pedee nepiriji Ak'õre Ūraa jarateeit'ee:

⁵ —Eperā wāji net'atau p'ode. Ma p'o wāk'āri, ūk'uru baajida o jāde. T'ēpai mama eperāarā bīripa t'iak'oojida māik'aapa ipanaarāpa k'ok'oo chejida. ⁶ Ūk'uru baajida māu-idaade māik'aapa t'onojida mīda, taarā-e weda pīk'oodachi, pania wēede baaidap'edaa perā. ⁷ Ūk'uru baajida ne-īri-idaade māik'aapa auk'a t'onojida. Mamīda ne-īri k'ap'ip'iara waripari perā, māgí net'atau t'ono wādap'edaa piuk'oodachida. ⁸ Jōdee awaraa net'atau baajida eujā piade. Māgí t'onojida, warijida māik'aapa pia chaujida. Ūk'uru net'atau abaadeepa tau cien uchijida.

Nepirip'eda, Jesupa golpe pedeeji:

—¡Pia k'īsiatī parāpa et'ewa ūridap'edaade k'awaadamerā k'āata jara k'inia bi!

Sāap'eda Jesupa nepiripachi jarateeit'ee
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Ma t'ēpai Jesús k'õp'āyoorāpa iidijida:

—¿K'āata jara k'inia bima ajida, pia nepiri bada?

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'õrepa parāmaa k'awapimaa bida aji, ne-inaa naaweda k'awapik'aa pada awaraarāmaa: sāga ichideerā p'aneedai. Mamīda awaraarāmaa mia nepiripari jarateeit'ee:

‘Ārapa mia oo bi ak'i p'ani mīda, wāara unuda-
e māik'aapa mia jara bi ūri p'ani mīda,
k'awada-ee p'anedamerā.’ (Is 6.9)

Jesupa k'awapida net'atau p'oparide
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Māpai Jesupa māgaji:

—Mia nepirida net'atau p'oparide nāga jara k'inia bi. Ma net'atau p'oda jara k'inia bi Tachi Ak'ōre Ūraa jara pēida. ¹² Chi o jāde baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida ūripata. Mamīda Netuara Poro Waibia chepari ne-inaa ooit'ee, t'āripa ma pedee ijānaadamerā māik'aapa wānaadamerā Ak'ōre eujādee. ¹³ Jōdee chi net'atau māu-idaade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida o-īa ūri p'ani. Mamīda chi māu-idaade t'onoda taarā-e weda piidaiparik'a, māga pik'a māgīrāpa ma jara pēida taarā-epai ijāapata. Ma ūraade ijāadap'edaa k'aurepa nepirade baairuta pirā, maa-e pirā awaraarāpa āchi jiriruta pirā miapidait'ee, ijāa amaapata. ¹⁴ Jōdee chi net'atau ne-iri-idaade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida pia ūri p'ani. Mamīda t'ēpai k'isia p'aneeruta piara bi p'arat'a atadait'ee maa-e pirā āchia ne-inaa audú oo k'inia p'ani oodait'ee, Ak'ōrepa k'inia bik'a oodai k'āyaara. Māgá p'aneepata ne-uu warip'eda chauk'aa bik'a. ¹⁵ Mamīda chi net'atau eujā piade baaidap'edaa jara k'inia bi eperāarāpa ma jara pēida wāara ijāapata āchi t'āride. Māpai p'anapata ma ūraade jara bik'a māik'aapa choopata āchi ijāa p'anide. Māgá p'aneepata ne-uu pia chauparik'a.

Jesupa lamparade nepirida

(Mr 4.21-25)

¹⁶ Maap'eda Jesupa awaraa nepiriji:

—Tachia lámpara k'oodak'aa ata bidait'ee ne-inaa edajãde maa-e pirã cama ek'ari. Ma k'ãyaara lámpara k'oodap'eda, it'í ata bipata pia idaamerã te jãde p'anirã-it'ee. ¹⁷ Mãga pik'a Tachi Ak'õrepa oo bi mera pik'a bi eperãarãpa k'awanaadamerã. Mamãda t'ëepai irua jõmaarãmaa k'awaapiit'ee k'ãata jara k'inia bi. Ichiaba ñrá irua oo bi jõmaarãmaa k'awapi-e. Mamãda t'ëepai k'awaapiit'ee.

¹⁸ Maperã pia ùrítí. Chi k'awa bïmaa Tachi Ak'õrepa audupiara k'awaapiit'ee. Mamãda chi ne-inaa k'awaara k'ïsia bipa k'awa bi paara wëpapiit'ee.

María Jesús ñpemaarã ome

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jesús nawe chi ñpemaarã ome wãjida irumaa. Mamãda iru k'ait'a p'oyaa wãda-e paji eperãarã see nïbada perã. ²⁰ Mãpai eperãpa jaranaji Jesumaa:

—Pi nawe pi ñpemaarã ome taawa nimaa p'anida aji, pi ak'idait'ee.

²¹ Mãga ùrik'ãri, ichia mãgaji:

—Ak'õre Ûraa ùripataarã mãik'aapa oopataarã Ak'õrepa jara bik'a, mãirãta mi nawek'a bi mãik'aapa mi ñpemaarãk'a.

Jesupa nãu p'usa ome t'umãtipida

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Ewari aba Jesupa mãgaji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—Wãdáma aji, lago k'ïraik'a eeree.

Māpai barcode bataujida māik'aapa wājida. ²³ Sĩa wādade Jesús k'āidachi. Māimisa p'usara t'o nĩbeeji. Mapa barco pirubaa wā nipaji. ²⁴ Mapa Jesús ĩrimat'aajida māik'aapa māgajida:

—¡Tachi Jarateepari, pirubaa wādapi!

Jesús p'irabaidachi māik'aapa pedeeji nāumaa māik'aapa p'usamaa. Jōmaweda t'umātĩdachi māik'aapa ip'ii ũu beeji. ²⁵ Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa iidiji:

—¿Sāap'eda parāpa ijāada-e p'anima aji, mia parā ak'it'ee?

Mamĩda āchi jōmaweda p'era jōnĩpa ak'itrua para beeji māik'aapa āchi pitapai iidi para beeji:

—¿K'aima ajida, nāgĩ? Iru pedeepe nāu, p'usa paara t'umātĩpiparida ajida.

Eperā k'ap'ide netuara merātia bada
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ T'ēpai panajida Gerasa eujāde lago k'ĩraik'a eere, Galilea eujā k'ĩrapite. ²⁷ Jesús batauk'āri, eperā netuara merātia bi iru k'ait'a cheji. P'uurudepema paji mĩda, taarā p'aru jĩ-e baji; ichiaba teeda bak'aa paji. Bapachi jāira māu te uriade. ²⁸ Māgĩ eperāpa Jesús unuk'āri, iru k'ĩrapite sinapotepa bia baainaji:

—Jesús, Ak'ōre Waibia Warra, mi ome t'ĩunáaji. ¡Mi chupiria k'awáaji! ¡Ichiak'au bíji!

²⁹ Māga jaraji Jesupa jara bada perā uchiamerā ma eperā k'ap'ideepa. Taarā baji ma netuara merātia bi iru k'ap'ide. At'apai ma netuara irumaa ne-inaa pariatua oopiji. Māimisa eperārapa iru jua biiri ome cadenapa jĩ nĩbijida āyaa wānaamerā. Mamĩda ma netuara juapa irua

ma cadena t'it'aapachi m̄aik'aapa jirabodoji t'imí eper̄ar̄ã p'anadak'aamaa. ³⁰ M̄apai Jesupa iidiji:

—¿Pi, k'asaa t'ijarapatama? aji.

Ichia p'anauji:

—Mi t'ijarapatada aji, Legión.

M̄aga jaraji netuara chok'ara ichi k'ap'iade t'itudap'edaa per̄ã. ³¹ M̄apai ma netuaraar̄ãpa Jesumaa chup̄iria iidipachida ãchi p̄inaamer̄ã uria audú n̄ãpia bidee. ³² Ma k'ait'a ee k'arraya sinaar̄ã chok'ara nek'omaa p'anajida. Mapa netuaraar̄ãpa chup̄iria iidijida ma sinaar̄ã k'ap'iade t'itupimer̄ã. M̄apai Jesupa m̄aga ooji. ³³ Aram̄agá netuaraar̄ã uchijida eper̄ã k'ap'iadeepa m̄aik'aapa t'itujida ma sinaar̄ã k'ap'iade. Aramata sinaar̄ã p'irak'oodachida ee k'oot'ari jira bidee. Toida baainadap'eda, ityapa itak'oodachida.

³⁴ Ma sinaar̄ã itã p'anadap'edaar̄ãpa m̄aga unudak'ãri, p'irak'oodachida p'uurudee nep̄iridait'ee p'uuru pidaar̄ãmaa m̄aik'aapa ma p'uuru k'ait'a beer̄ãmaa. ³⁵ Mapa eper̄ar̄ã uchijida ak'ide. Jesum̄ai pachedak'ãri, unujida ma eper̄ã netuara k'ap'iade mer̄ãtia bada su-ak'i bi Jesús b̄iri k'ait'a. P'aru itip'eda, k'ãiwee su-ak'i baji. M̄aga unudak'ãri, ma eper̄ar̄ã p'era para beej̄i. ³⁶ M̄apai chi unudap'edaar̄ãpa nep̄irijida s̄agapi Jesupa itipaji ma eper̄ã netuara k'ap'iade mer̄ãtia bada. ³⁷ Maap'eda ma Gerasa eujãdepemaar̄ãpa Jesumaa chup̄iria iidijida ayaa wãmer̄ã mam̄aik'aapa, audú nejasia p'anadap'edaa per̄ã. M̄apai Jesús barcode bataup'eda, wãji. ³⁸ Wãi naaweda, ma eper̄ã netuara k'ap'iade mer̄ãtia

badapa chupiria iidiji Jesupa ichi ome auk'a wāpimerā. Mamīda Jesupa jaraji beemerā. Māgaji:

³⁹ —Wāpāde aji, pichi temaa māik'aapa nepiripāde aji, Tachi Ak'ōrepa pi ome ooda.

Aramāgá ma eperā wāji ma p'uurudepema jōmaarāmaa nepiride Jesupa ichi ome ooda.

*Jairo k'au māik'aapa wērapa Jesús p'aru i t'ōbaida
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)*

⁴⁰ Jesús lago k'īraik'a eere pachek'āri, eperāarāpa iru o-īa auteebaijida, jōmaarāpa iru ni p'anadap'edaa perā. ⁴¹ Māga nide pacheji eperā t'ijarapatap'edaa Jairo. Ichi Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poro paji. Jesús bīrimāi bedabaidachi māik'aapa chupiria iidiji wāmerā ichi temaa ⁴² chi k'au jipade, juak'aya nībada perā. K'au apai iru baji; māgí doce años iru baji.

Jesús wārude Jairo temaa, iru ome nipapataarā see nībada k'aurepa p'īsua baji. ⁴³ Ma eperāarā ome baji wēra bi k'ayaa bi. Doce años waamiapa k'ayaa baji. Ichi p'arat'a jōdai baji jipapataarā juade nipa. Mamīda apidaapa p'oyaa jipadak'aa paji. ⁴⁴ Ma wēra Jesús āpитеik'aapa k'ait'a wāji māik'aapa iru iripema p'aru i t'ōbait'aaji. Aramata ma waamia t'ibaidachi. ⁴⁵ Māpai Jesupa iidiji:

—¿K'aipa mi t'ōbaijima? aji.

Chi k'ōp'āyoorā jōmaarāpa āchia-e pajida apachida.

Māpai Pedropa māgaji:

—Tachi Jarateepari, eperāarāpa pi t'isīa wārutada aji.

⁴⁶ Mamīda Jesupa māgaji:

—Eperã k'ayaa bîpa mi t'õbajida aji. Mideepa uchiajida aji, Ak'õre juapa ma eperã jîpait'ee.

⁴⁷ Māpai ma wērapa unuk'ãri p'oyaa miru-e paji, bîiri wērewēree wāji māk'aapa bedabaidachi Jesús bîirimāi. Jõmaarã taide jaraji k'ãare-it'ee t'õbait'aaji māk'aapa sãgá jîpa beeji. ⁴⁸ Māpai Jesupa mǎgaji irumaa:

—Wēra, pia mide ijãa bairã, jîpa beejida aji. K'ãiwee wāji.

⁴⁹ At'ãri Jesús pedeemaa bide Jairo tedeepa pëida pacheji māk'aapa mǎgaji ma Ak'õre Ũraa jarateep-ata tedepema poromaa:

—Pi k'au jai-idaajipi. Tachi Jarateepari ichiak'au bîpáde aji.

⁵⁰ Mamída Jesupa mǎga ũrik'ãri, mǎgaji Jairomaa:

—Waaweenaapáde aji. Jîp'a ijãapáde aji. Pi k'au jîpa beeit'ee.

⁵¹ Temāi panadak'ãri, Jesupa chi k'õp'ãyoorã jõmaweda t'ĩupi-e paji. Aba t'ĩupiji Pedro, Santiago, Juan māk'aapa chi k'ayaa nawe chi ak'õre ome.

⁵² Eperãarã taawa p'anadap'edaarã jõmaweda jëe para baji t'ãri p'uapa. Mamída Jesupa mǎgaji:

—Jëenáati. Na wēra k'au jai-idaa-e bi. Jîp'a k'ãita bida aji.

⁵³ Mǎga ũridak'ãri, jõmaarãta ëidachida iru-it'ee, k'awa p'anadap'edaa perã jai-idaa bi. ⁵⁴ Mamída Jesupa ma wēra k'au juade jita atap'eda, golpe pedeeji:

—Wēra chai, jîp'irabáiji!

⁵⁵ Aweda chok'ai beeji māk'aapa aramata p'irabaidachi. Māpai Jesupa jaraji nek'opidamerã.

⁵⁶ Chi ak'õreerã p'era pik'a jõneejida. Mamída

Jesupa jaraji ma p'asada awaraarāmaa nepirinaadamerā.

9

*Jesupa chi k'ōp'āyoorā pēida jarateenadamerā
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)*

¹ Jesupa chi k'ōp'āyoorā doce t'í p'e atap'eda, jaraji Tachi Ak'ōre juapa netuara uchiapidamerā māik'aapa k'ayaa k'īra t'ādoō jipadamerā. ² Māpai āra pēiji k'ayaa beerā jipadamerā māik'aapa jarateedamerā Tachi Ak'ōrepa eperāarā biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. ³ Māgá pēirude Jesupa māgaji:

—Ode wārutade ateenáati pak'uru t'idik'a wādait'ee, muchila, pan, p'arat'a, maa-e pirā awaraa p'aru jidait'ee. ⁴ K'eudaik'āri, parāpa unuruta tede p'anéeti, mamāik'aapa wāruta misa. ⁵ P'uuru abaade parā auteebaida-e pirā māik'aapa parāpa jarateepata ūridaamaa p'ani pirā, uchíati ma p'uurudeepa māik'aapa biiridepema yooro p'ora nēep'etí ak'ipidait'ee Tachi Ak'ōrepa āra k'aripa-e pait'ee.

⁶ Māpai chi k'ōp'āyoorā wājida p'uuru bee chaa. Tachi Ak'ōre pedee pia jara pēida jaratee wāpachida māik'aapa k'ayaa beerā jipapachida.

*Rey Herodepa k'īsia bada
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)*

⁷ Rey Herodepa ūrik'āri Jesupa māgee ne-inaa jōmaweda oo bi, k'awa-e paji k'āata k'īsiait'ee. Eperāarā ūk'uruurāpa jarapachida Juan Bautista, chi piuda chok'ai p'irabajida apachida. ⁸ Ūk'uruurāpa jarapachida iru chonaarāwedapema

Ak'õre pedee jarapari Elías. Jõdee awaraarãpa jarapachida awaraa chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapari, chok'ai p'irabaida. ⁹ Mamïda Herodepa mägaji:

—Taarãru mia jara pëida Juan Bautista otau t'iap'et'aadamerã. ¿K'aipaa mägí eperã? Mia ùridoo irua oopari ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa.

Mapa Herodepa Jesús k'ïra unu k'inia baji.

Jesupa eperãarã cinco mil nek'opida
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jesús k'õp'ãyoorã pachedak'ãri ãchia jaratee nipadap'edaamaapa, irumaa nepirijida jõma ãchia oodap'edaa. Mãpai irua ãra ãyaa ateeji Betsaida p'uurudee. ¹¹ Mamïda eperãarãpa k'awaadak'ãri, t'ëe wãjida. Mãirã pacheruta unuk'ãri, Jesupa ãra auteebaiji mãik'aapa jarateeki Ak'õrepa eperãarã bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerã p'aneedamerã. Ma awara ãra k'ayaa beerã jipaji.

¹² K'eupodopa chi k'õp'ãyoorã Jesumaa chejida mãik'aapa mägajida:

—Eperãarã pëipáde ajida, ïinadamerã mãik'aapa chik'o jirínadamerã p'uuru beemaa maa-e pirã ai ik'aawa eperãarã beemaa, nama wë-e perã nek'odait'ee.

¹³ Mãpai Jesupa mägaji:

—Parãpa chik'o téeti k'odamerã.

Ãchia p'anaujida:

—Taipa iru p'anida ajida, pan joisomaa mãik'aapa chik'o omé. Mägí araa-e pait'ee wãda-e pirã chik'o netode na eperãarã chok'ara para biirã-it'ee.

14 Imik'ĩraarã cinco mil paji. Mamĩda Jesupa mǎgaji chi k'õp'ãyoorãmaa:

—Su-ak'i p'aneepidapáde aji, cincuentacincuenta.

15 Aramǎgá jõmaarãta su-ak'i p'aneepijida.

16 T'ēepai, Jesupa jitaji ma pan joisomaa chik'o omee ome mǎik'aapa it'aa ak'ip'eda, gracias jaraji Tachi Ak'õremaa ma chik'o pari. Mǎpai k'õrak'oop'eda, teeji chi k'õp'ãyoorãpa eperãarãmaa jedenadamerã. 17 Eperãarã nek'ojida bi jãwaa p'aneerutamaa. Maap'eda Jesús k'õp'ãyoorãpa p'ejida k'oraa docena aba, ma chik'o pan pite ome nĩbeeda.

*Pedropa jarada Jesús Tachi Ak'õrepa pēida
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)*

18 Ewari aba Jesús it'aa t'ĩmaa bak'ãri chi k'õp'ãyoorã ome, āramaa iidiji:

—¿Mi k'aima a p'anima aji, eperãarãpa?

19 P'anaujida:

—Ũk'uruurãpa jara p'ani pi Juan Bautista, piup'eda p'irabaida. Awaraarãpa jara p'ani pi chonaarãwedapema Elías. Jõdee awaraarãpa jara p'ani pi chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapari, chok'ai p'irabaida.

20 Mǎpai Jesupa iidiji:

—Parãpárama, ¿mi k'aima adaima? aji.

Mǎpai Pedropa p'anauji:

—Pi Cristo, Tachi Ak'õrepa pēida eperãarã rey pamerã.

*Jesupa jarada ijãadak'aa beerãpa ichi peedait'ee
(Mt 16.20-28; Mr 8.30–9.1)*

21 Mamīda Jesupa jīp'a jaraji māga nepirinaadamerā awaraarāmaa. 22 Māpai mājaji:

—Mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema ichita chupiria nībait'ee. Judiorā poro waibiarāpa, p'aareerā poroorāpa, māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarāpa mi k'īra unuamaa iru p'anadait'ee māik'aapa mi peepit'aadait'ee. Mamīda ewari ōpeemaa mi chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

Sāga eperāarā nipadaipia bi Jesús ome

23 T'ēepai Jesupa mājaji jōmaweda ichi ome nipa-pataarāmaa:

—Eperā mi ome nipa k'inia bi pirā, k'īsiaik'araa bi ichia ne-inaa oo k'inia bidepai. Ichi kuruso āp'aipia bi eperā peenadait'EEK'a. Pia jarait'eera, ewari chaa oopia bi mia oopi bik'a, ma k'aurepa mi-apiruta pijida piurumaa. 24 Eperā piuamaa bi pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri, atuait'ee. Mamīda eperā piuru pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí it'aa wāit'ee ichi piuk'āri. 25 Ma awara ǰk'āare piata baima eperāpa ne-inaa pia na p'ek'au eujāde nībi jōmaweda ataru pirā, mamīda piup'eda chok'ai p'irabai-e pirā Ak'ōre eujāde? Ichia net'aa iru bi atuait'ee māik'aapa banait'ee tok'arradee. 26 Eperā k'īra nejasia bi pirā jarait'ee mide ijāa bi maa-e pirā mi ūraa jarait'ee awaraarāmaa, māgara mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema jida k'īra nejasia bait'ee mēreda ait'ee, mi Ak'ōre Waibia k'īra wāreede chek'āri iru angeleerā ome. 27 Mia wāarata jararu. Nama p'anīrā ūk'uru piudai naaweda, unudait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā biru ichi jua ek'ari, ichideerā p'anedamerā.

Jesús k'ĩra awaradaida
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Tomiamaa māga jarada t'ēpai, Jesús wāji ee nok'odee. Ichi ome ateeji Pedro, Santiago māik'aapa Juan. Mama iru it'aa t'ĩmaa beeji. ²⁹ Māgá it'aa t'ĩmaa bide ichi k'ĩra awaradachi māik'aapa chi p'aru t'o-t'oo uchiterreedachi. ³⁰ Māga nide eperāarā jaure omé chejida māik'aapa pedee p'aneejida iru ome. Chonaarāwedapemaarā Moisés Elías ome paji. ³¹ Āchi ik'aawa ĩdaa pia urua nĩbaji. Chejida Jesumaa jarade taarā-e nide chupiria nĩbait'ee māik'aapa piut'ee Jerusalende. ³² Mama ee nok'ode Pedro chi k'ōp'āyoorā ome tap'ok'ee jōnajida mīda, k'āida-ee p'anajida. Maperā unujida Jesús māgá k'ĩra wāree māik'aapa ma eperāarā omé. ³³ Ma eperāarā Jesús ik'aawaapa uchiarutade Pedropa māgaji:

—Tachi Jarateepari, ĩpia bi nama p'anadait'ee pi ome! Oodait'eeda aji, te chak'eerā ōpee, aba pi-it'ee, aba Moise-it'ee, chi apema Elia-it'ee.

Mamīda Pedropa k'ĩsia-ee māga jaraji. ³⁴ Iru pedee nĩbide ĵiararapa āchi jōmaweda aneu ata cheji. Māgá ĵiarara esajĩak'a āchi unudak'āri, ne-jasiadachida. ³⁵ Māpai ma ĵiararadeepa Tachi Ak'ōrepa pedeeji:

—Nāgida aji, mi Warra k'inia, mīa ĵirit'erada. ĵŪrítí iru pedee!

³⁶ Ma pedee ūridap'eda, Jesús ituaba beeji āra ome. Māpai k'ĩup'ee p'aneejida. Ma t'ēpai āchia unuda ma ewate apidaamaa nepirida-e paji.

*Jesupa netuara uchiapida warra k'ap'ideepa
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)*

³⁷ Ai norema Jesús, Pedro, Santiago māik'aapa Juan ee nok'odeepa edaa chedak'āri, eperāarā chok'ara chejida Jesús ome unudait'ee.

³⁸ Māirādepema eperā abaapa golpe pedeeji:

—Tachi Jarateepari, mi chupiria k'awaapáde aji. Mi warra apai iru bi ak'inapáde aji. ³⁹ Netuarapa iru jita atak'āri, biapipari, wawapipari māik'aapa iduba k'ōp'ep'ee uchiapipari iru it'aideepa. Iru ichiak'au bik'aa. Maperā piupiiit'eeda aji. ⁴⁰ Mia pi k'ōp'āyoorāmaa chupiria iidiji ma netuara uchiapit'aadamerā. Mamīda p'oyaada-e paji.

⁴¹ Jesupa p'anauji:

—Aai, eperāarā, ¿at'ārita mide ijāada-e p'anik'ā? ¡Ijāadak'arāk'api p'ani! ¿Jōmasaa taarāit'ee parā ome ijāarutamaa? Anéeti ma warra.

⁴² Ma warra Jesús k'ait'a chek'āri, netuarapa eujāde bat'at'aaji māik'aapa waya wawat'aaji. Mamīda Jesupa ma netuara itriat'aaji māik'aapa uchiapit'aaji. Ma warra māgá jipap'eda, teeji chi ak'ōremaa. ⁴³ Aarii p'anadap'edaarā jōmaweda p'era pik'a para beeji, Ak'ōrepa ne-inaa pia ooda unudap'edaa perā.

*Jesupa waya jarada ichi peedait'ee
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Eperāarā ak'itrua para beeru misa Jesupa ooda k'aurepa, irua māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

⁴⁴ —Na pedee pia ūrítí māik'aapa k'īra atu-anáati: eperāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema baaipiit'ee k'achia beerā juade.

⁴⁵ Mamĩda ãchia k'awada-e paji irua jara k'inia bada. Tachi Ak'õrepa ãramaa at'ãri mãga k'awapi k'inia-e baji. Ma awara ãchia waawee p'anajida iididait'ee k'ãata jara k'inia baji.

Eperã waibiara bi Ak'õre k'ĩrapite
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Maapai Jesús k'õp'ãyoorã aupedee p'aneejida k'awaadait'ee ãchidepema k'aita waibiara bi.
⁴⁷ Jesupa k'awaak'ãri ãrapa k'ĩsia p'ani, warra chai ataji mãik'aapa ak'inĩ bijì ichi ik'aawa ⁴⁸ mãik'aapa mãgaji:

—Eperãpa mide ijãa bi k'aurepa nãgí warra chaik'a auteebairu pirã, mi jida auteebaipari. Ma awara chi mi auteebairupa mi pëida auk'a auteebaipari. Mapa chi parãdepema ek'ariara pik'a bi audua-ee bairã, mãgita waibiara pait'ee Ak'õre k'ĩrapite.

Jesús ome nipak'aa bipa netuara uchiapida
(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Mãpai Juanpa mãgaji:

—Tachi Jarateepari, taipa unujida eperãpa pi t'ĩ jarap'eda, netuara uchiapi bi eperãarã k'ap'ideepa. Mãga unudak'ãri, taipa oonaapãde ajida, tachi ome nipak'aa perã.

⁵⁰ Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au oopíti. Tachi ome nipak'aa pijida, tachi eere bida ajì.

Samaria eujãdepemaarãpa Jesús yiaraa iru p'anadap'edaa

⁵¹ Ewari k'ait'a pa wãk'ãri Jesús it'aa wãit'ee, sõcharra wãji Jerusalén ode. ⁵² Ichi naa eperãarã

chok'a pëjji Samaria eujãdepema p'uuru k'aipée bĩmaa, te jĩridamerã aide k'ãidait'ee. ⁵³ Mamĩda ma Samaria eujãdepemaarãpa iru auteebai k'iniada-e paji, k'awa p'anadap'edaa perã judiorã p'uuru Jerusalendee wãru. ⁵⁴ Chi k'õp'ãyoorã Santiago Juan ome mãga k'awaa atadak'ãri, Jesumaa mãgajida:

—Tachi Waibia, ¿k'inia bik'ã ajida, taipa pa it'ĩpa baaipidamerã mãirã ãri, jõdaidamerã?

⁵⁵ Mamĩda Jesupa ãra itriak'ooji, mãgá k'achia k'ĩsiadap'edaa perã. ⁵⁶ Mãpai wãjida awaraa p'uuru k'aipeedee.

*Jesús ome nipa k'inia p'anadap'edaarã
(Mt 8.19-22)*

⁵⁷ Ode wãdade eperãpa Jesumaa mãgaji:

—Tachi Waibia, pi ome wã k'inia bida aji, chi wãrumaa.

⁵⁸ Jesupa p'anauji:

—Usap'ã yooro te uria iru bee mãik'aapa ipanaarã te iru bee. Mamĩda mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema arajãgaa ni, k'ãipari wëe. Made k'ĩsiãji, jarai naaweda wãara mi ome nipa k'inia bi wa mãga-e.

⁵⁹ Mãpai Jesupa mãgaji awaraa eperãmaa:

—Mi ome nipa chéji.

Irua p'anauji:

—Tachi Waibia, mi jida pi ome nipaparii k'inia bi. Mamĩda ai naaweda mi ak'õre iapipáde aji, iru piuk'ãri.

⁶⁰ Jesupa p'anauji:

—Ichiak'au bipáde aji, atuadait'eerãpa ãchi piu-dap'edaarã iadamerã. Pi, jõdee, nipa chéji mi ome

māik'aapa jaratééji Tachi Ak'õrepa eperāarā biit'ee ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.

⁶¹ Māpai awaraa eperāpa māgaji:

—Tachi Waibia, pi ome nipa k'inia bida aji. Mamīda ai naaweda wāpīji mi tedepemaarā ak'ide.

⁶² Jesupa p'anauji:

—Eperāpa eujā p'ëirat'imaai bi pirā aradopa, jīp'a nok'ooree ak'iipia bi. Āpītee ak'iru pirā, pia ba-e pait'ee Tachi Ak'õre jua ek'ari ichideerā ome.

10

Jesupa eperāarā setenta y dos pēida jarateenadamerā

¹ Maap'eda Jesupa chi k'õp'āyoorā awara setenta y dos jirit'eraji ichi ome nipapataarādepema. Āra ome-omee pēiji ichi naa wādamerā p'uuru bee chaa ichi wāit'ee badamaa. ² Āra pēik'āri, māgaji:

—Eperāarā chok'ara mīde waide ijāada-e p'ani. Ne-uu audú chau bīk'api p'ani. Mamīda mimi-apataarā chok'ara-ee p'ani. Mapa iidipatāati Tachi Ak'õre, ma ne-uu chiparimaa awaraa mimi-apataarā pēimerā chi chau bi p'ede. ³ Wāti eperāarāmaa jarateede. Mia parā pēiru oveja chak'eerā pēik'ajik'a ne-animalaarā k'achia beerā t'āide. ⁴ Na wārutade ateenāati muchila, p'arat'a maa-e pirā awaraa chancla. Ichiaba taarā ak'inī p'aneenāati pedeedait'ee chi unurutaarā ome. ⁵ Eperā tede t'īudak'āri, naapiara jarapatāati: “Na te pidaarā pia p'anapatāati.” ⁶ Māgá eperā t'āri pia paraa pirā ma tede, iru k'āiwee beeit'ee. Mamīda iru t'āri pia-e bi pirā parā ome, Tachi Ak'õrepa iru k'āiwee bapi-e pait'ee. ⁷ Ma tede p'anéeti.

Ārapa teeruta k'óti m̄aik'aapa tóti, parā, mi mimia-pataarāpa m̄aga atadaipia bairā p̄achi mimia pari. Te awara-awaraa nipanáati; te abaadepai p'anéeti.

8 'P'uurude panadak'āri, ma p'uurudepemaarāpa parā auteebairuta p̄irā, k'óti ārapa teeruta. 9 Ma p'uurudepema k'ayaa beerā j̄ipak'óoti m̄aik'aapa m̄airāmaa jaráti: “Tachi Ak'ōrepa parā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā.” 10 Mamīda awaraa p'uurude panadak'āri, ma p'uurudepemaarāpa parā auteebaida-e p̄irā, calle j̄ade w̄yaarutade n̄aga jaráti: 11 “¡P̄achi p'uurudepema yooro p'ora tai b̄iride beeda paara n̄ep'eruta, parā t'āri k'achia p'anadairā tai ome! K'awáati Tachi Ak'ōrepa parā bi k'inia bi ichi jua ek'ari ichideerā p'aneedamerā. Mamīda parāpa m̄aga k'iniada-e.” 12 M̄ia jara bi: Ak'ōre ewari waibia ewate irua ma p'uurudepemaarā audup̄iara k'achia ooit'ee, chonaarāweda Sodoma pidaarā k'achia ooda k'āyaara.

P'uuru pidaarāpa Ak'ōre Ūraa ūridaamaa p'anadap'edaa

(Mt 11.20-24)

13 —¡Aai, Corazín p'uurudepemaarā! ¡Aai, Betsaida p'uurudepemaarā! ¡Tachi Ak'ōrepa parā k'achiadee p̄iit'eepi! Tiro p'uurude, Sidón p'uurude eperāpa ooda paara ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa, m̄ia parā p'uurude oodak'a, taarā-e weda ij̄āk'ajida. Ārapa p'ek'au k'achia oopata oo amaa k'inia j̄on̄ipa chup̄iria iidik'ajida Tachi Ak'ōremaa. Ma p'ek'au k'achia oopata k'aurepa t'āri p'uapa p'aru p'āimaa j̄ik'ajida

māik'aapa it'abarre p'ora it'aa p'ok'ajida āchi poro ĩri. ¹⁴ Maperā mia jara bi: Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate irua parā k'achiara ooit'ee ma Tiro p'uurudepemaarā k'āyaara māik'aapa Sidón p'uurudepemaarā k'āyaara. ¹⁵ Ichiaba parā Capernaum p'uurudepemaarā, ¿k'ĩsia p'anik'ā parā p'uuruta awaraa p'uuru k'āyaara waibiara pait'ee Ak'ōre k'ĩrapite? ¡Ma k'āyaara irua parā p'uuruta jōt'aait'ee!

¹⁶ 'K'ōp'āyoorā, eperāpa parā pedee ũrik'āri, mi pedee k'a ũriit'ee. Jōdee chi parā yiarāa iru bīpa mi jida yiarāa iru bi. Ma awara mi yiarāa iru bi pīrā, ichiaba mi Ak'ōre, mi pēida, yiarāa iru bi.

Setenta y dos āpītee chedap'edaa

¹⁷ Ma setenta y dos pēida eperāarā āpītee chedak'āri, t'āri o-ĩ-īa p'anajida. Māgapachida:

—Tachi Waibia, ¡taipa pi k'ap'ia pari pedeedak'āri, netuaraarāpa paara oopachida taipa jaradap'edaak'a!

¹⁸ Jesupa p'anauji:

—Wāara. Mia Satanás unuji it'ariipa baaik'āri pa baaiparik'a. ¹⁹ Mia parā k'aripaji t'iadamerā taamaarā ĩri māik'aapa tusōre ĩri, parāmaa maarepida k'aada-ee. K'aripaji chōopataadamerā Netuara Poro Waibia ome; irua parā p'ua oo-ee. ²⁰ Maperā parā t'āri o-īa p'anadaipia bi. Mamīda ma k'āyaara o-īara p'anadaipia bi Tachi Ak'ōrepa parā t'ĩ p'ā iru bairā it'ari ichideerā t'ĩ p'ā jēra bi librode.

Jesús t'āri o-īa bada
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Māgá pedee bide Tachi Ak'õre Jaurepa iru audú t'ãri o-ĩapiji. Māpai irua māgaji:

—Ak'õre Waibia, pi jõmaarã k'ãyaara waibiara bi. Ne-inaa jõmaweda it'ari nĩbi, na p'ek'au eujãde nĩbi paara pi jua ek'ari bi. Mi t'ãri o-ĩa bi pia eperãarã jĩp'aarãmaa k'awapiru perã ne-inaa pia waide k'awapi-e pada k'ĩsia k'awaa beerãmaa māik'aapa poro wēsaa beerãmaa. Māga ooji māga oo k'inia bada perã.

22 'Mi Ak'õrepa ne-inaa jõma biji mi jua ek'ari mia ak'ipariimerã. Tachi Ak'õrepapai wãara mi, ichi Warra k'awa bi. Māgá ichiaba mi, chi Warrapapai wãara iru k'awa bi. Mamĩda mia iru k'awapii mia k'awapi k'inia bi eperãarãmaa.

23 Māpai Jesupa ak'iji chi k'õp'ãyoorãmaa māik'aapa māgaji:

—Parã, chi na ne-inaa unu p'anĩrã, wãara t'ãri o-ĩa p'ani. 24 Mia jara bi: Chonaarãweda Ak'õre pedee jarapataarãpa māik'aapa reyrãpa unu k'inia p'anajida parãpa unu p'ani. Mamĩda unuda-e paji. Ichiaba ũri k'inia p'anajida parãpa nama ũri p'ani. Mamĩda ũrida-e paji, ewari ma-it'ee waide pa-e bada perã.

Jesupa nepirida Samariadepema t'ãri pia badade

25 Ewari aba Moisepa p'ãda jarateepari pedeenaji Jesús ome. K'awaait'ee Jesupa wãara Ak'õre Ũraa k'awa bi wa māga-e, māgipa iidiji:

—Tachi Jarateepari, ¿k'ãata ooyama aji, mi it'aa wãit'ee?

26 Jesupa p'anauji:

—¿K'ãata jara bi Moisepa p'ãdade? ¿K'ãata unu bima aji, aide?

27 Ma Moisepa p'ãda jarateeparipa p'anauji:

—‘Tachi Ak'õre Waibia k'inia iru baparíiji pichi t'ãriipa mãik'aapa ne-inaa jõmaa k'ãyaara iru k'inia iru baparíiji. Ewari chaa k'ĩsáji irude pichi t'ãriipa;’ *(Dt 6.5)*

‘ma awara awaraarã k'inia iru baparíiji, pichi k'ap'ia k'inia iru baparik'a.’ *(Lv 19.18)*

28 Māpai Jesupa mǎgaji:

—Pia p'anaujipi. Māga ooru pirã, ichita bapariit'ee Ak'õre eujãde.

29 Mamĩda ma Moisepa p'ãda jarateeparipa waapiara k'awaa k'inia baji. Mapa iidiji:

—Pia awaraarãda ak'ãri, ¿k'aita jara k'inia bima? aji.

30 Māpai Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperã Jerusalén ode wãji Jericó p'uurudee. Mǎgá ode wãde nechiapataarã uchijida. Ma eperã p'ua oojida mãik'aapa iru p'aru paara chia atajida. Perá peet'aajida. 31 Bi-ap'eda, p'aare cheji ma ode. Mamĩda ma eperã eujãde bi unuk'ãri, jĩp'a wãyaaji ichi ode. 32 T'ẽepai Leví ẽreerãdepema uchiada ichiaba ma ode che wãji. Mamĩda ma eperã mǎgá unuk'ãri, ichiaba jĩp'a ichi ode wãyaaji. 33 Ma t'ẽepai Samariadepema ichiaba ma ode cheji. Mǎgipa ma eperã unuk'ãri, iru chupiria k'awaaji. 34 Iru k'ait'a wãp'eda, aceite vino ome p'uruji iru k'ap'ia p'ua bimãĩ mãik'aapa p'aru sorede beda ataji. Māpai ma eperã su-ak'i binaji ichi burrode mãik'aapa ateeji eperãarã temaa ak'i p'anadamerã. 35 Ai norema ma Samariadepemapa p'arat'a tau omé ẽt'a atap'eda, teeji ma te chiparimaa mãik'aapa mǎgaji: “Jã eperã ak'i

baparíiji mi cheru misa. Na p'arat'a awara faltaru pírã, mia p'aait'eeda” aji.

³⁶ Māga nepirip'eda, Jesupa iidiji ma Moisepa p'āda jarateeparimaa:

—¿K'āata k'ĩsia bima? aji. ¿Ma õpeedepema chisãgipa ma eperã ak'ijima ichi k'ap'ia ak'iparik'a?

³⁷ Ma Moisepa p'āda jarateeparipa p'anauji:

—Chi chupiria k'awaadapa pajida aji.

Māpai Jesupa māgaji:

—Pia auk'a oopáde aji, chupiria chedeerãmaa.

Jesús Marta tede p'asianada

³⁸ Maap'eda ma ode Jesús waya wã nipaji Jerusalendee. Panaji p'uuru k'aipeede. Mama wēra t'ijarapatap'edaa Martapa iru auteebaiji ichi tede. ³⁹ Marta ñpewēra María mama baji. Ichi Jesús bñri ik'aawa su-ak'i beeji ũriit'ee irua jararu.

⁴⁰ Mamīda Marta ne-inaa audú oomaa beeji nek'opiit'ee Jesumaa māik'aapa chi k'õp'āyoorãmaa. Mapa Jesús k'ait'a cheji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, ¿pi-it'ee p'ua-e bik'ã aji, mi ñpewērapa mi k'aripa-e bi? Mia ne-inaa chok'ara iru bi ooit'ee. Mapa jaráji irua k'aripamerã.

⁴¹ Mamīda Jesupa p'anauji:

—Marta, Marta, pi audú k'ĩsia nñbida aji, ne-inaa pi-ia oo k'iniapa. ⁴² Mamīda Mariapa ne-inaa piara jiriji ooit'ee, mi nama bi misa. Apidaapa jarada-e pait'ee irua māga oonaamerã.

11

Jesupa jarateeda it'aa t'ĩ k'awaadamērã
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Ewari aba Jesús it'aa t'ĩ aupak'ãri, k'õp'ãyo abaapa mǎgaji:

—Tachi Waibia, jaratéji taipa it'aa t'ĩ k'awaadamerã, Juan Bautistapa chi k'õp'ãyoorãmaa jarateedak'a.

² Mǎpai Jesupa mǎgaji:

—Parã it'aa t'ĩdak'ãri, nãga jaráti:

Tachi Ak'õre it'ari bi,
pi t'ĩ awaraa t'ĩ k'ãyaara pipiara bi.

Eperãrã bíji pichi jua ek'ari pichideerã
p'aneedamerã.

[Óoji pichia k'inia bik'a na p'ek'au eujãde, it'ari ooparik'a.]

³ Tai-it'ee chik'o téjeji ewari chaa k'odait'ee.

⁴ Taipa p'ek'au k'achia oopata chupiria k'awáaji mǎik'aapa perdonáaji taipa perdonaapatak'a, awaraarãpa taimaa ne-inaa k'achia oodak'ãri.

Tai k'achiade baaipináaji.

Tai k'aripa atáji Netuara Poro Waibia juadeepa.

⁵ Ichiaba Jesupa mǎgaji:

—K'ĩsiadáma nãgide. Parãdepemapa k'õp'ãyo iru bai. Esapite pi wãi iru temaa mǎik'aapa jarai: “K'õp'ãyo, mi-it'ee pan õpee téjeji, ⁶ k'õp'ãyo aba et'ewapai t'imĩpa pacheda perã mi temã. Maarepida wẽe bi teeit'ee k'omerã.” ⁷ Mǎga p'asada paara, irua jara-e pai: “Mi ichiak'au bíji. Puerta jãa iru bi. Mi warrarã mi ome nama k'ãi p'anipi. Mapa p'irabai-eda a-e pai, pimaa ne-inaa teede.” ⁸ Mia jara bi: Mǎgí k'õp'ãyo p'irabai-e pirã ne-inaa teeit'ee pi ichi k'õp'ãyo perã, mǎgara

p'irabaiit'ee waa iidi n̄banaamerã. Teeit'ee ne-inaa jōma pia falta bi. ⁹ Maperã mia nāga jara bi. Iidipatáati Tachi Ak'õremaa. Irua teeit'eepi. Jiripatáati. Irua k'awapiit'eepi. Eperãpa puerta t'aide t'ĩparik'a, Ak'õremaa t'ĩpatáati. Irua parã k'aripait'eepi. ¹⁰ Chi iidi bimaa Tachi Ak'õrepa teepari; chi jiri bimaa Tachi Ak'õrepa k'awapipari m̄aik'aapa chi t'ĩ bimaa ewapari.

¹¹ ¿Parãdepema ak'õrepa taama teeik'ã ichi war-ramaa, irua chik'o iidik'ãri? ¹² Maa-e pirã, ¿tusõre teeik'ã irumaa, ne-imi iidik'ãri? ¹³ ¡Māga-epi! Parã, ne-inaa k'achia oopataarã m̄ida, pãchi warrarãmaa net'aa pia tee k'awa p'ani. Parãpa m̄aga ooruta pirã, jaudupiarã pãchi it'aripema Ak'õre Waibia ichi Jaure teeit'ee chi iidirutaarãmaa!

Jesús Netuara Poro Waibia jua ek'ari bida adap'edaa

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Ewari aba Jesupa netuara uchiapimaa baji eperã pedee atua bi k'ap'iadeepa. Ma netuara uchiak'ãri, ma eperã pedee beeji. Māga un-udak'ãri, arii p'anadap'edaarã ak'itrua para beeji. ¹⁵ Mam̄ida ũk'uruurãpa m̄agajida:

—Beelzebú, Netuara Poro Waibia juapata jãgã netuaraarã uchiapiparida ajida.

¹⁶ Māpai awaraarãpa Jesús imiatee k'inia p'anadap'edaa perã, iidijida ne-inaa oomerã Tachi Ak'õrepapai oopari. Māga oorũ pirã, k'awadayada ajida, Tachi Ak'õre juapa ooda. ¹⁷ Mam̄ida Jesupa k'awaji ãchia k'ĩsia p'ani. Mapa m̄agaji:

—P'uuru pidaarãpa ãchi auk'aarã jëreruta pirã, waa araa p'anapataada-e pai. ãchi itu jōdaridait'ee

māik'aapa āchi te āri baibeeit'ee. ¹⁸ Māga pik'a Netuara Poro Waibiapa ichi auk'aarā jēreru pirā, āchi itu jōdaridai. Parāpa jara p'anik'a mi Beelzebú eere bada paara, ichideerā jēre-e pak'aji. ¹⁹ Ma awara māga pada paara ¿k'ai juapa parā eere p'anirāpa netuaraarā uchiapipatama? ¡Netuara juapa-epi! Āchiata ak'ipipata parā pia k'īsiada-e p'ani. ²⁰ Jōdee mi netuaraarā uchiapipari pirā Tachi Ak'ōre Waibia juapa, jara k'inia bi irā Tachi Ak'ōredeerā poro waibia nama bi.

²¹ 'Eperā juataura bīpa ichi te jīak'āri espada ome, k'īsia bi apida t'īuda-e pai ichi net'aa chiade. ²² Mamīda eperā iru k'āyaara juataura bi cheru pirā māik'aapa iru p'oyaaru pirā, iru espada jāri atai māik'aapa iru net'aa p'e atadari. Mi waibiara bi Netuara Poro Waibia k'āyaara. Mapa netuaraarā mi jua choodak'aa.

²³ 'Eperā mi eere bi-e pirā, mi k'īra unuamaa iru bi. Ichiaba mi k'aripa-e bi pirā awaraarā Tachi Ak'ōre jua ek'ari p'anapataadamerā, eperāarā āyaa pēipari mi ik'aawaapa.

*Netuara eperā k'ap'iade waya merātia bada
(Mt 12.43-45)*

²⁴ —Eperā k'ap'iadeepa netuara uchiapidak'āri, māgīpa jiri nipapari eujā p'ūasaa sāma ĩit'ee. Mamīda unu-e pak'āri, k'īsiapari: “Waya merātianait'ee ma eperā k'ap'iade, mi naaweda badamāi.” ²⁵ Chek'āri, unu chepari ma eperā k'ap'ia pi-ia bi; te barrep'eda, sīp'eda pi-ia bik'a. ²⁶ Māga unuk'āri, jirinapari awaraa netuara siete k'achiara ichi k'āyaara māik'aapa ma eperā k'ap'iade merātia chepata. Māgá ma eperā

audupiarara k'achiade beeit'ee naaweda bada k'ãyaara.

Wãara t'ãri o-ïa p'anãrã

²⁷ Jesupa mǎgá pedeemaa bide arii p'anadap'edaarãdepema wërapa mǎgaji:

—T'ãri o-ïa bapari pi nawe, chi pi t'oda mǎik'aapa warida!

²⁸ Jesupa p'anauji:

—Ma k'ãyaara t'ãri o-ïara bapari chi Tachi Ak'õre pedee ùrip'eda, ooparipa ma jara bik'a!

Ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa unu k'inia p'anadap'edaa

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Mǎgá pedee bide eperãarã cho-k'ara chep-achida iru ik'aawa seedarutamaa. Mǎpai ichia jaramaa beejì ãramaa:

—Parã ñrapemaarã t'ãri k'achia-idaa p'anida aji. Iidipata mia oomerã ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. Mamida Tachi Ak'õrepa ooit'ee chonaarãweda Jonás ome oodak'a. ³⁰ Tachi Ak'õrepa Jonás pëidak'a Nínive p'uurudepemaarãmaa ichi pedee jamerã, mǎga pik'a mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema pëiji ichi pedee jamerã parã ñrapemaarãmaa.

³¹ Tachi Ak'õre ewari waibia ewate irua parã ñrapemaarãpa oopatap'edaa ak'ik'ãri jarait'ee pia wa k'achia, Reina Sur Eerepemapa parã imiateeit'ee Tachi Ak'õrepa k'achiadee pëimerã. Chonaarãweda ma reina t'imipa cheji Rey Salomón k'isia k'awaa bi pedee ùride. Mamida nama bi aba waibia bi Salomón k'ãyaara. ³² Ma ewate ichiaba Nínive p'uuru pidaarãpa parã

ĩrapemaarã imiateedait'ee, Tachi Ak'õrepa parã k'achia dee pëimerã. Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa Jonás pëik'ãri Nínive pidaarãmaa, ãrapa p'ek'au k'achia oopatap'edaa oo amaa wãjida. Mamĩda parã ĩrapemaarãpa p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e, aba Jonás k'ãyaara waibiara bĩpa jara cheji mĩda mãga oodamerã.

Jesupa tachi taude jarateeda

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ —Lámpara k'oodak'aa mera bidait'ee ne-inaa ek'ari. Ma k'ãyaara k'oodak'ãri, ne-inaa ĩri it'í ata bĩpata, jõma te jãde p'anĩrãpa ĩdaa unudamerã.

³⁴ Tachi tau lamparak'a ĩdaa pik'a bĩ tachi k'ap'ia-it'ee. Pichi tau pia bak'ãri, k'ap'ia jõmaweda ĩdaa pik'a bide bait'ee. Mamĩda pichi tau k'achia bĩ pirã, k'ap'ia jõmaweda p'ãriu pik'a bide bait'ee.

³⁵ K'ĩrak'aupai pĩ ĩdaa pik'a bĩ p'ãriu pik'a padarii. Pia jarait'eera, k'ĩrak'aupai k'ĩsiai pia Tachi Ak'õre wãara k'awa bĩ, mĩ ũraade ijãa-e bĩ mĩda. ³⁶ Mĩ ũraade ijãa bĩ k'aurepa pĩ k'ap'ia jõmaweda ĩdaa pik'a bide bĩ pirã, Tachi Ak'õre wãara k'await'ee, lámpara uruade ne-inaa pia unupatak'a.

Jesupa jarada fariseorãmaa mãik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarãmaa

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús pedee aupak'ãri, fariseo abaapa jaraji ichi ome wãmerã ichi temaa nek'ode. Ma tede t'ĩup'eda, Jesús mesade su-ak'ĩ beeji. ³⁸ Ma fariseo p'era pik'a baji Jesupa ichi jua sĩ-e pada perã nek'oi naaweda, fariseorãpa oopatak'a. ³⁹ Mamĩda Jesupa mãgaji:

—Parã fariseorãpa vaso mãik'aapa p'arat'u taawaik'a eere pi-ia siipatada aji. Mamĩda mãgĩ edajãde ipuru bi ne-inaa k'achiapa, parã t'ãri k'achia p'anadairã. Chĩara net'aa chiapata mãik'aapa chĩara k'ũrapata. ⁴⁰ ¶Parã k'ĩsia k'awada-ee p'ani! ¿K'awada-e p'anik'ã chi parã k'ap'ia oodapa parã t'ãri ichiaba ooda? ⁴¹ Eperãarã chupiria k'awáati mãik'aapa t'ãripa áchimaa ne-inaa téeti. Mãpai Tachi Ak'õrepa parã pia ak'ipariit'ee.

⁴² ¶Aai, Tachi Ak'õrepa parã fariseorã k'achiadee pëiit'ee! Tachi Ak'õre-it'ee nãgee aliño awara biipata: menta, ruda, awaraa ne-inaa k'arra ome; mãgĩ diezdepema chaa, aba. Mamĩda parã-it'ee p'ua-e bi ne-inaa oodait'ee Ak'õrepa oopi bik'a, iru k'inia iru p'anadairã. Mãgata oodaipia bi parãpa ne-inaa oopata ome.

⁴³ ¶Aai, Tachi Ak'õrepa parã fariseorã k'achiadee pëiit'ee! Tachi Ak'õre Ũraa jarateepata tede p'anadak'ãri, su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata, k'inia p'anapata perã eperãarãpa parã ak'idamerã áchi waibiarãk'a. Ma awara calle jãde nipadak'ãri, k'inia p'anapata jõmaarãpa parãmaa saludaadamerã, áchi poro waibiarã ome oopatak'a.

⁴⁴ ¶Aai, Tachi Ak'õrepa parã k'achiadee pëiit'ee! Eperãarã pariatua jãira ĩri t'iapata, k'awada-ee aide eperã piuda bi. Parã ma jãirák'ata p'ani, pãchi t'ãride k'ĩsia k'achia iru p'anadairã.

⁴⁵ Mãpai Moisepa p'ãda jarateeparipa mãgaji:

—Tachi Jarateepari, pia ma pedee jarak'ãri, ichi-aba taimaa ik'achia jara bida aji.

⁴⁶ Mamĩda Jesupa mãgaji:

—¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã ichiaba k'achiadee pëiit'ee! Eperãarãmaa audú ne-inaa chok'ara oopipata tachi chonaarãpa chonaarãweda oopatap'edaak'a. Mamída ãrapa ma jõma p'oyaa ooda-e pak'ãri parãpa jarapatak'a, maarepida k'aripada-e.

⁴⁷ ¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã k'achiadee pëiit'ee! Pi-ia oopata chonaarãwedapema Ak'õre pedee jarapataarã iadap'edaamãi, eperãarãpa ãra k'irãpadamerã. ¡Mamída parã chonaarãpata ãra peek'oojida! ⁴⁸ Parãpa mãga oodak'ãri, ak'ipipata auk'a ook'ajida pãchi chonaarãpa oodap'edaak'a, parã ñrapemaarãpa auk'a ùridaamaa p'anapata perã Ak'õre pedee jarapataarãpa jara p'ani. Áchia ma Ak'õre pedee jarapataarã peek'oojida mãik'aapa parãpa mãgãrã iadap'edaamãi pi-ia oopata.

⁴⁹ 'Mapa Tachi Ak'õrepa na k'ïsia k'awaa pedee jaraji: “Mi pedee jarapataarã pëiit'eeda aji, mi ùraa jarateepataarã ome. Mamída ùk'uru peedait'ee; jõdee awaraarã jiridait'ee miapidait'ee.” ⁵⁰ Parã chonaarãpa mãga oopachida. Ak'õre pedee jarapataarã peepachida. Maperã ñrá Tachi Ak'õrepa parã k'achia ooit'ee. ⁵¹ Na eujã oodak'ãriipa iru pedee jarapataarã peepata; Abeldeepa Zacarías parumaa. Ma Zacarías peejida Tachi Ak'õre tede, te t'ïupata altarmãi esajãak'a. Maperãpi mia jara bi: Tachi Ak'õrepa ñrapemaarã k'achia ooit'ee ma oopatap'edaa pari.

⁵² ¡Aai, Tachi Ak'õrepa parã Moisepa p'ãda jarateepataarã k'achiadee pëiit'ee! Eperãarãpa llave iru p'anapatak'a puerta ewadait'ee, mãga

pik'a parāpa Tachi Ak'õre Ūraa iru p'anapata. Mamīda ma ūraade jara bi awaraarāmaa k'awapidaamaa p'ani. K'iniadak'aa awaraarāpa ma pedee ūridamerā māik'aapa oodamerā irua jara bik'a.

⁵³⁻⁵⁴ Jesupa ma jōma jarap'eda, ma Moisepa p'āda jarateepataarā māik'aapa fariseorā k'īraudachida. Iidida chok'ara iidi p'aneejida iru k'achiade baaipidai jīak'aapa irua p'anauda k'aurepa. Mamīda p'oyaa imiateeda-e paji.

12

Jesupa ūraada fariseorāk'a p'ananaadamerā

¹ Jesús at'āri mama bide eperāarā audupiara see nība cheji iru badamāi. Audú cho-k'ara nībada perā, awaraarā bīri īri paara t'iak'oo wāpachida. Māpai Jesupa jarateemaa beeji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—K'īrak'aupai fariseorā levadura ome; pia jarait'eera, āchia jarateepata ome. Jarateepatada apata Tachi Ak'õrepa k'inia bi eperāarāpa oodamerā. Mamīda āchia māga oodak'aa, t'āri k'achia p'anadairā. ² Tachi Ak'õrepa āchi k'īsia t'āridepai k'awaapiit'ee māik'aapa āchia ne-inaa mera oopata unupiit'ee. ³ Wāara ne-inaa jōmaweda parāpa mera jarapata irua tau taawa k'awaapiit'ee. Pāchi puerta jīadap'eda pedee mera jaradap'edaa paara tau taawa k'awaapiit'ee terraza īri pa biaruk'a.

K'aita waaweedaipia bi

(Mt 10.26-31)

⁴ —Mīchi k'ōp'āyoorā, mia nāga jara bi. Waaweenāati parā jiri p'anīrā peedait'ee,

ãrapa parã p'oyaa atuapida-e perã tok'arradee.
⁵ Jarait'ee k'aita waaweedaipia bi. Tachi Ak'õre waawéeti iruata tachi piupii perã mãik'aapa atuapii perã. Wãara iruta waaweedaipia bi.

⁶ '¿Netopata-ek'ã ipana chak'e joisomaa p'arat'a tau omee pari? Eperãarãpa mãga oopata ipana chak'e mak'iara vale-e bi jãak'aapa. Mamïda Tachi Ak'õrepa ma ipana chak'eerã pia ak'ipari. ⁷ Parã jida mägá ak'ipari. Parã puda paara irua juasia iru bi. Mapa waaweenáati, Tachi Ak'õrepa parã k'iniara iru bapari perã ipanaarã k'ãyaara.

Jesucristode ijãapatada apataarã awaraarã k'ĩrapite

(Mt 10.32-33; 10.19-20; 12.32)

⁸ —Mia nãga jara bi. Eperãpa tau taawa jararu pirã ichi Jesucristode ijãapari, mi, chi Eperã Ak'õre Truadepemapa pida jarait'ee: “Mãgí méré” Tachi Ak'õre angeleerã k'ĩrapite. ⁹ Mamïda eperãpa meraru pirã mide ijãapari, mãgara mia pida merait'ee. “Mãgí mēre-eda” ait'ee Tachi Ak'õre angeleerã k'ĩrapite.

¹⁰ 'Tachi Ak'õrepa eperãarãpa p'ek'au k'achia oopata wēpapak'ãri, wēpapii ãchia ik'achia jarapata paara Eperã Ak'õre Truadepema ãpíte. Mamïda ik'achia jararuta pirã iru Jaure ãpíte, mãgee p'ek'au k'achia wēpapi-e pait'ee.

¹¹ 'Parã mide ijãapata k'aurepa eperãarãpa parã ateedak'ãri Ak'õre Ũraa jarateepata tede maa-e pirã charraarãmaa mãik'aapa poro waibiarãmaa imiateedait'ee, k'ĩsianáati sãga p'anaudait'ee maa-e pirã k'ãata jaradait'ee. ¹² Mãirã k'ĩrapite panadak'ãri mãik'aapa pedeedait'ee pak'ãri,

Tachi Ak'õre Jaurepa jarateeit'ee, p'anau k'awaadamerã.

Jesupa nepirida p'arat'a paraa bi, k'isia k'awa-ee bide

¹³ See nĩbadadepema abaapa Jesumaa mǎgaji:

—Tachi Jarateepari, jaráji mi ĩpemamaa tai ak'õrepa net'aa bẽida t'oomerã mi ome.

¹⁴ Jesupa p'anauji:

—K'õp'ãyo, ¿k'aipa mi bijima aji, parã charrak'a mǎga jaramerã?

¹⁵ Ichiaba mǎgaji:

—K'ĩrak'aupai net'aa k'ĩadai. Eperãarã t'ãri o-ĩa p'anadak'aa net'aara p'e iru p'anadairã.

¹⁶ Mǎpai Jesupa nǎga nepiriji jarateeit'ee ma et'ewa jaradade:

'Eperã p'arat'ara bi bapachi. Ne-uu waibia iru bada perã, net'atau waibia ewapachi. ¹⁷ Mapa k'isia beeji: “¿K'ãata ooyama? aji. Te wẽe bi michi net'atau jõmaweda iait'ee.” ¹⁸ Mǎpai ma p'arat'ara bipa k'isia ataji. “K'awa bida aji, k'ãata ooit'ee. Mi net'atau iapata te wãrait'ee mǎik'aapa awaraa te waibiaara oo atait'ee. Mǎgá michi net'atau net'aa iru bi ome, jõmaweda iayada aji, ma tede.

¹⁹ Maapai mia jarai michi t'ãridepai: ‘Mia net'aara iru bi. Nǎgí ome año chok'ara pia bapariit'ee. Írá ĩit'ee, nek'oit'ee, ne-inaa toit'ee mǎik'aapa o-ĩa bapariit'eeda' aji.” ²⁰ Mamída ma p'arat'ara bipa mǎga k'isia bide Tachi Ak'õrepa irumaa mǎgaji: “¿Pi k'isia k'awa-ee bi! Idi weda p'ãrik'ua pi piut'ee. Maap'eda, ¿k'aipa atait'eema aji, pia net'aara ia iru bi?”

²¹ Ma nepiri aupak'ãri, Jesupa mǎgaji:

—Māgá uchiait'eeda aji, eperāpa net'aara p'e atak'āri ichi-it'ee, Tachi Ak'ōrede ijāa-ee.

*Tachi Ak'ōrepa chi warrarā pia ak'ipari
(Mt 6.25-34)*

²² Maap'eda Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Mia jara bi: K'īsia jōnanāati k'āata k'odait'ee māgá chok'ai p'anadait'ee. Ichiaba k'īsianāati sāga p'aru atadait'ee. ²³ Tachi Ak'ōrepa tachi chok'ai p'anapipari. Iruata tachimaa chik'o teeit'ee. Ma awara irua tachi k'ap'ia ooda perā, tachimaa p'aru teeit'ee. ²⁴ Pichá, ak'íti jā ipanaarā. Āchia net'atau uudak'aa, ewadak'aa māik'aapa ia bidadak'aa chi net'atau iapatamāi. Mamīda Tachi Ak'ōrepa ne-inaa teepari k'odamerā. ¡Iru-it'ee parā pipiara p'ani ipanaarā k'āyaara! ²⁵ Eperā audú k'īsia nībipa hora aba pida waa chok'ai ba-e pai. ²⁶ Ma ne-inaa ma-āri p'oyaa oodak'aa pirā, ¿sāap'eda k'īsia jōnima awaraa ne-inaa p'oyaa ooda-e p'anadak'āri?

²⁷ 'Ak'íti sāga nep'ono waripata. Mimiadak'aa māik'aapa p'aru k'adak'aa māgá pi-ia p'anadait'ee. Mamīda mia jara bi: Rey Salomonpa p'arat'ara, net'aa pia iru bapachi mīda, iru p'aru piara jī bak'āri, eperāarāpa iru pi-iara unuda-e paji nāgí nep'ono k'āyaara. ²⁸ Tachi Ak'ōrepa na p'ūajara pia t'onopipari. Idi wari wā. Mamīda nu uratidaik'āri, t'ipitaude paa jōdariit'ee. Tachi Ak'ōrepa māgá pia ak'i bi pirā nep'ono p'ūajara t'āide nībi, audupiara parā ak'i bapariit'ee, at'āri irude mak'iaara ijāada-e p'ani mīda. ²⁹ Tachi Ak'ōrepa māgá ichia ooda pia ak'i bapari perā, k'īsia jōnanāati jiridait'ee ne-inaa k'odait'ee maa-e pirā ne-inaa todait'ee.

³⁰ Māga k'ĩsiapata na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerāpa. Mamīda parāpata it'aripema Ak'ōre Waibia iru p'ani. Irua k'awa bi ne-inaa parāpa falta p'ani. ³¹ Maperāpi jirīti p'anapataadait'ee iru jua ek'ari. Māga ooruta pirā, ma ne-inaa jōma iru p'anadait'ee.

It'aripema ne-inaa pia
(Mt 6.19-21)

³² —K'ōp'āyoorā, parā michi ovejaarāk'a p'ani. Mapa waaweenāati. Parā chok'ara-ee p'ani. Mamīda Tachi Ak'ōrepa parā k'inia iru bi. Mapa parā biji ichi jua ek'ari, ichideerā p'aneedamerā. ³³ Maperā parāpa net'aa iru p'ani netok'óoti māik'aapa chupiria beerāmaa téeti. Na p'ek'au eujādepema muchila atadai k'āyaara, óoti Tachi Ak'ōrepa k'inia bik'a. Māgá atadai it'aripema ne-inaa, sore pak'aa. Ma ne-inaa pi-ia bimāi nechiapataarā p'oyaa t'ūdak'aa māik'aapa polillapa p'oyaa āridak'aa. ³⁴ Na p'ek'au eujādepema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'āri, pi t'āri araa bait'ee ma ne-inaa ome. Jōdee it'aripema ne-inaa pia audú ata k'inia bak'āri, pi t'āri araa bait'ee māgi ne-inaa ome.

Jesupa jarateeda ijāapataarā poro waibia waya cheit'ee ewatede

³⁵ —Mi parā poro waibia perā, mi waya cheit'ee nidaipia bi, mimiapataarāpa p'aru jīdap'eda lámpara k'oopatak'a āchi chipari cheru misa. ³⁶ Mimiapataarāpa nīpatak'a chipari teedaa cheru misa miak'āipata fiesta oop'eda, puerta ewadait'ee iru t'īk'āri, māga pik'a parā nidaipia bi parā poro waibia cheit'ee ewate. ³⁷ Ma mimiapataarā

chiparipa ãra pia ak'ipariit'ee, chok'ai p'anaruta pĩrã iru pachek'ãri. Mĩa jara bi: Irua ãra mǎgá unuk'ãri, jarait'ee su-ak'i p'aneedamerã mesade, ichia ãchimaã chik'o teeru misa. ³⁸ Ichia ma mimiapataarã pia ak'ipariit'ee mǎgá chok'ai p'anadak'ãri, ichi esapite maa-e pĩrã idatipodopa cheru pĩjida. ³⁹ Mamĩda nǎga k'awáati parãpa. Te chiparipa k'awa bada paara nechiapari cheit'ee hora ichi net'aa chia atait'ee, chok'ai bak'aji ma nechiapari ichi tede t'ĩupiamapa. ⁴⁰ Mǎgá parã jida chok'ai pik'a p'anadaipia bi, atu p'anide mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema, cheit'ee perã.

*Mimiapari pia mimiapari k'achia ome
(Mt 24.45-51; Mr 13.34-37)*

⁴¹ Pedropa Jesumaa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿ma pedee nepirijik'ã aji, tai-it'ee aupai, wa jõmaarã-it'ee?

⁴² Jesupa nǎga nepiriji: ¿Sǎgá baparima aji, mimiapataarã poro waibia pia? Mǎgipa k'ĩsia k'awaa oopari chiparipa oopi bik'a. Pia ak'ipari chipari net'aa atabẽida ichi juade mǎik'aapa chiparimaa nek'opip'eda, mimiapataarãmaa chik'o tawapari. ⁴³ O-ĩa bapari chipari pachek'ãri, ichi mimiamaa unu chepari perã. ⁴⁴ Mĩa wāarata jararu. Chiparipa mǎga unu chek'ãri, jõma ichia net'aa iru bi biit'ee ma mimiapari jua ek'ari ak'i bamerã. ⁴⁵ Mamĩda ma mimiapari t'ãri k'achia bi pĩrã, nǎga k'ĩsiai: “Taarãit'ee mi chipari.” Mapa apemaarã mimiapataarã wimaa beei mǎik'aapa tomaa beei, nek'omaa beei toyaa beerã ome. ⁴⁶ Mamĩda ma mimiapari k'achia atu bide, chi te chipari pacheit'ee. Mǎpai irua ooda k'awaa

atak'āri, iru miapiit'ee māik'aapa āyaa pēit'aait'ee awaraa ijāadak'aa beerā chupiria chitoonimaa.

⁴⁷ 'Mimiaparipa k'awaak'āri chiparipa oopi bi, mamīda chipari ni-e māik'aapa oo-e irua k'inia bik'a, chiparipa ma mimiapari wima chok'ara wipiit'ee. ⁴⁸ Mamīda mimiaparipa māgee ne-inaa k'achia ooru pirā k'awa-eeta, mak'iaara wipi-e pait'ee. Tachi Ak'ōrepa eperāmaa k'isia k'awaapik'āri ne-inaa oo k'awaamerā, k'inia bi ma eperāpa māga oomerā, ma ne-inaa chaaree bi mīda. Ma awara eperāarā bik'āri ma eperā jua ek'ari, k'inia bi irua āra pia ak'i bapariimerā, chaaree bi mīda.

Jesús k'aurepa tachi ēreerā ome t'āri auk'a p'anada-e pait'ee
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ —Mi cheji na p'ek'au eujādee t'ipitauk'a k'oode, aide ijāadak'aa beerā miapiit'ee. ꞑMāga oo aupada paara, mi o-īa bak'aji! ⁵⁰ Mamīda ai naaweda mimaa ne-inaa k'achia p'asait'ee. Chupiria nībait'ee māga parumaa. ⁵¹ ꞑParāpa k'isia p'anik'ā mi cheji eperāarā k'āiwee p'anapide? Māga-e. K'isia awara-awaraa papideta cheji. ⁵² Idideepa te pidaarā joisomaadepema ōpeerāpa mide ijādait'ee; jōdee omeerāpa ijāada-e pait'ee. Maa-e pirā omeerāpa ijādait'ee; jōdee ōpeerāpa ijāada-e pait'ee. Mi k'aurepa t'āri auk'a p'anada-e pait'ee. ⁵³ Ak'ōre t'āri auk'a ba-e pait'ee chi warra ome maa-e pirā chi warra t'āri auk'a ba-e pait'ee chi ak'ōre ome. Nawe t'āri auk'a ba-e pait'ee chi k'au ome maa-e pirā chi k'au t'āri auk'a ba-e pait'ee chi nawe ome. P'āk'ōre t'āri auk'a ba-e pait'ee chi

ãigu ome maa-e pirã chi ãigu t'ãri auk'a ba-e pait'ee
chi p'ãk'õre ome.

Ewari k'awa p'anirã

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Jesupa ichiaba mägaji eperãarã arii
p'anadap'edaarãmaa:

—Parãpa unudak'ãri jãrara uchiaruta ak'õrejĩru
baaipari eere, jarapata k'oi cheit'ee. Mãga
p'asapari parãpa jarapatak'a. ⁵⁵ Ichiaba nãu
p'uak'ãri sur eereepa, jarapata wãsia nĩbait'ee.
Mãga p'asapari. ⁵⁶ ¡K'ĩsia atua p'anirã! Parãpa
mãgã pajã mãik'aapa eujã ak'i p'anipa eu k'achia
wa eu pia k'awa p'ani pirã, ¿sãap'eda ne-inaa mia
oomaa bi k'awada-e p'anima? aji.

T'ãri auk'a p'anapataadaipia bi

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ 'Mia oo bi mãik'aapa jaratee bi ak'iti
k'awaadait'ee Tachi Ak'õrepa oopi bi wa mãga-
e. Mãpai parã t'ãri auk'a bitì iru ome. ⁵⁸ Eperã
nepira iru bi pirã pi ome mãik'aapa pi charramaa
atee k'inia bi pirã, wãi naaweda t'ãri pia pedeeipia
bi iru ome t'ãri auk'a bidait'ee. Maa-e pirã charra
k'ĩrapite panadak'ãri, mägipa pi ata bii jãpataarã
juade carcelde t'i nĩbinadamerã. ⁵⁹ Mia wãarata
jararu. Mamãik'aapa uchia-e pai p'arat'a jõmaweda
p'aa-ema.

13

P'ek'au k'achia oo amaadaipia bi

¹ Maapai eperãarã ùk'uru wãjida Jesús ak'ide.
Nepirijida Pilatopa Galilea eujãdepema imik'ĩraarã

peepida, ārapa p'aareerāmaa ne-animalaarā peepidap'eda, paapidak'āri. Māgá ma eperāarā waa p'oira beeji ma ne-animalaarā waa ome. ² Māga ūrip'eda, Jesupa māgaji:

—¿Parāpa k'īsia p'anik'ā aji, Tachi Ak'ōrepa māga p'asapiji ma Galilea eujādepemaarāpa p'ek'au k'achiara oodap'edaa perā ma eujādepemaarā awaraarā k'āyaara? ³ Māga-e. Mamīda pāchia p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e pīrā, ichiaba piudait'ee. ⁴ Māga-e pīrā ¿k'īsia p'anik'ā dieciocho piudap'edaarā Siloé torre t'ee'āri, māgá piujida ne-inaa k'achiara oopachida perā awaraa Jerusalendepemaarā k'āyaara? ⁵ Māga-e. Mamīda pāchia p'ek'au k'achia oopata oo amaada-e pīrā, ichiaba piudait'ee.

Jesupa nepirida higuera bīiride

⁶ Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa higuera bīiri uu iru baji ichi uva k'āide. Ewari aba ak'inaji, higojō chau bi jīak'aapa. Mamīda chau-ee baji. ⁷ Mapa jaraji eperā chi ne-uu ak'i baparimaa: “Año ōpee iru bida aji, higojō jiri che bi nama. Mamīda unuk'aada aji. T'iap'et'aapáde aji. ¿K'āare-it'ee ichi k'inia jāma bainī bayama aji, eujā jīamaa?” ⁸ Mamīda ma eujā ak'iparipa p'anauji: “Señor, ichiak'au bīpáde aji, na año aupai. Yooro p'oirait'ee ujāra ome māik'aapa arii p'e binait'eeda aji. ⁹ Māga ook'āri, ¿chau-e paik'ā? aji. Mata chau-e pīrā, t'iap'et'aait'eeda” aji.

Jesupa wēra eburuk'uk'ua bada jipada

¹⁰ Ewari aba ĩipata ewate Jesupa jarateemaa baji Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede. ¹¹ Mama

baji wēra dieciocho años k'ayaa bi. Netuarapa ma wēra eburuk'uk'uapiji. Mapa jīp'a p'oyaa bainĩ beek'aa paji. ¹² Jesupa ma wēra unu atak'āri, t'ĩ ataji māik'aapa māgaji:

—Wēra, pi jīpa bida aji.

¹³ Māpai ichi jua biji ma wēra ek'arra ĩri. Aramata jīp'a bainĩ beeji māik'aapa Ak'ōremaa it'aa t'ĩmaa beeji o-ĩapa. ¹⁴ Mamīda ma Ak'ōre Ūraa jarateepata tedepema poro waibia k'ĩraudachi, ĩipata ewate Jesupa jīpat'aada perã. Mapa eperãarãmaa māgaji:

—Ewari seis paraada aji, mimiadait'ee. Chedapáde aji, māgí ewate jīpapide. ĩipata ewate chenaadapáde aji.

¹⁵ Māpai Tachi Waibiapa p'anauji:

—¡Mamīda parãpa paara oodak'aa pāchia jarateepatak'a! ĩĩipata ewate ichiaba mimiapata! ¿ĩipata ewate pāchi p'ak'a maa-e pirã burro ĩrapata-ek'ã aji, ateedait'ee pania topide? ¹⁶ Na wēra Abrahamdeepa uchiada Satanapa dieciocho años k'ayaa iru baji. ¿ĩipata ewate p'oyaa jīpaik'araa baji-ek'ã? aji.

¹⁷ Jesupa māga jarak'āri, ichi k'ĩra unuamaa iru p'anadap'edaarã k'ĩra nejasia p'aneejida eperãarã k'ĩrapite. Mamīda arii p'anadap'edaarã o-ĩa para baji Jesupa ne-inaa pia ooda k'aurepa.

Mostaza taude nepirida
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jesupa ichiaba awaraa nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'ãarek'a bima aji, Tachi Ak'ōrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'āri, ichideerã p'aneedamerã?

¿K'ãare ome auk'a bima? aji. ¹⁹ Mostaza tau p'isi k'edéek'ata bida aji, eperãpa uuda ichi te ãuk'idaa. Wari wãpachi pak'uruk'a nibeerumaa. Waibia nibeek'ãri, chi jua t'aide ipanaarã chepata ñidait'ee.

Levadurade nepirida

(Mt 13.33)

²⁰ Ichiaba Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee:

—¿K'ãarek'a bima aji, Tachi Ak'õrepa eperãarã ichi jua ek'ari bik'ãri, ichideerã p'aneedamerã?

²¹ Wẽrapa levadura p'oiraparik'a bi harina waibia ome, pan masa pia warimerã.

Tachi Ak'õre truadee wãit'ee puerta p'ĩrup'ee pik'a bi

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jerusalén ode wãdade Jesupa jarateeji p'uuru bee chaa mãik'aapa ai ik'aawa eperãarã p'anapatamã. ²³ Maapai eperãpa iidiji:

—Tachi Waibia, ¿eperãarã chok'ara-ee Ak'õre eujãdee wãdait'eek'ã? aji.

Jesupa p'anauji:

²⁴ —Tachi Ak'õre truadee wãit'ee puerta p'ĩrup'ee bide t'ĩupatak'ata bi. Mia jara bi: Eperãarã chok'ara wã k'inia p'anadait'ee Tachi Ak'õre truadee. Mamida p'oyaa wãda-e pait'ee. ²⁵ Te chipari p'irabaip'eda, ichi puerta jãa nibeiparik'a, mãga pik'a ewari cherude mi, parã poro waibiapa Ak'õre truadepema puertak'a bi jãait'ee. Mãpai parã taawa p'anirãpa mãgadait'ee: “Tachi Waibia, ewapáde adait'ee tai t'ĩudait'ee.” Mamida mia p'anaut'ee: “Mia parã k'awa-e bi. Mapa parã t'ĩupi-e pait'ee. Parã michideerã-eda ait'ee.”

26 Māpai parāpa jara p'anedait'ee: “Tai pi ome nek'opachida māik'aapa ne-inaa topachida. Tai p'uuru jāde pia jaratee nipapachida” adait'ee. 27 Mamīda mia p'anaut'ee: “¿Mia jara-e pajik'ā parā mīchideerā-e? ¡Āyaa wāti mi ik'aawaapa, ne-inaa k'achia oopataarā!” 28 Parāpa unudak'āri Abraham, Isaac, Jacob, jōmaweda Ak'ōre pedee jarapataarā ome Tachi Ak'ōre truade, k'awaadait'ee parā taawa p'ani. Māpai jēdait'ee māik'aapa pāchi k'ida kierrkierree para bait'ee p'uapa. 29 Eperāarā chedait'ee norte eereepa, sur eereepa, ak'ōrejīru uchiapari eereepa māik'aapa ak'ōrejīru baaipari eereepa. Māirāta su-ak'i p'ana chedait'ee nek'ode Tachi Ak'ōre ome ichi truade. 30 Maapai chi ĩrapema ek'ariara beerā Tachi Ak'ōrepa waibiara papiit'ee. Jōdee ĩrapema waibiara beerā irua ek'ariara papiit'ee.

Jesús jēda Jerusalén p'uuru pidaarā pari
(Mt 23.37-39)

31 Māpai fariseorā ũk'uru chejida māik'aapa māgajida Jesumaa:

—Wāji namāik'aapa, Herodepa pi peet'aa k'inia bairā.

32 Irua p'anauji:

—Wāti jarade jā ik'awaa bīmaa: “Idi māik'aapa nu uchiapik'ooit'ee netuara merātia bee eperāarā k'ap'iadeepa māik'aapa k'ayaa beerā jipak'ooit'ee. Maap'eda nunorema parumaa aupait'ee.”

33 Mamīda idi, nu māik'aapa nunorema ichita wāit'ee michi ode, pia-e bairā Ak'ōre pedee jarapari Jerusalén p'uurudeepa taawa piumerā.

34 'iJerusalén, Jerusalén, pidepemaarãpa Tachi Ak'õre pedee jarapataarã peepata mãik'aapa irua pëida eperãarã mãupa bat'a peepata! At'apai mia pidepemaarã araa p'e k'inia bapachi, et'erre wërapa chi chak'eerã p'e ataparik'a ichi isia ek'ari. Mamïda parãpa k'iniada-e paji. 35 ¡Ûríti! ¡Pãchi te ituaba beeit'ee, Tachi Ak'õrepa parã waa ak'i-e pait'ee perã! Mia jara bi: Parãpa mi waa unuda-e pait'ee ewari cherude nãga jararutamaa: 'iTachi Ak'õrepa ichia pëida ichita pia ak'i bapariit'ee!' (Sal 118.26)

14

Jesupa eperã k'ap'ia ooro bada jipada

1 Ewari aba ñipata ewate Jesús wãji nek'ode fariseorã poro waibia temaa. Mama bide awaraa fariseorãpa iru ak'i p'anajida, imiatee k'inia p'anadap'edaa perã. 2 Mama ichiaba baji eperã aba k'ap'ia ooro bi k'ayaapa. Mãgí Jesús k'ĩrapite bainĩ ba cheji. 3 Mãpai Jesupa iidiji Moisepa p'ãda jarateepataarãmaa mãik'aapa fariseorãmaa:

—¿Ñipata ewate k'ayaa bi jipaipia bik'ã aji, maa-e pirã jipaik'araa bi?

4 Mamïda ãchi k'ĩup'ee para beeji. Mãpai irua chi k'ayaa bi jita atap'eda, jipat'aaji mãik'aapa jaraji wãmerã. 5 Mãpai fariseorãmaa mãgaji:

—Pichi warra maa-e pirã p'ak'a toidú padarida paara, ¿isapai jitana-e pak'ajik'ã aji, ñipata ewate mïda?

6 Mamïda maarepida p'anauda-e paji.

Eperãarã miak'ãipata fiesta oode t'ĩ pëida

7 Jesupa unuk'ãri ma fariseopa awaraarã t'ĩ pëida su-ak'i p'aneeruta su-ak'i beepari piara bide, nãga nepiriji jarateeit'ee:

8—Eperãpa pi t'ĩ pëik'ãri miak'ãipata fiesta oode, su-ak'i beenáaji su-ak'i beepari piara bide, eperã pi k'ãyaara waibiara bi t'ëe chei perã. 9 Mãgara chi t'ĩdapa pĩmaa mãgai: “Téjeji pi su-ak'i beepari na eperãmaa.” Mãpai pi k'ĩra nejasia bai mãik'aapa su-ak'i banai su-ak'i beepari t'imipiara bide. 10 Ma k'ãyaara pi t'ĩ pëidak'ãri, su-ak'i banáji su-ak'i beepari t'imĩara bide, pi t'ĩdapa mãga chemerã: “K'õp'ãyo, su-ak'i ba chéji su-ak'i beepari piara bide.” Mãgara pi o-ĩa su-ak'i banai apemaarã waawí mesade. 11 Tachi Ak'õrepa chi waibiara pa k'inia bi ek'ariara papiit'ee. Jõdee chi audua-ee bi waibiara papiit'ee.

12 Ichiaba Jesupa mãgaji ma fariseorã poro waibiamaa:

—Eperãarã t'ĩ pëik'ãri nek'o chedamerã pichi temaa, t'ĩ pëináaji pichi k'õp'ãyoorã, ìpemaarã, èreerã, wa pi te k'ait'a p'ani p'arat'ara beerã, ma pari ãrapa ichiaba pi t'ĩdai perã nek'ode ãchi temaa. 13 Ma k'ãyaara fiesta ook'ãri, t'ĩ pëipia bi chupiria chedeerã, p'oyaa t'ia-ee beerã, bĩri nik'anik'aa beerã mãik'aapa tau p'ãriu beerã. 14 Mãgá o-ĩa bait'ee, ma pari ãrapa ne-inaa oodait'ee wëe p'anadairã. Ma awara ma pari Tachi Ak'õrepa pĩmaa ne-inaa pia ooit'ee, ichia pia ak'i bĩrã jai-idaadap'eda p'irabairuta ewate.

*Nek'opata fiesta waibiade nepirida
(Mt 22.1-10)*

15 Māga ũrik'āri, ma mesade su-ak'i p'anadap'edaadepema abaapa māgaji Jesumaa:

—jO-īa bait'eepi chi nek'oru nek'opata waibiade Ak'ōre truade!

16 Māpai Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperāpa chik'o waibia joopiji māik'aapa eperāarā chok'ara t'ī pēiji. 17 Chik'o aupa nībak'āri, pēiji chi chok'apari jarade ma t'ī

pēida eperāarāmaa: “Chéti, jōma aupa jēra bairā.” 18 Mamīda jōmaarāpa: “P'oyaa wāda-eda” ajida. Chi naapemapa māgaji: “Et'ewapai

mia eujā neto ataji. Ichita wāit'ee ak'ide. Mi chupiria k'awaapáde aji, p'oyaa wā-e perā.”

19 Awaraapa māgaji: “Et'ewapai p'ak'a diez neto atajida aji, mimiapinait'ee mīchi eujāde. Mi chupiria k'awaapáde aji, p'oyaa wā-e perā.”

20 Jōdee awaraapa māgaji: “Ewaa miak'āiji. Mapa p'oyaa wā-eda” aji. 21 Chi chok'a pēida āpītee

cheji chiparimaa jarade. Māpai ma te chipari k'īraudachi māik'aapa māgaji chi chok'aparimaa: “Wāji p'uuru jādee māik'aapa p'e anéjei chupiria chedeerā, p'oyaa t'iak'aa beerā, tau p'āriu beerā

māik'aapa bīri nik'anik'aa beerā.” 22 Bī-ap'eda, māgaji chi chok'a pēidapa: “Señor, mia ooji pia jaradak'a. Mamīda su-ak'i beepari at'āri pari jēra

bīda” aji. 23 Māpai ma te chiparipa māgaji chi chok'aparimaa: “Māgara wāji o bee chaa eperāarā jiride, mi te p'īu nība chemerā. 24 Mia jara bī: Chi

eperāarā naa t'ī pēida apidaapa k'oda-e pait'ee mi chik'o.”

*Cristo ome nipapataarā nāga p'asadait'ee
(Mt 10.37-38)*

²⁵ Eperãarã chok'ara nipajida Jesús t'ëe. Mapa irua ãpítee ak'iji mãik'aapa mãgaji:

²⁶ —Mi ome niparupa mi k'iniara iru ba-e pirã chi ak'õre, chi nawe, chi wëra, chi warrarã, chi ñpemaarã, chi ñpewëraarã, ichi paara k'inia bai k'ãyaara, mãgí p'oyaa mërë pa-e pai. ²⁷ Ichiaba eperã piuamaa bi pirã mide ijãa bi k'aurepa, mãgí mërë pa-e pai. ²⁸ Parãdepema abaapa te it'ia oo k'inia bi pirã, naapiara juasia-e paik'ã k'awaait'ee jõmasaa p'arat'a falta bi ma te oo aupait'ee. ²⁹ Mãga oo-e pirã, ma te basa oop'eda, p'oyaa oo aupa-e pak'ãri, chi unurutaarãpa pi oomaa iru p'anedai. ³⁰ Jarapataadai: “Na eperãpa te oomaa beeji. Mamãda p'oyaa oo aupa-e paji.” ³¹ Maa-e pirã, rey wã k'inia bak'ãri jura chõode awaraa rey ome, naapiara chi soldaorã juasiapari k'awaait'ee diez mil soldaorãpa p'oyaadai wa p'oyaada-e pai soldaorã veinte mil ãra ñri chõo cherutaarã. ³² P'oyaa-e paita bi pirã, ¿chi apema rey t'imí cheru weda jara pëit'ee-ek'ã k'ïra jïp'a p'anedait'ee chõoda-ee? ³³ Mãga pik'a parãdepemapa k'ïsiap'eda mide ijãait'ee, ma k'aurepa ichia ne-inaa jõmaweda iru bi atuaamaa beeru pirã, mãgara p'oyaa mërë pa-e pai.

*Jesupa jarateeda t'ã k'iyaa-ee pik'a p'anãrãde
(Mt 5.13; Mr 9.50)*

³⁴ —T'ã pia bi. Mamãda k'iyaa-edaru pirã, ¿sãga waya k'iyapiima? aji. ³⁵ Pia-e bi eujã-it'ee pijida. Ichiaba ne-uu k'arra ik'aawa p'eit'ee pida pia-e bi. Jïp'a bat'at'aapia bida aji. Pia k'ïsiati parãpa et'ewa ùridap'edaade k'awaadamerã k'ãata jara k'inia bi.

15

Oveja atua badade nepirida

(Mt 18.10-14)

¹ Ma t'ēpai Cesar-it'ee impuesto p'epataarã m̄aik'aapa awaraa k'achia oopataarãda apatap'edaa k'ait'a chejida Jesús pedee ūride.

² Mapa fariseorã Moisepa p'ãda jarateepataarã ome iru ãpite ik'achia pedeejida:

—Jãgipa p'ek'au k'achia oopataarã auteebaipari m̄aik'aapa nek'opari ãra ome.

³ M̄apai Jesupa nãga nepiriji jarateeit'ee:

⁴ —Parãdepema abaapa cien oveja iru bi pirã m̄aik'aapa madepema aba atuadaru pirã, ¿atabëi-e paik'ã aji, chi apemaarã noventa y nueve ãchi p'anapatamã chi atuadaida jirinait'ee unu atarumaa? ⁵ Unu atak'ãri, o-ïapa pi ik'ia ïri jira atap'eda, ⁶ aneeit'ee m̄aik'aapa pachek'ãri teeda, pichi k'õp'ãyoorã t'ï p'e atait'ee. M̄apai m̄agait'ee: “O-ïa p'anadáma mi oveja atua bada unu atada perã.” ⁷ Mia jara bi: Ak'õre truade m̄agá ichi-aba audú o-ïadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'ãri m̄aik'aapa Tachi Ak'õrede ijãa beek'ãri. O-ïara p'anapata ma k'ap'ia, o-ïa p'anadai k'ãyaara noventa y nueve t'ãri pia beerã k'ap'ia.

P'arat'a tau atua badade nepirida

⁸ —Wẽrapa p'arat'a tau diez iru bipa made-pema aba atuadaru pirã, ¿lámpara k'oo atap'eda, piak'ãa te jã barremaa bee-e paik'ã unu atarumaa? ⁹ Unu atak'ãri, chi k'õp'ãyoorã t'ï p'e atait'ee m̄aik'aapa m̄agait'ee: “O-ïa p'anadáma mia unu atada perã p'arat'a tau atuadaida.” ¹⁰ Mia jara

bi: Angeleerãpa ichiaba mǎgá o-ĩadaipata p'ek'au k'achia ooparipa ichia p'ek'au k'achia oopata oo amaak'ãri mǎik'aapa Tachi Ak'õrede ijãa beek'ãri.

Eperãpa chi warrapa k'achia ooda perdonaada

¹¹ Jesupa ichiaba nãga nepiriji jarateeit'ee:

—Eperãpa warrarã omé iru baji. ¹² Ewari aba chi k'ũtrãara badapa mǎgaji chi ak'õremaa: “Ak'õre, teepáde aji, mi eerepema net'aa pi piuk'ãri atabëit'ee bidepema.” Mãga ooji chi ak'õrepa. Ma k'ũtrãa eerepema net'aa teeji irumaa. ¹³ Maap'eda ma warra t'ëepemapa ichi eerepema net'aa p'e atap'eda, netok'ooji mǎik'aapa ma p'arat'apa t'imí wãji awaraa todee. Mama p'arat'a pariatua gasta wãpachi mǎik'aapa jõt'aaji ichia oo k'iniata oo bipa. ¹⁴ Ma awara p'arat'a jõma jõdaik'ãri, at'apai jarra oojida ma eujãde. Maperã jarra choomaa beeji. ¹⁵ Mapa wãji mimia jiride ma eujãdepema eperãmaa. Ma eperãpa pëiji sinaarã jãade. ¹⁶ Audú jarrapa bi jãwaa k'inia bapachi sinaarã chik'opa. Mamĩda apidaapa nek'opidak'aa paji. ¹⁷ Mãpai k'ĩsia beeji: “Mi ak'õre tede mimiapataarã chok'araarãpa nek'odait'ee iru p'anida aji. jãodee mi nama jarrapa piu wã! ¹⁸ Mi ak'õremaa wãit'eeda aji. Panak'ãri, nãga jarait'eeda aji: Ak'õre, mia p'ek'au k'achiata ooji Tachi Ak'õre k'ĩrapite mǎik'aapa pi ãpíte. ¹⁹ Waa pichi warrak'a mi iru banãaji. Jĩp'a pichi mimiaparik'a iru báji anait'ee.” ²⁰ Maap'eda cheji chi ak'õre temaa.

'At'ãri t'imí cheru weda, chi ak'õrepa unu ataji mǎik'aapa chupiria k'awaaji. P'iraji chi warramaa mǎik'aapa wëre atap'eda, k'ĩra ít'aaji. ²¹ Mãpai chi warrapa mǎgaji: “Ak'õre, mia p'ek'au k'achiata

oojida aji, Tachi Ak'õre k'ĩrapite m̃aik'aapa pi ãp̃ite. Waa p̃ichi warrak'a iru banáaji. Jĩp'a p̃ichi mimi-
aparík'ata iru báji.” 22 Mam̃ida chi ak'õre audú o-
ĩa bada perã, m̃agaji chi mimiapataarãmaa: “P'aru
pipiara bita atanáti m̃aik'aapa jĩ bíti. Ichiaba ichi
juade sortija jĩ bíti m̃aik'aapa ichi b̃iride chancla
jĩ bíti. 23 Anéeti p'ak'a poreera bita m̃aik'aapa
peet'áati. ¡K'odait'ee m̃aik'aapa p̃eiradait'ee! 24 ¡Mi
warra piu pik'a bada waya chok'ai bi! ¡Chi atua
pik'a bada unu atajidapi!” M̃apai fiesta oojida.

25 'M̃aimisa chi warra naapema ne-uu k'ãide
baji. Teedaa chek'ãri, ùri cheji o-ĩa p̃eira para
bi. 26 Mapa mimiapari aba t'ĩ ataji m̃aik'aapa
iidiji: “¿Sãga jõnima?” aji. 27 M̃apai ma mimia-
paripa m̃agaji: “P̃i ìpema pachejida aji. P̃i ak'õrepa
p'ak'a poreera bita peepiji, iru k'ap'ia k'ayaa w̃e
pacheda perã.” 28 M̃aga ùrik'ãri, chi ìpema ne-
uu k'ãideepa cheda k'ĩraudachi m̃aik'aapa teedaa
t'ĩuamaa beeji. Maperã chi ak'õre taawaa uchiaji
enenee pedeede t'ĩumerã. 29 Mam̃ida chi warrapa
m̃agaji chi ak'õremaa: “P̃ia k'awa b̃ida aji, mi taarã
mimiadoo. Ichita k'ĩra jĩp'a oodoo pia jaradak'a.
Mam̃ida mimaa tee-e paji cabra chak'e pida, o-
ĩa nek'omerã michi k'õp'ãyoorã ome. 30 Jõdee pi
warra pacheda-it'eeta peepiji p'ak'a poreera bi,
jõma p̃ichi p'arat'a teeda jõt'aaji m̃ida prostitutaarã
ome.”

31 'M̃apai chi ak'õrepa p'anauji: “Warra, pi ichita
mi ome bapari. Net'aa jõmaweda mia iru bi p̃eré.
32 Mam̃ida ìrá o-ĩa p'anadaipia bi pi ìpema piu pik'a
bada chok'ai bairã; chi atua bada unu atadap'edaa
perã.”

16

Mimiapataarã poro waibiade nepirida

¹ Jesupa ichiaba nãga nepiriji chi k'õp'ãyoorãmaa jarateeit'ee:

—Eperã p'arat'ara bi bapachi. Ichia iru baji mimiapataarã poro waibia ichi jua ek'ari. Ewari aba mãgí imiateejida irua net'aa pariatua atuapi bada perã. ² Mapa chi mimia chiparipa t'ĩ atap'eda, mãgaji: “¿Wãarak'ã aji, pi ãpĩte jara chedap'edaa? fraweda p'ã téjeji jõmaweda mi net'aa iru bi, pi waa mi mimiapataarã poro waibia pa-e pait'ee perã.” ³ Mãga ùrik'ãri, ma mimiapataarã poro waibiapa k'ĩsiaji: “Írá ¿sãgapĩ ooit'eema mi mimia chiparipa mi mimia wẽe bik'ãri? Juatau wẽe bi mimia chaaree ooit'ee mãik'aapa k'ĩra nejasia bi ne-iidipariit'ee. ⁴ K'awa bida aji, sãga ooit'ee eperãarãpa mi auteebaidamerã mimia wẽe beek'ãri.” ⁵ Mãpai t'ĩpiji aba-abaa chedamerã chi paraa p'anadap'edaarã chi mimia chiparimaa. Chi naa chedamaa iidiji: “Pia ¿jõmasaa paraa bima aji, michi poro waibiamaa?” ⁶ P'anauji: “Aceite olivodee ooda ochocientos galones paraa bida” aji. Mãpai ma mimiapataarã poro waibiapa mãgaji: “Acha bida aji, pia paraa bada p'ãda. Nãgí jët'ãaji mãik'aapa awaraata oo atapáde aji, cuatrocientos pari.” ⁷ Maap'eda iidiji awaraamaa: “¿Pia jõmasaa paraa bima?” aji. Ma eperãpa p'anauji: “Trigo bulto cien paraa bida” aji. Mãpai mimiapataarã poro waibiapa mãgaji: “Acha bida aji, pia paraa bada p'ãda. Nãgí jët'aap'eda, awaraata oo atapáde aji, ochenta bulto pari.” ⁸ Chi mimia chiparipa k'awaji ma mimiapataarã poro waibia

k'achia bada ik'awaa bi. Mapa itria-e paji. Ichiaba m̄ga pik'a p'ani na p'ek'au eujādepema ijāadak'aa beerā. Ik'awaara p'anapata Tachi Ak'ōredeerā k'āyaara.

⁹ 'Maperā mia parāmaa ũraait'ee. Na p'ek'au eujādepema net'aa iru p'ani téeti k'ōp'āyoorā atadait'ee mi-it'ee. M̄ga ooruta pirā, ma net'aa jōdaik'āri, Tachi Ak'ōrepa parā auteebaiit'ee ichi truade.

Chisāgita tachi chipari; Tachi Ak'ōre wa p'arat'a

¹⁰ —Chi t'āri jīp'a bīpa net'aa chok'ara-ee iru bi pijida, awaraarāmaa teeru pirā, auk'a teepariit'ee net'aa chok'ara iru bak'āri. Jōdee chi k'ūrayaa bīpa teeamaa bi pirā net'aa chok'ara-ee iru bīdepema, auk'a teeamaa bapariit'ee net'aara iru bak'āri.

¹¹ Mapa parā t'āri jīp'a p'anada-e pirā na p'ek'au eujādepema net'aa, p'arat'a ome, ¿k'aipa it'aripema net'aa parā jua ek'ari bīima? ¹² Ichiaba na p'ek'au eujāde p'anide chīara net'aa t'āri jīp'a ak'ida-e pirā, ¿k'aipa parāmaa it'aripema net'aa pia teeima?

¹³ 'Eperā chipariirā omé jua ek'ari mimia baik'araa bi. M̄ga bi pirā, chipari aba k'īra unuamaa iru bai māik'aapa chi apema k'inia iru bai, maa-e pirā abaapa jara bik'a ooi māik'aapa chi apemapa jara bik'a ooamaa bai. M̄ga pik'a apidaapa ooda-e pai Tachi Ak'ōrepa jara bik'a; p'arat'a, net'aa pia p'e bi misa.

Jesupa fariseorāmaa jarada

¹⁴ Fariseorāpa ma ũraa ũridak'āri, Jesús oo iru p'aneejida, p'arat'a k'inia p'anadap'edaa perā.

¹⁵ Mapa Jesupa m̄gaji:

—Parã t'ãri pia beerãk'a p'anapata eperãarã k'ĩrapite. Mamĩda Tachi Ak'õrepa k'awa bi k'ĩsia k'achia parã t'ãride iru p'ani. Ne-inaa parãpa audupiarã k'inia iru p'ani; ma ne-inaa Tachi Ak'õrepa unuamaa iru bapari.

Jesupa jarada Moisepa p'ãdade

¹⁶ —Moisepa ũraa p'ãdak'ãriipa mãik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa ũraa p'ãdak'ãriipa Juan Bautistapa ũraa jarada parumaa, eperãarãpa jiripachida Tachi Ak'õredeerã p'aneedait'ee ma ũraade jara bik'a oo p'anipa. Mamĩda ma ũraa jõru. Juan badak'ãriipa mia pedee pia jaratepari, eperãarãpa k'awaadamerã mi k'aurepa Tachi Ak'õrepa eperãarã biit'ee ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã.

¹⁷ Pajã mãik'aapa na p'ek'au eujã jõdaridai, jõma Tachi Ak'õrepa ũraa p'ãpidade jara bik'a p'asai naaweda.

Jesupa jarateeda miak'ãi p'anĩrã mia amaanaadamerã

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ —Eperãpa ichi wẽra amaataaru pirã mãik'aapa miak'ãiru pirã awaraa ome, p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'õre k'ĩrapite. Ichiaba eperã miak'ãiru pirã wẽra amaataada ome, p'ek'au oomaa bi Tachi Ak'õre k'ĩrapite.

P'arat'ara bada mãik'aapa Lázaro, chupiria chada

¹⁹ —Eperã p'arat'ara bi bapachi. Mãgĩ p'aru pi-ia jĩpachi mãik'aapa ewari chaa fiesta waibia oopachi. ²⁰ Ichiaba mama bapachi eperã chupiria chi t'ijarapatap'edaa Lázaro. Mãgĩ k'ap'ia jõma

aida-idaa baji. Eujãde su-ak'i beepachi ma p'arat'ara bi te t'ĩupatamãi. ²¹ Mãga oopachi ma p'arat'ara bi mesadeepa chik'o baaida k'o k'inia bada perã. Mama bide usaarãpa iru aida senepachida. ²² Ewari aba ma chupiria chi jai-idaaji mãik'aapa angeleerãpa iru jaure it'aa ateejida Abraham ome bade. Ichiaba ma p'arat'ara bada piuji mãik'aapa iajida.

²³ 'Ma p'arat'ara bada jaure chupiria nĩbaji piudap'edaarãmãi. Mamãik'aapa it'aa ak'ik'ãri, t'imĩpa unuji Abraham Lázaro ome. ²⁴ Mãpai biaji: "Michi chonaarã ak'õchona Abraham, jmi chupiria k'awáaji! Lázaro jua k'ĩ paniade beepiji mãik'aapa pëiji mi k'ĩrame k'urãtipide, na t'ipitaude chupiria nĩbairã." ²⁵ Mamĩda Abrahampa p'anauji: "Warra, k'irãpãji pi pia bapachi chok'ai bak'ãri; jõdee Lázaro chupiria bapachi. Írá iru ñimaa bi nama; jõdee pi chupiria nĩbi. ²⁶ Ma awara tachi p'ani esajĩak'a waibia k'õot'ari jira bi. Mapa chi nãik'aapa wã k'inia p'anĩrã p'oyaa wãda-e jãmaa. Ichiaba chi jãik'aapa che k'inia p'anĩrã p'oyaa cheda-e namaa."

²⁷ Mãpai ma p'arat'ara badapa mãgaji: "Mãgara ak'õchona Abraham, mi chupiria k'awáaji. Pëiji Lázaro michi ak'õre temaa. ²⁸ Mama michi ipemaarã joisomaa p'anapata. Jara pëiji chenaadamerã namaa, mi mia nĩbimaa."

²⁹ Mamĩda Abrahampa p'anauji: "Árapa iru p'anida aji, Moisepa p'ãda mãik'aapa Tachi Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaa. Mãgĩ ũraa ũridaipia bi mãik'aapa Ak'õrede ijãadaipia bi." ³⁰ Mamĩda ma p'arat'ara badapa p'anauji: "Wãarada aji, ak'õchona Abraham. Mamĩda

piuda chok'ai p'irabaip'eda, wāru pirā āramaa, māgara wāara āchia p'ek'au k'achia oopata oo amaadait'ee māik'aapa Ak'ōrede ijāadait'ee.”
³¹ Mamīda Abrahampa māgaji ma p'arat'ara badamaa: “Moisepa p'āda māik'aapa Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaa ūri k'iniada-e p'ani pirā, ichiaba ijāada-e pait'ee eperā piuda p'irabaip'eda, wāru pijida āramaa jarade.”

17

Jesupa jarateeda p'ek'au k'achiade baainaadamerā

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jesupa māgaji chi k'ōp'āyoorāmaa:

—Na p'ek'au eujāde ichita p'ek'au k'achia paraait'ee. ¡Mamīda Tachi Ak'ōrepa k'achiadee pēiit'eepi chi eperāpa p'ek'au k'achia oopi bi awaraarāmaa! ² Piara bak'aji k'ūruma iru otaude jī atadap'eda, p'usa jāde bat'at'aadait'ee, ichia na warrarāmaa p'ek'au k'achia oopii k'āyaara.

³ ¡K'īrak'aupai parāpa māga oodai!

'Awaraa ijāaparipa p'ek'au k'achia ooru pirā, itriati. Mamīda irua p'ek'au k'achia oo amaa bi pirā, chupiria k'awáati māik'aapa ma k'achia ooda perdonáati. ⁴ Ewari abaade pīmaa ne-inaa k'achia ooda siete ooru pijida, jarada siete irua jara cheru pirā māga waa oo-e, ichita chupiria k'awáaji māik'aapa ma k'achia ooda perdonáaji.

Ijāapataarāpa wāara ijāadak'āri

⁵ Māpai chi k'ōp'āyoorāpa Jesumaa iidijida:

—Taimaa waapiara ijāapíji Tachi Ak'ōrede.

⁶ Jesupa p'anauji:

—Mostaza tau p'isi k'edee mīda, waibiadaipari pak'uruk'a. Māga pik'a ĩrā parāpa wāara ijāaruta pīrā, ma-āri pida, ne-inaa oodai Ak'ōrepa k'inia bik'a. Waapiara ijāadak'āri, ne-inaa waibiara oodai iru-it'ee. Māga p'anadak'āri, na nejō bīrimaa jaradai: “Jāmāik'aapa āyaa wāji māik'aapa p'usa jāde baaināji.” Māgá wāara ijāarutara, ma nejō bīriipa ooi parāpa jararutak'a.

Ichita oodaipia bi Ak'ōrepa oopi bik'a

⁷ —Parādepemapa chok'apari aba iru bi ne-uu k'āide mimia bap'eda maa-e pīrā oveja ak'ideepa cheru pīrā, ĩnāga jarak'ajik'ā? “Su-ak'i bēeji māik'aapa nek'óji.” ⁸ Māga-e. Ma k'āyaara nāga jarai: “Mi-it'ee nejóoji māik'aapa mia iidiruta anéjeji, mi nek'omaa, ne-inaa tomaa bi misa. T'ēpai pi nek'oi māik'aapa ne-inaa toi.” ⁹ Ma awara pia gracias jara-e pait'ee ma chok'aparipa ooda pari pia jaradak'a. ¹⁰ Māga pik'a parāpa oodap'eda jōmaweda Ak'ōrepa jaradak'a, irumaa nāga jaradaipia bi: “Piata tai chok'apari. Jīp'a oojida pia jaradak'a.”

Jesupa leprapa k'ayaa beerā diez jipada

¹¹ Jesús ode wāde Jerusalendee, wāyaaji Samaria eujāde māik'aapa Galilea eujāde. ¹² Panaji p'uuru chak'ede. Mama irumaa chejida diez imik'īraarā leprapa k'ayaa p'ani. Mamīda t'imí p'aneejida māgá k'ayaa p'anadap'edaa perā. ¹³ Māga nide biajida:

—Jesús, Tachi Jarateepari, ĩtai chupīria k'awáaji!

¹⁴ Jesupa āchi unuk'āri, māgaji:

—P'aareerāmaa wāti jarade Tachi Ak'ōre juapa pāchi k'ap'ia jīpak'ooda.

Māgá wārutade, jipa p'aneejida. ¹⁵ Ma diezdepema abaapa unuk'āri ichi k'ap'ia jipada, āpītee o-īa cheji. Tachi Ak'ōremaa golpe pedee pia jara cheji. ¹⁶ Māpai Jesús k'īrapite bedabaidachi ichi tau bīiri eujāde t'ōbairumaa. Māga ooji gracias jarait'ee ichi jipada perā. Ma eperā judio-e paji. Samaria eujādepema paji. ¹⁷ Māpai Jesupa māgaji:

—¿Diez paji-ek'ā aji, jipa p'aneedap'edaarā āchi k'ayaadeepa? ¿Sāma p'anima apemaarā nueve? ¹⁸ ¿Na k'īra tewaraa aupaita chejik'ā aji, gracias jarade Tachi Ak'ōremaa?

¹⁹ Māpai Jesupa māgaji ma eperāmaa:

—P'irabáiji māik'aapa wāji. Pia wāara ijāada perā, jipa beejida aji.

Sāga pait'ee Tachi Ak'ōrepa eperāarā ichideerā papik'āri

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Fariseorāpa Jesumaa iidijida:

—¿Sāapaita Tachi Ak'ōrepa ichia pēida rey papiit'ee na eujāde?

Jesupa p'anauji:

—Tachi Ak'ōrepa pēida rey papi-e pait'ee eperāarā taide. ²¹ Eperāarāpa jarada-e pait'ee: “Iru nama bi” maa-e pīrā “iru jāma bi”. Māga p'oyaa jarada-e iru parā ome bapari perā, unuda-e p'ani mīda.

²² Māpai Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa māgaji:

—Ewari cherude parāpa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, audú unu k'inia jōnadait'ee. Mamīda unuda-e pait'ee. ²³ Eperāarā ūk'uruurāpa jaradait'ee: “Iru nama bi” maa-e pīrā “iru jāma bi”. Mamīda wānāati āchia jara p'animaa

māik'aapa ijāanāati āchi pedee. ²⁴ Atu p'anide pa tau p'orep'orek'āri pajā jōmaweda ĩdaa ataparik'a, māga pik'a atu p'anide mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, waya cheit'ee. ²⁵ Mamīda māga pai naaweda ĩrapemaarāpa mi chupiria papidait'ee māik'aapa yiarāa iru p'anadait'ee. ²⁶ Noé bada ewaride p'asadak'a, māga pik'a p'asait'ee mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. ²⁷ Maapai eperāarā nek'opachida, ne-inaa topachida māik'aapa miak'āipachida Noé ichi barcode bataurumaa. Māpai k'oi che nībeeji, na p'ek'au eujā ũudachi māik'aapa eperāarā jōmaweda k'iniidachida. ²⁸ Māga paji ichiaba Lot bapariik'āri. Eperāarā nek'o para bapachi, to para bapachi, ne-inaa neto para bapachi, ne-uu para bapachi māik'aapa te oo para bapachi. ²⁹ Mamīda Lot Sodoma p'uurudeepa uchiak'āri, ma ewate it'ariipa k'oi tau baaiparik'a, azufre māuk'a baaiji t'ipitau ome ma p'uuru ĩri. Mapa ma p'uurudepemaarā jōmaweda k'iniidachida. ³⁰ Māga pik'a pait'ee Eperā Ak'ōre Truadepema waya chek'āri. Eperāarāpa Tachi Ak'ōrede k'ĩsiada-e p'anadait'ee.

³¹ 'Ma ewate eperā terrazade bi pirā, mamāik'aapa irabaik'āri, teedaa t'ĩuk'araa bi ichi net'aa p'e atade. Ma awara eperā ichi ne-uu k'āide ni pirā, teedaa cheik'araa bi ichi net'aa atade. ³² K'irāpāti Lot wēra p'asada. ³³ Eperā piuamaa bi pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí piuk'āri atuait'ee. Mamīda eperā piuru pirā mide ijāapari k'aurepa, māgí eperā piuk'āri, it'aa wāit'ee.

³⁴ 'Mia jara bi: Ma ewate p'ārik'ua mi waya

cheit'ee. Omé araa p'aru abaade k'ái p'anide angeleerãpa aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabëidait'ee. ³⁵ Ichiaba wëraarã omé trigo bamaa p'anadait'ee k'ürumade. Aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabëidait'ee. ³⁶ [Ichiaba imik'íraarã omé ne-uu k'ãide mimiamaa p'anadait'ee. Aba it'aa ateedait'ee; chi apema atabëidait'ee.]

³⁷ Māpai Jesús k'õp'ãyoorãpa iidijida:

—Tachi Waibia, ¿sãma mãga p'asait'eema? ajida.
P'anauji:

—Piuda k'ap'ia bimãi, ãkoso seedaipatada aji.

18

Jesupa p'ëtrãade mãik'aapa charrade nepirida

¹ Jesupa chi k'õp'ãyoorãmaa nãga nepiriji jara-teeit'ee ichita sêda-ee it'aa t'ípataadamerã. ² Mãgaji:

—P'uuru abaade charra bapachi. Mãgipa Tachi Ak'õre, eperãarã paara waaweek'aa paji. ³ Ma p'uurude ichiaba bapachi p'ëtrãa. Mãgí nepira iru baji awaraa eperã ome. Mapa wãpachi ma charramaa irua ma nepira ak'imerã. ⁴ Ewari chaa ma charrapa iru pedee ùripachi mĩda, k'aripa k'iniak'aa paji. Mamĩda t'ëepai k'ĩsiaji: “Mia Tachi Ak'õre waaweek'aa, eperãarã jida. ⁵ Mamĩda na p'ëtrãapa mi itu bi-e bairã, mi t'ãri k'achiadai naaweda, k'aripait'ee waa chenaamerã.”

⁶ Māpai Jesupa ichiaba mãgaji:

—Ma charra k'achia bipa mãga ooji pirã ma p'ëtrãa ome, ⁷ audupiarã Tachi Ak'õrepa ichia jirit'eradaarã k'aripait'eeda aji, ãrapa it'aa iidipata perã ãstaawa, p'ãrik'ua pida. ¿Ãramaa taarã nipiik'ã?

⁸ Mia jara bi: Taarã-e weda ãra k'aripait'ee.

Mamĩda mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema waya chek'ãri, ¿unu cheik'ã aji, na p'ek'au eujãde p'ani ijãapataarã at'ãri mide wãara ijãapata?

Jesupa nepirida fariseode mãik'aapa impuesto p'eparide

⁹ Jesupa awaraa nepiriji jarateeit'ee chi awaraarã ek'ariara ak'i p'anirãmaa, ãchi t'ãri piara p'ani jĩak'aapa:

¹⁰ —Imik'ĩraarã omé wãjida Tachi Ak'õre te waibiadee it'aa t'ide. Aba fariseo paji. Jõdee chi apemapa Cesar-it'ee impuesto p'epachi. ¹¹ Ma fariseo ak'inĩ beep'eda, nãga it'aa t'ipachi: “Aai, Ak'õre, pĩmaa gracias jarapari, mi apemaarãk'a bak'aa perã. Mi nechayaa bak'aa; k'achia ooyaa bak'aa; chĩara wẽra ome k'ãik'aa mãik'aapa ook'aa jã impuesto Cesar-it'ee p'eparipa ooparik'a. ¹² Tomia chaa k'ãima omé nek'ok'aa it'aa t'it'ee mãik'aapa mia jitaru ne-inaa diezdepema chaa aba pĩmaa teepari.” ¹³ Mamĩda ma Cesar-it'ee impuesto p'epari t'imí bainĩ baji, audú p'ek'au k'achia ooyaa bi jĩak'aapa. Mapa it'aa pida ak'ik'aa paji. Jĩp'a t'ũa t'aap'e nĩbapachi mãik'aapa it'aa t'ipachi: “Aai, Ak'õre, mi chupirĩa k'awáaji p'ek'au k'achia ooyaa bairã.” ¹⁴ Mia jara bi: Ma impuesto p'epari k'ãiwee wãji ichi temaa, Tachi Ak'õrepa irua p'ek'au k'achia oopata wẽpapida perã. Jõdee mãga-e paji ma fariseo ome. Tachi Ak'õrepa irua p'ek'au k'achia oopata wẽpapi-e paji. Chi awaraarã k'ãyaara waibiara pa k'inia bi ek'ariara bait'ee Tachi Ak'õre k'ĩrapite. Jõdee chi audua-ee bi awaraarã k'ãyaara waibiara pait'ee Tachi Ak'õre k'ĩrapite.

Jesupa warrarã bendiciada
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Ichiaba eperãarãpa warra chak'eerã aneejida Jesumaa iru jua bimerã ãra ñri mãik'aapa bendiciamerã. Mamïda chi k'õp'ãyoorãpa mãga undak'ãri, ma warrarã aneedap'edaarã itriajida. ¹⁶ Mãpai Jesupa chi k'õp'ãyoorã t'ï p'eji mãik'aapa mägaji:

—Ichiak'au mimaa warrarã chepíti, Tachi Ak'õrepa ãra jïak'aarã biit'ee perã ichi jua ek'ari, ichideerã p'aneedamerã. ¹⁷ Mia wãarata jararu. Warra chaipa t'ãripa wãara ijãapari. Eperãpa mägá Tachi Ak'õrede ijãa-e pirã, p'oyaa ba-e pai iru jua ek'ari ichideerã ome.

Eperã p'arat'ara bada Jesús ome pedeeda
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Eperãarã poro waibiapa iidiji Jesumaa:

—Tachi Jarateepari t'ãri pia, ¿k'ãata mia oopia bima aji, it'aa wãit'ee?

¹⁹ Jesupa p'anauji:

—¿Sãap'eda mimaa t'ãri pia bida a bima? aji. T'ãri pia apaita bi: mägí Tachi Ak'õre. ²⁰ Pia k'awa bi Tachi Ak'õrepa Moisemaa ùraa p'ãpida:

'Eperã peenáaji; miak'ãi bi pirã, awaraarã ome k'ãináaji; nechianáaji; seewa jaranáaji chïara k'achiade baaipiit'ee; pïchi ak'õre mãik'aapa pïchi nawe k'inia iru baparíji mãik'aapa ãra pedee ùriparíji.' (Ex 20.12-16)

²¹ Mãpai ma eperãpa mägaji:

—Mia ma jõma ooparida aji, k'ũtrãa weda.

²² Mãga ùrik'ãri, Jesupa p'anauji:

—Ne-inaa aba waide oo-e bi. Pichi net'aa jōmaweda netok'oonáji mǎik'aapa chupiria beerāmaa ma p'arat'a téjei. Māga ooru pīrā, ne-inaa pipiara iru bait'ee Tachi Ak'ōre eujāde. Māga oop'eda, mi ome nipa chéji.

²³ Mamīda māga ūrik'āri, ma eperā k'īra pia-ee wāji, p'arat'a audú k'inia bada perā. ²⁴ Māga unuk'āri, Jesupa māgaji:

—¡Chaaree bi p'arat'ara beerā p'aneedit'ee Tachi Ak'ōre jua ek'ari ichideerā ome!
²⁵ Chaareera bida aji, p'arat'ara bi beedit'ee Tachi Ak'ōre jua ek'ari, camello aguja taude wāyaa k'āyaara.

²⁶ Māpai chi ūri p'anadap'edaarāpa iidijida:

—Māgara, ¿k'aita p'oyaa it'aa wāyama? ajida.

²⁷ Jesupa p'anauji:

—Eperāarā p'oyaa it'aa wāda-eda aji, āchi k'īradoopa, audú chaaree bairā. Mamīda Tachi Ak'ōre-it'ee ne-inaa chaaree wē-eda aji.

²⁸ Māpai Pedropa māgaji:

—Tachi Waibia, tai net'aa jōmaweda atabēijida pi ome nipapataadait'ee.

²⁹ Jesupa p'anauji:

—Mia wāarata jararu. Eperā mide ijāa bi k'aurepa atabēiru pīrā ichi te, wēra, ipemaarā, ak'ōreerā maa-e pīrā warrarā, ³⁰ māgí eperāpa waapiara atait'ee na p'ek'au eujāde bi misa, mǎik'aapa piuk'āri, ichita chok'ai bapariit'ee Tachi Ak'ōre ome.

Jesupa jarada ōpee jarada k'achia beerāpa ichi peedit'ee

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ T'ēepai Jesupa chi k'ōp'āyoorã doce awara ãi t'ĩ p'e ataji mãik'aapa mǎgaji:

—Írá tachi Jerusalendee wǎdait'ee. Mama jōmaweda chonaarǎwedapema Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ǎdap'edaak'a p'asait'ee mi, chi Eperã Ak'ōre Truadepema ome. ³² K'achia beerāpa mi k'ĩra tewaraarāmaa teedait'ee. Mǎgĩrāpa mi oo iru p'anadait'ee, ik'achia jaradait'ee mĩmaa mãik'aapa k'ĩramaa idudait'ee. ³³ Maap'eda mi wĩdait'ee mãik'aapa peet'aadait'ee. Mamĩda ewari ōpeemaa mi waya chok'ai p'irabaiit'eeda aji.

³⁴ Jesús k'ōp'āyoorāpa maarepida k'awada-e paji irua jarada. Ichiaba k'awada-e paji k'ǎaredeta pedee baji. Irua jara k'inia bada p'oyaa k'awadak'aa paji.

*Jesupa tau p'āriu bi jipada Jericó p'uurude
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)*

³⁵ Jesús Jericó p'uuru k'ait'a pak'āri, unuji tau p'āriu bi o bi ik'aawa su-ak'i bi. Mǎgĩ chupĩria chipa chi wǎyaarutaarāmaa p'arat'a iidĩmaa baji.

³⁶ Ūrik'āri eperāarā chok'ara wǎyaa wāruta ichi ik'aawa, iidiji:

—¿K'aita nama wǎyaa wǎdama? aji.

³⁷ P'anaujida:

—Jesús Nazaret p'uurudepemata wǎyaa wǎda ajida.

³⁸ Mǎga ūrik'āri, ma tau p'āriu bĩpa biaji:

—¡Jesús, Rey David Warra, mi chupĩria k'awáaji!

³⁹ Chi naa wǎdap'edaarāpa itriat'aapachida k'ĩup'ee beemerã. Mamĩda waapĩara biapachi:

—Rey David Warra, mi chupĩria k'awáaji.

40 Māpai Jesús ak'inĩ beeji māik'aapa jaraji aneedamerã. K'ait'a pachek'ãri, Jesupa iidiji:

41 —¿K'ãata k'inia bima aji, mia pi ome oomerã?
Tau p'ãriu bipa p'anauji:

—Tachi Waibia, michi taupa pia unu k'inia bida aji.

42 Māpai Jesupa māgaji:

—¡Unúji! Pia ijãada perã, jipa beejida aji.

43 Aramãgá ma tau p'ãriu badapa pia unu beeji māik'aapa Jesús t'ëe wãji. O-ïapa pia pedeeji Tachi Ak'õremaa. Ichiaba Jesupa ooda unudap'edaarãpa o-ïapa pia pedee p'aneejida Tachi Ak'õremaa.

19

Jesús Zaqueo ome

1 Jesús Jericó p'uurude panak'ãri, nipaji calle jãde. 2 Mama bapachi eperã p'arat'ara

bi, t'ïjarapatap'edaa Zaqueo. Māgí Cesar-it'ee impuesto p'epataarã poro waibia paji.

3 Ma eperãpa Jesús k'awa k'inia baji. Mamída p'oyaa unuk'aa paji, eperãarã audú chok'ara

nipadap'edaa perã iru ome. Ma awara ichi audú jep'eda baji. 4 Mapa Jesús naa p'iraji māik'aapa

it'í padachi pak'uru o bi ik'aawa badade Jesús wãyaait'eemãi. 5 Māpai Jesús Zaqueo badamãi

wãyaa wãk'ãri, it'aa ak'iji māik'aapa māgaji:

—Zaqueo, isapai irabáji jãmãik'aapa, idi mi pi tede beeit'ee perã.

6 Aramãgá Zaqueo irabaidachi māik'aapa t'ãri o-ïa Jesús ateeji ichi temaa. 7 Māga unudak'ãri,

arii p'anadap'edaarã jõmaarãpa ik'achia pedee p'aneejida Jesús ãpíte, iru wãda perã p'ek'au

k'achia ooyaa bida apata tede. ⁸ T'ēpai teeda p'anadak'āri, Zaqueo bainĩ beeji māik'aapa māgaji:

—Tachi Waibia, mia net'aa p'e iru bidepema esa-auk'a chupiria beerāmaa teeit'eeda aji. Ichi-aba chĩara p'arat'a chiadoo pirā, ma chiada aba chaachaa pari k'ĩmari teeit'eeda aji.

⁹ Māpai Jesupa māgaji:

—Idi Tachi Ak'ōrepa na te chipari k'aripa ataji iru o k'achiade wādadeepa, auk'a Tachi Ak'ōrede ijāapari perā, ichi chonaarāwedapema ak'ōchona Abrahampa ijāadak'a. ¹⁰ Ma-it'eepi mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema cheji; atua beerā jiriit'ee māik'aapa o k'achiadeepa k'aripa atait'ee.

Jesupa p'arat'ade nepirida

(Mt 25.14-30)

¹¹ Eperāarāpa ūrimaa p'anajida Jesupa māga jarak'āri. Jerusalén k'ait'a bada perā, āchia k'ĩsajida taarā-ee Tachi Ak'ōrepa iru rey papiit'ee. Mapa Jesupa nāga nepiriji jarateeit'ee.

¹² —P'arat'ara beerādepema aba bapachi. Māgí t'imí wāji awaraa eujādee, Cesarpa ichi rey bimerā māik'aapa t'ēpai ichi āpĩtee chemerā ichi eujā ak'ide. ¹³ Mamĩda wāi naaweda, t'ĩ p'eji ichi mimiapataarā diez māik'aapa p'arat'a waibia teeji āchi chaachaa. Māpai māgaji: “Na p'arat'apa net'aa neto p'e atāti māik'aapa netóti awaraarāmaa waapĩara eepadamerā, mi cheru misa.” ¹⁴ Mamĩda ichi eujādepemaarāpa iru k'ĩra unuamaa iru p'anapachida. Mapa iru t'ēe eperāarā pēijida jaradamerā: “K'iniada-e jā eperā tai rey pamerā.”

¹⁵ 'Māga jara pēijida mĩda, Cesarpa iru rey biji. Ma t'ēpai waya cheji ichi eujādee. Pachek'āri,

t'ĩ pëiji ichi mimiapataarã, mǎgí p'arat'a teedaarãmaa, k'awaa k'inia bada perã jõmasaa eepa iru p'ani āchi chaachaa. ¹⁶ Chi naa chedapa mǎgaji: “Señor, pia p'arat'a teeda mimaa, ma p'arat'a tau chaa waa diez eepa wājida” aji. ¹⁷ Reypa mǎgaji: “¡Pi pia bida aji, pia mimiapari perã! Mia atabēida pia ak'iji mǎik'aapa ai ĩri waapiara uchiapiji. Māga ooda perã ĩrã mia pi eperāarã poro waibia papiit'ee p'uuru diez ak'ipariimerã.” ¹⁸ Araarepema mimiaparipa ichiaba jara cheji: “Señor, pia p'arat'a teeda mimaa, ma p'arat'a tau chaa waa joisomaa eepa wājida” aji. ¹⁹ Ichiaba mǎgimaa reypa mǎgaji: “Māgara pia p'uuru joisomaa ak'ipariit'eeda” aji.

²⁰ 'Mamīda awaraa mimiapari chedapa mǎgaji: “Señor, acha bida aji, pia p'arat'a mimaa teeda. P'arude pia jĩ b'p'eda, ia iru bajida aji. ²¹ Mia pi waawee bapari, k'awa bairã pia eperāarã pia chupiria k'awak'aa. K'awa bi p'ichia ne-inaa jõma p'e atapari awaraarã mimiadap'edaa pari.” ²² Mǎpai ma reypa mǎgaji: “¡Mimiapari k'achia! Pia jaradak'a ooit'eeda aji, pi ome. K'awa bida a bi, mia pia chupiria k'awak'aa mǎik'aapa mia ne-inaa jõma p'e atapari awaraarã mimiadap'edaa pari. ²³ Māgara ¿sǎap'eda pia mi p'arat'a iana-e pajima aji, p'arat'a iapata tede, mi chek'āri, mǎpemaarãpa mimaa waya teedamerã ai ĩri eepadap'edaa ome?” ²⁴ Mǎpai ma reypa mǎgaji arii p'anadap'edaarãmaa: “Jāri atāti mia p'arat'a teeda irumaa mǎik'aapa téeti ma p'arat'a tau chaa waa diez eepadamaa.” ²⁵ Mǎpai āchia mǎgajida: “Mamīda tachi poro waibia, jirua ma tau chaa waa diez eepada iru

bida!” ajida. ²⁶ Māpai ma reypa māgaji: “Mia jara bi: Chi iru bimaa waapiara teeit'ee. Mamīda chi mak'iaara wēe bipa ma-āri iru bi paara jāri atait'eeda aji. ²⁷ Ma awara jirināti mi k'iniada-ee p'anadap'edaarā āchi rey pamerā. Anéeti mi k'īrapite māik'aapa peek'óoti.”

Jesús Jerusalén p'uurudee wāda

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Ma pedee jara aupap'eda, Jesús wāji Jerusalén ode. ²⁹ Olivo Eede, Betfagé māik'aapa Betania p'uuru k'ait'a panadak'āri, chi k'ōp'āyoorā omé naa pēiji. ³⁰ Āramaa māgaji:

—Wāti ara bi p'uuru tachi k'īrapite bimaa. Panadak'āri, ununadait'ee burro jī bainī bi, waide apida batauda-e p'ani iru ĩri. Ēra atāti māik'aapa anéeti. ³¹ Apidaapa iidiruta pirā k'āare-it'ee ēramaa p'ani, jarāti: “Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bi.”

³² Māpai Jesús k'ōp'āyoorā wājida māik'aapa ununajida jōma irua jaradak'a. ³³ Ma burro ēramaa p'ani misa, chipariirāpa iidijida:

—¿K'āare-it'ee ēramaa p'anima? ajida.

³⁴ P'anaujida:

—Tachi Waibiapa arak'atia atee k'inia bida ajida.

³⁵ Māpai ma burro Jesumaa ateedap'eda, āchi ĩripema p'aru jīpatap'edaa ata bijida ai ĩri māik'aapa bataupijida. ³⁶ Wāruta misa, eperāarāpa āchi ĩripema p'aru t'ō jēra bijida o jāde, āchi rey pai jīak'aapa. ³⁷ Māpai Olivo Eeepa irabaipata o k'ait'a pa wādak'āri, jōmaweda iru ome nipapataarā o-īapa biuk'a para beeji, taarā-ee āchi rey pai

jĩak'aapa. O-ĩapa Tachi Ak'õremaa pedee pia pedee pachida, ãchia unudap'edaa perã Jesupa oo bi; ne-inaa eperãarãpa p'oyaa oodak'aa ãchi juadoopa. ³⁸ Mãgapachida:

—'¡K'ĩra wãree Ak'õre eujãde, Tachi K'aripapari rey k'a cheru perã! ¡ĩrá Tachi Ak'õre k'ãiwee bapariit'ee ichi eperãarã ome! ¡Iru jõmaarã k'ãyaara waibiara bi!' *(Sal 118.26)*

³⁹ Mãpai ũk'uru fariseorã ma eperãarã t'ãide p'anadap'edaarãpa Jesumaa mãgajida:

—Tachi Jarateepari, pi ome nipapataarã itriapãde ajida, mãga jaranaadamerã.

⁴⁰ Mamĩda Jesupa p'anauji:

—Na eperãarã k'ĩup'ee p'aneeruta pirã, mãu paara mãga biadait'eeda aji.

Jesús Jerusalen-it'ee jẽeda

⁴¹ Jerusalen p'uuru k'ait'a parutade Jesupa araa ak'ik'ãri, jẽedachi. ⁴² Mãpai mãgaji:

—¡Pidepemaarãpa mide ijãadap'edaa paara, idi weda mia parã k'ãiwee p'aneepik'aji! Mamĩda mãga k'awada-e p'anadairã, parã-it'ee mera pik'a bi. Mapa p'oyaa unuda-e Tachi Ak'õrepa oo bi.

⁴³ Jerusalen, ewari cherude pĩmaa ne-inaa k'achia p'asait'ee. Pi k'ĩra unuamaa iru p'anapataarãpa muralla yoorodee oodait'ee pi ik'aawa. Pi wap'ira atadait'ee mãik'aapa ma muralladeepa pi k'idaa chaa wawadait'ee. ⁴⁴ Pi muralla jõma t'eet'aadait'ee, edajãdepema te jẽra bi paara. Aide p'anĩrã chok'ara peedait'ee. Mãu apida bee-e pait'ee awaraa mãu ĩri, pidepemaarãpa ũridaamaa p'anadap'edaa perã mia parã k'aripa chek'ãri.

Jesupa ne-inaa netopataarã jërek'ooda Ak'õre te waibiadeepa

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jerusalén p'uurude panadak'ãri, Jesús Tachi Ak'õre te waibiade t'ũuji mãik'aapa jëremaa beeji aide ne-inaa netomaa p'anadap'edaarã. ⁴⁶ Mågaji:

—Tachi Ak'õre Ûraa p'ã jëra bide jara bi:

'Mi te it'aa t'ĩpata teda apatadait'ee.' *(Is 56.7)*

'Mamĩda parãpa nechiapataarã ték'ata oo iru p'ani.'
(Jer 7.11)

⁴⁷ Ewari chaa Jesupa jarateepachi Tachi Ak'õre te waibiade. Maapai p'aareerã poroorã, Moisepa p'ãda jarateepataarã mãik'aapa Jerusalén p'uuru pidaarã poro waibiarãpa jiripachida Jesús peepit'aadait'ee. ⁴⁸ Mamĩda p'oyaadak'aa paji, eperãarãpa iru pedee audú ùri k'inia p'anadap'edaa perã.

20

Tachi Ak'õrepa Jesús pëida

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Ewari aba Tachi Ak'õre te waibiade Jesupa jarateemaa baji pedee pia Ak'õrepa jara pëida. Måga nide pachejida p'aareerã poroorã, Moisepa p'ãda jarateepataarã mãik'aapa judiorã poro waibiarã.

² Mãirãpa Jesumaa iidijida:

—¿Tachi Ak'õrepa tai biji-ek'ã ichi te waibia ak'idamerã? ¿K'aipa pĩmaa nãga oopi bĩma? ajida.

³ Jesupa p'anauji:

—Mia pida parãmaa iidit'eeda aji. P'anáuti p'oyaa p'anaudai pĩrã. ⁴ ¿K'aipa pëijima aji, Juan

Bautistapa poro choo chemerã; Tachi Ak'õrepa maa-e pîrã eperãarãpa?

⁵ Mãpai ãchi pitapai pedee para beeji:

—Tachi Ak'õrepa pëidada aruta pîrã, irua iidiit'ee: “Mãgara, ¿sãap'eda Juan ùraa ijãada-e pajima?” ait'ee. ⁶ Ichiaba jaradaik'araa bi: “eperãarãpa Juan pëijida”. Mãga jararuta pîrã, na eperãarã k'ïraudaridait'ee tachi ome mãik'aapa tachi mãupa bat'a peedai. Jõmaarãpa ijãa p'ani Juan Tachi Ak'õre pedee jarapari paji.

⁷ Mapa ãchia p'anaujida:

—K'awada-e p'anida ajida, k'aipa Juan pëiji poro choo chemerã.

⁸ Mãpai Jesupa mãgaji:

—Mãgara mia pida jara-eda aji, k'aipa mĩmaa nãga oopi bi.

*Mimiapataarã k'achia beerãde nepirida
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

⁹ Maap'eda Jesupa nãga nepirĩmaa beeji jara-teeit'ee eperãarãmaa:

—Eperãpa uva eujã uuji. Maap'eda ne-uu eujã ak'ipataarã jiriji aide mimiadamerã. Mãpai awara ãyaa t'imí wãji. ¹⁰ T'ëepai uva oropata ewari pak'ãri, ma eujã chiparipa ichi mimiapari pëiji ma ne-uu ak'ipataarãmaa, ichi eere bee bi chauda tee pëidamerã. Mamĩda ãchia ma mimiapari sĩk'oojida mãik'aapa pëit'aajida waya chiparimaa, maarepida net'aa wëe. ¹¹ Mãpai ma ne-uu chiparipa awaraa mimiapari pëiji. Mamĩda mãgĩmaa ichi-aba ik'achia jaradap'eda, p'ua oot'aajida mãik'aapa

jua arajãgaa pëit'aajida. ¹² Ma t'ëepai awaraa mimi-
apari pëiji. Mamïda ma ne-uu ak'ipataarãpa iru
auk'a p'ua oojida mãik'aapa taawaa pëijida.

¹³ Mãpai ma ne-uu chiparipa mãgaji: “Írá, ¿k'ãata
ooyama? aji. Pëiit'eeda aji, mi warra k'inia iru
bi. Taawa iru waaweedayada” aji. ¹⁴ Mamïda
ma ne-uu ak'ipataarãpa iru warra t'imí cheru
unu atadak'ãri, ãchi pitapai mãgapachida: “Jãgipa
ichi ak'õre net'aa jõmaweda atait'ee chi ak'õre
piuk'ãri. Peet'aadáma ajida, tachi-it'ee na ne-uu
eujã beemerã.” ¹⁵ Mapa ma uva eujãdeepa uchía
atajida mãik'aapa peet'aajida.

Mãpai Jesupa mãgaji:

—Parãpa, ¿k'ãata k'isia p'anima aji, ma uva
eujã chiparipa ooit'ee ma eujã ak'ipataarã ome?
¹⁶ Mia jarait'ee. Wãk'ãri, ma eujã ak'ipataarã
peek'ooit'eeda aji, mãik'aapa chi eujã teit'eeda aji,
awaraarãmaa ãchia ak'ipataadamerã.

Mãga ũridak'ãri, eperãarãpa mãgajida:

—¡Mãga p'asa-e pait'eeda! ajida.

¹⁷ Mamïda Jesupa ãramaa ak'iji mãik'aapa mãgaji:

—Mãgara, ¿k'ãata jara k'inia bima aji, na pedee
Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdadepema?

‘Te oopataarãpa mãu k'iniada-e padap'edaa
pipiara padachi.’ *(Sal 118.22)*

¹⁸ Eperã ma mãu pipiara bi ñri t'ĩutiru pirã, chupiria
nĩbeeit'ee. Jõdee ma mãu eperã ñri baairu pirã, iru
peet'aait'ee.

¹⁹ P'aareerã poroorãpa Moisepa p'ãda
jarateepataarã ome ma nepirida ũri aupadak'ãri,
k'awaajida Jesupa ãchideta pedee bají. Mapa

aramata jita atapi k'inia p'anajida. Mamĩda mĩga ooda-e paji eperĩarĩ waawee p'anadap'edaa perĩ.

*Judiorĩpa Cesar-it'ee impuesto p'aapatap'edaa
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)*

²⁰ Maperĩ t'ĩepai ma judiorĩ poroorĩpa pĩjida t'ĩari jĩp'a pik'a beerĩ Jesús ome pedeede. K'inia p'anapachida ma eperĩarĩpa iidi p'anĩpa Jesupa pedee k'achia jarapidai Romadepemaarĩ poro waibiarĩ ĩpĩte. Mĩgĩ ma eujĩ ak'ĩpari, Romadepemaarĩ poro waibiapa iru atapii. ²¹ Ma-it'ee ma pĩida eperĩarĩpa Jesumaa iidi jida:

—Tachi Jarateepari, taipa k'awa p'anĩda ajida, pia pedee wĩara jarapari mĩik'aapa jarateepari eperĩarĩpa ne-inaa pia oo k'awaadamerĩ. Eperĩarĩ maarepida k'ũrak'aa. Ichita jara bi eperĩarĩ k'ĩra jĩp'a p'anapataadamerĩ Tachi Ak'õrepa k'inia bik'a. ²² Mĩga bita, nĩga iidi k'inia p'ani: ¿Pia bik'ĩ ajida, taipa Cesarmaa impuesto p'aadait'ee wa mĩga-e?

²³ Jesupa k'awa bada perĩ mĩirĩpa k'ĩsia k'achia iru p'ani, mĩgaji:

²⁴ —Ak'ĩpĩti denario p'arat'a tau. ¿K'ai k'ĩrata nade bi mĩik'aapa k'ai t'ĩta p'ĩ bĩma? aji.

P'anaujida:

—Cĩsar k'ĩra mĩik'aapa ichi t'ĩta p'ĩ bĩda ajida.

²⁵ Mĩpai Jesupa mĩgaji:

—Mĩgara tĩeti Cesarmaa irua net'aa iidi pari, mĩik'aapa auk'a tĩeti Tachi Ak'õremaa irua iidi pari.

²⁶ Mĩga ũridak'ĩri, k'awaajida Jesumaa pedee k'achia p'oyaa jarapida-e pai eperĩarĩ taide. Mapa ak'ĩtrua para beejĩ mĩik'aapa k'ĩup'eek'oodachida.

*Piudap'edaarã chok'ai p'irabaiapatade
iididap'edaa*

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Maap'eda saduceorã ûk'uru wājida Jesumaa. Saduceorãpa ijāadak'aa eperã piup'eda waya chok'ai p'irabaii. Maperã iidijida:

²⁸ —Tachi Jarateepari, Moisepa nāga p'ã bëjjida ajida. Eperã miak'ãi bi warra wēe piuru pīrã, chi ïpemapa iru wēra ataipia bi māk'aapa ai ome warra ooipia bi chi ïpema piuda k'ap'ia pari. ²⁹ Māga jaradap'eda, ma saduceorãpa nāga nepirijida. P'anajida ïpemaarã siete. Chi naapema miak'ãiji. Mamīda warra wēe piuji. ³⁰ Chi araarepema ³¹ māk'aapa araarepema miak'ãijida ma p'êtrãa ome. Mamīda auk'a warra wēe piujida. Ma t'ēepai chi apemaarã jida miak'ãijida ma p'êtrãa ome. Mamīda āchi jōmaweda warra wēe piujida. ³² Maap'eda ma wēra ichiaba piuji. ³³ Írã taipa nāga k'awa k'inia p'ani. Piudap'edaarã waya chok'ai p'irabaidak'ãri, ¿chisãgí ïpemata ma wēra imik'íra pait'eema ajida, āchi jōmaweda iru ome miak'ãi p'anadap'edaa perã?

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Na p'ek'au eujãde imik'íraarã māk'aapa wēraarã miak'ãipata. ³⁵ Mamīda Ak'õrepa jirit'eradaarã ichi eujãde p'anadak'ãri, imik'íraarã wēraarã paara waa miak'ãida-e pait'ee, ³⁶ waa piuda-e pait'ee perã. Angeleerāk'a p'anadait'ee māk'aapa Tachi Ak'õre warrarã padait'ee, chok'ai p'irabaidap'edaa perã. ³⁷ Moisepa paara tachimaa k'awapipari piudap'edaarã chok'ai p'irabaidait'ee. Chonaarãweda Tachi Ak'õrepa

irumaa pedeek'ãri pak'uru jep'eda urua jira bideepa t'ipitauk'a, jaraji ichi Abraham, Isaac, Jacob ijãadap'edaa Ak'õre Waibia. ³⁸ ;Tachi Ak'õre piudap'edaarã Ak'õre Waibia-e! ;Chok'ai p'anãrã Ak'õre Waibia, iru-it'ee eperãarã jaureerã jõma chok'ai p'anadairã!

³⁹ Mãpai ùk'uru Moisepa p'ãda jarateepataarãpa mãgajida:

—Tachi Jarateepari, pia p'anaujida ajida.

⁴⁰ Maadamãiipa waawee p'aneejida waa iididait'ee.

*Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

⁴¹ Mãpai Jesupa iidiji:

—¿Sãap'eda jara p'anima aji, Mesías chonaarãwedapema Rey Daviddeepa uchait'ee?

⁴² Salmos p'ãdade Rey Davidpa paara jara bi:

'Tachi Ak'õrepa jaraji Tachi Waibia: “Pi mi ome auk'a waibia bairã, su-ak'i beepáde aji, mi juaraare, ⁴³ mia pi k'ira unuamaa iru p'anapataarã p'oyaaru misa.” ’ (*Sal 110.1*)

⁴⁴ Davidpa ichi ëreerãdeepa uchait'ee bima t'ijaraji “Tachi Waibia”. ¿Mapa k'awada-ek'ã aji, Mesías waibiaara bi chonaarãwedapema Rey David k'ãyaara?

*Jesupa Moisepa p'ãda jarateepataarã imiateeda
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)*

⁴⁵ Eperãarã jõmaarãpa ùrimaa p'anajida, Jesupa chi k'õp'ãyoorãmaa mãgak'ãri:

⁴⁶ —K'irak'aupai p'anapataadai Moisepa p'ãda jarateepataarãk'a. Æchi audua p'anadairã p'aru teesoo jã awaa p'anapata mãik'aapa k'inia

p'anapata jōmaarāpa āchima saludaadamerā plaza bee chaa, tachi poro waibiarā ome oopatak'a. Ichiaba su-ak'i p'aneepata su-ak'i beepari pipiara bide Tachi Ak'ōre Ūraa jarateepata tede māik'aapa nek'odak'āri, chi su-ak'i beepari pipiara bide su-ak'i p'aneepata. ⁴⁷ Ma awara p'ētrārā k'aripadai k'āyaara, āra te jāri atapata māik'aapa taarā it'aa t'ipata, eperārāpa āchi t'o p'anadamerā. Māga p'anapata perā, Tachi Ak'ōrepa āra audupiara miapiit'ee, k'achia beerā miapik'āri ichi ewari waibia ewate.

21

P'ētrāa chupiria k'iripa primisia teeda

(Mr 12.41-44)

¹ Jesupa ak'imaaji, p'arat'ara beerāpa primisia ata bi p'ani misa p'arat'a p'epatade Tachi Ak'ōre te waibiade. ² Māpai ichia unuji p'ētrāa chupiria k'iripa ata bi cheru p'arat'a tau omé cobrede. ³ Māga unuk'āri, Jesupa māgaji:

—Mia wāarata jararu. Na p'ētrāa chupiria k'iripa primisia waibiara teejida aji, apemaarā k'āyaara. ⁴ Jōmaarāpa tee p'ani āchi p'arat'a waibia iru p'anadap'edaadepema beeda. Jōdee na p'ētrāa, chupiria k'iri mīda, ichia iru k'erada jōmaweda teeji Tachi Ak'ōremaa. Teejida aji, chi p'arat'a iru bada paara chik'o netoit'ee.

Jesupa jarada Tachi Ak'ōre te waibia t'eet'aait'ee

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Eperārā ūk'uru pedeemaa p'anajida Tachi Ak'ōre te waibiade. Jarapachida māu pi-iadee oo k'obi māik'aapa k'ira wāree bainĩ bi eperārāpa

net'aa tee p'anadap'edaa k'aurepa. Māga ũrik'āri, Jesupa māgaji:

⁶ —Ewari cherude parāpa na jōma unu p'ani unuda-e pait'ee. Māu apida bee-e pait'ee awaraa māu ĩri, na jōmaweda t'eeek'oo chedait'ee perā.

*Ne-inaa p'asait'ee na p'ek'au eujā jōi naaweda
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)*

⁷ Māpai Jesumaa iidijida:

—Tachi Jarateepari, ¿sāapaita māga p'asait'eema? ajida. ¿Sāga k'awadayama ajida, ma ewari k'ait'a pak'āri p'asait'ee pia jaradak'a?

⁸ Jesupa p'anauji:

—Tauk'a nipapatáati apidaamaa k'ūrapiamapa. Mi jīak'a chok'ara chedait'ee. Seewata jaradait'ee: “Mita Ak'ōre Warra; ĩrapī paji chi cheit'ee bada.” Mamīda āchia jara p'ani ijāanāati. ⁹ Ũridak'āri eperāarāpa jura chōo jōni māik'aapa oodaamaa p'ani āchi poro waibiarāpa jara p'anik'a, p'eranaati. Ichita māga p'asait'ee naapiara. Mamīda Tachi Ak'ōre ewari waibia ewate at'āri pa-e pait'ee.

¹⁰ Ichiaba Jesupa māgaji:

—Eperāarā awaraarā ome chōodait'ee.

¹¹ Awērachai wēre nībeeit'ee; jarra oodait'ee māik'aapa k'ayaara paraait'ee eujā awara-awaraade. Ma awara pajāde ne-inaa waide unudak'aa unupataadait'ee; ne-inaa tachi p'erapipari.

¹² 'Mamīda māga p'asai naaweda, ijāadak'aa beerāpa parā jiripataadait'ee miapidait'ee māik'aapa jita atadap'eda, ateedait'ee Tachi Ak'ōre Ũraa jarateepata tede. Mama parā ak'idait'ee jaradait'ee eperāarā pia wa k'achia. Ichiaba

carcelde t'i nĩbinadait'ee m̃aik'aapa ateedait'ee reyrã k'ĩrapite maa-e pirã eperãarã poro waibiarã k'ĩrapite. Ma jõma parãmaa oopataadait'ee, mide ijãapata k'aurepa. ¹³ M̃aga oodak'ãri, ãchi k'ĩrapite parãpa jarapataadai Tachi Ak'õrepa ooda parã-it'ee mi k'ap'ia pari. ¹⁴ Maapai k'ĩsianáati k'ãare pedeeta jaradai. ¹⁵ Mia k'ĩsia k'awaa pedee jarapiit'ee, parã k'ĩra unuamaa iru p'anapataarãpa p'anaupiamapa m̃aik'aapa jarapiamapa parãpa seewa jara jõni. ¹⁶ Mamĩda pãchi ak'õreerãpa, ìpemaarãpa, èreerãpa m̃aik'aapa k'õp'ãyoorãpa paara parã traicionaadait'ee. Maapai parã ùk'uru peepidait'ee. ¹⁷ Jõmaarãpa parã k'ĩra unuamaa iru p'anapataadait'ee mide ijãapata k'aurepa. ¹⁸ Mamĩda parã puda k'ãu apida atuada-e, mia parã ak'i bapariit'ee perã. ¹⁹ Mapa ìt'ãripa choopataati! M̃agã parã it'aa wãdait'ee.

Jerusalén p'uuru jõdariit'ee

²⁰ —Unudak'ãri soldaorãpa Jerusalén p'uuru wap'ira iru p'ani, k'awáati taarã-e jõdariit'ee. ²¹ Maapai Judea eujãde p'anĩrã mirudaipia bi eera jëra bidee. Jõdee Jerusalén p'uurude p'anĩrã mam̃aik'aapa uchiadaipia bi. Ichiaba chi taawa p'anĩrã chedaik'araa bi p'uurudee. ²² M̃aga oodaipia bi ma ewate Tachi Ak'õrepa mide ijãadak'aa beerã k'achia ooit'ee perã. Eperãarã chupiria chitoonadait'ee, Tachi Ak'õrepa ãra k'achia ooit'ee perã ichi ùraa p'ãdade jara bik'a. ²³ ¡Aai, ma ewate chupiria jõneedait'ee wëraarã biak'oo bee maa-e pirã warra chak'eerã jude iru bee, isapai p'oyaa wãda-e pait'ee perã! Ma eujãde audú chupiria jõnadait'ee

mãik'aapa Tachi Ak'õrepa ne-inaa k'achia ooit'ee na p'uurudepemaarãmaa. ²⁴ Ûk'uru piudait'ee espadapa; awaraarã ateedait'ee awaraa eujãdee esclavoorãk'a p'aneedamerã. Maapai Tachi Ak'õrede ijãadak'aa beerãpa Jerusalén p'uuru iru p'anadait'ee ãchi jua ek'ari, Tachi Ak'õrepa ewari awara bida parumaa ãra k'achia ooit'ee.

Eperã Ak'õre Truadepema waya chek'ãri
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ —Maapai ne-inaa eperãarãpa waide unudak'aa unudait'ee ak'õrejirude, atanede mãik'aapa lucerode. Na p'ek'au eujãdepemaarãpa mãga unudak'ãri, k'awada-e pait'ee k'ãata k'ĩsiadai mãik'aapa p'eradait'ee, audú p'usa t'o jĩwaa nĩbait'ee perã. ²⁶ Eperãarã k'ĩra k'ĩdaipataadait'ee p'era jõnipa, k'ĩsiadak'ãri na p'ek'au eujã p'asarude, pajã wëre nĩbait'ee perã. ²⁷ Mãpai eperãarãpa unudait'ee mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema jõmaarã k'ãyaara waibiara bi, k'ĩra wãree cheru jĩararade. ²⁸ Mãga p'asak'ãri, sõcharra p'anapatáati mãik'aapa t'ãri o-ĩa para bati, taarã-e nide mi cheit'ee perã parã k'aripade atuanaadamerã.

Jesupa higuera bĩrĩde jarateeda

²⁹ Ichiaba Jesupa nãga nepĩriji jarateeit'ee ichi waya cheit'ee pak'ãri:

—K'ĩsĩati higuera bĩrĩde maa-e pirã awaraa nejõ bĩrĩde. ³⁰ Unudak'ãri k'ĩru t'uk'ua uchia nĩbeeru, parãpa k'awaapata eujã wãsia wã. ³¹ Mãga pik'a unudak'ãri mãgĩ ne-inaa p'asaruta, k'awaadait'ee Tachi Ak'õre ewari waibia ewate k'ait'a bi.

³² 'Mia wāarata jararu. Irapemaarã piudai naaweda, ma ne-inaa jōmaweda p'asait'ee. ³³ Ewari cherude pajã na p'ek'au eujã ome jōdait'ee. Mamīda ichita p'asait'ee mia pedee jaradak'a.

³⁴ K'īrak'aupai k'īri k'isua p'aneedai pāchi k'inia ne-inaa oo k'iniapa; it'ua to k'iniapa maa-e pirã audú k'īsia jōnipa na p'ek'au eujādepema ne-inaade. Maa-e pirã atu bide ³⁵ ne-animal trampade baaiparik'a, māga pik'a parã atu p'anide mi waya cheit'ee. Ma ewate ne-inaa k'achia p'asait'ee jōmaweda na p'ek'au eujādepemaarãmaa. ³⁶ Mapa tauk'a nipapatáati māik'aapa ichita it'aa t'īpatáati. Māgá baaida-e pait'ee ma ne-inaa k'achia p'asait'ee bi juade māik'aapa panadait'ee mi, chi Eperã Ak'ōre Truadepema k'īrapite.

³⁷ Ewari chaa āstaawa Jesupa jarateepachi Tachi Ak'ōre te waibiade. Jōdee p'ārik'ua beepachi Olivo Eede. ³⁸ Maperã tap'eda weda eperāarã wāpachida Tachi Ak'ōre te waibiadee iru pedee ūride.

22

Jesús jita atapidait'ee pedeetedap'edaa

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ K'ait'a baji fiesta pan levadura wēe k'opata t'ījarapatap'edaa Pascua. ² P'aareerã poroorāpa Moisepa p'āda jarateepataarã ome eperāarã waawee p'anadap'edaa perã, āra taide Jesús jita atapida-e paji. Mamīda ichita jiripachida sāga iru peepit'aadait'ee.

Judapa Jesús traicionaada

³ Māpai Satanás Judas k'ap'iade t'īuji. Māgí Judas Jesús k'ōp'āyoorã docedepema paji. Ichiaba

t'ijarapachida Iscariote. ⁴ Māgí wāji p'aareerā poroorāmaa māik'aapa Tachi Ak'ōre te waibia jīapataarāmaa. Mama pedeeji āchi ome sāga Jesús atapii. ⁵ Māpai āchi o-īadachida māik'aapa pedeejida p'arat'a teedait'ee Judamaa. ⁶ Ichia ma p'arat'a jītap'eda, jirīmaa beeji sāga Jesús āchima atapii, eperārā wē-e misa.

Pascua fiestadepema chik'o k'odap'edaa

(Mt 26.17-30; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Fiesta pan levadura wēe k'opata ewate pak'āri, oveja chak'e peepata Pascua fiesta-it'ee. ⁸ Mapa Jesupa jaraji Pedro Juan ome Pascua fiestadepema chik'o jiridamerā māik'aapa awaraa ne-inaa oodamerā, nek'odai naaweda.

⁹ Māpai āchia iidijida:

—¿Sāma māga oodaipia bīma? ajida.

¹⁰ Jesupa p'anauji:

—Parā p'uurude panadak'āri, unudait'ee eperāpa pania chok'ode ateeru. Iru t'ēe wāti ichi temāi t'īrumaa. ¹¹ Māpai chi te chiparimaa jarāti: “Tachi Jarateeparipa iidi pēiji: ‘¿Chisāgí cuartode Pascua chik'o k'oit'ee michi k'ōp'āyoorā ome?’ ” ¹² It'ipema pisode irua ak'ipiit'eeda aji, cuarto waibia ne-inaa jōmaa ome. Mama ne-inaa jōma óoti tachi nek'odait'ee.

¹³ Āchi wādak'āri, jōmaweda ununajida Jesupa jaradak'a māik'aapa mama ne-inaa jōma oojida Pascua chik'o k'odait'ee.

¹⁴ Nek'odait'ee pak'āri, Jesús chi k'ōp'āyoorā ome mesade su-ak'ī p'aneejida. ¹⁵ Māpai ichia māgaji:

—¡Wãara mi piu naaweda, parã ome na Pascua fiestadepema chik'o audú k'o k'inia baji! ¹⁶ Mia jara bi: Parã waa nãgá nek'oda-e pait'ee mi ome, Tachi Ak'õre truade p'anadai naaweda.

¹⁷ Mãpai copa jitap'eda, gracias jaraji Tachi Ak'õremaa mãik'aapa mãgaji:

—Jitáti na copa mãik'aapa jedéti pãchi pitapai.

¹⁸ Mia jara bi: Mia vino waa to-e pait'eeda aji, Tachi Ak'õre truade pai naaweda.

Pan vino ome k'odap'edaa

¹⁹ Maap'eda Jesupa pan ataji mãik'aapa it'aa t'iji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa. Ma pan k'õrat'ajji mãik'aapa chi k'õp'ãyoorãmaa teeji. Mãpai mãgaji:

—Nãgí pan mi k'ap'ia, mi peepiit'ee parã k'aripait'ee. Nãgá pan k'odak'ãri, k'opataáti k'irãpadait'ee mi piuda parã pari.

²⁰ Nek'odap'edaa t'ẽepai, ichiaba mãgá ooji ma vino ome. Mãgaji:

—Nãgí vino mi waa, michi waa bat'ait'ee perã mi piuk'ãri eperãarã pari. Tachi Ak'õrepa nãgí ũraa chiwidi jara bi. Michi waa bat'ada k'aurepa irua wẽpapiit'ee parãpa p'ek'au k'achia oopata mãik'aapa michideerã papiit'ee. ²¹ Mamída chi mi traicionaait'ee bi jua na mesa ñri bi michi jua ome. ²² Mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema ichita piut'ee Ak'õrepa oopi bik'a. Mamída, jaai, Tachi Ak'õrepa k'achiadee pẽiit'ee chi mi traicionaait'ee bi!

²³ Mãpai áchi pitapai iidi para beeji k'aipata traicionaait'ee.

K'aita Jesús k'õp'ãyo pipiara bi

24 Māpai chi k'ōp'āyoorā aupedee para beeji k'awaadait'ee k'aíta pípiara bi apemaarā k'āyaara.

25 Mapa Jesupa māgaji:

—Ijāadak'aa beerā t'āide reyrāpa āchia oo k'iniata oopipata eperāarāmaa māik'aapa māirā poro waibiarāpa āchi jua ek'ari p'anirā pia ak'i p'anida apata. 26 Mamīda parā māgá p'anadaik'araa bi. Ma k'āyaara parā t'āidepema waibiara bi warra chok'ek'ee baparik'a baipia bi. Ma awara parā t'āidepema poro waibiara bi mimiapari jīp'aak'a beeipia bi parā k'aripait'ee. 27 ¿Chisāgí eperā waibiara bi; chi mesade su-ak'i bi nek'oit'ee maa-e pírá chi chik'o jedepari? ¿Chi mesade su-ak'i bi-ek'ā? Jōdee mi nama bi parā t'āide chi chik'o jedeparik'a.

28 'Parā ichita mi ome p'ani, nepirade wa neinaa k'achiade p'anajida mīda. 29 Mapa mia parā reyrā papiit'ee mi Ak'ōrepa mi rey papidak'a. 30 Parā nek'odait'ee Ak'ōre truade māik'aapa neinaa todait'ee mi ome mi it'aripema mesade. Ma awara su-ak'i p'anedait'ee rey su-ak'i beeparide. Israeldeepa ēreerā doce uchiadap'edaarā iru p'anadait'ee parā jua ek'ari māik'aapa jaradait'ee māirāpa oopatap'edaa pia wa k'achia.

Jesupa jarada Simón Pedropa ichi k'awa-e bida ait'ee

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Ichiaba Jesupa māgaji:

—Simón, Simón, Satanapa parā iididoo oo k'inia bairā trigo ome oopatak'a nēesidak'āri chi tau āyaa atadait'ee. 32 Mamīda mi it'aa t'īpari pi pari mīde

ijãa bapariimerã. Waya mi ome nipak'ãri, k'aripáji p'ichi ñpemaarã mi k'ap'ia, ichita ijãapataadamerã.

³³ Māpai Simonpa mǎgaji:

—Tachi Waibia, mi pi ome nipa k'inia bida aji, mi carcelde t'i nĩbiruta pijida maa-e pirã piuru pijida.

³⁴ Jesupa p'anauji:

—Pedro, mia jara bi: Idi p'ãrik'ua et'erre k'arii naaweda, jarada õpee pia mi k'awa-e bida ait'ee.

Jesús chupiria nĩbait'ee hora k'ait'a pak'ãri

³⁵ Maap'eda Jesupa iidiji:

—Mia parã p'ëik'ãri muchila wëe, p'arat'a te wëe, chancla wëe, ¿net'aa apida faltajidak'ã? aji.

P'anaujida:

—Maarepida faltada-e pajida ajida.

³⁶ Māpai irua mǎgaji:

—Írá, jōdee, chi muchila iru bipa ateeipia bi ichi p'arat'a te ome; chi espada wëe bipa ichi ñripema p'aru jĩ bi netoipia bi mǎik'aapa espada aba neto ataipia bi. ³⁷ Mia mǎga jara bi ichita uchiat'ee perã mide jara bik'a Ak'õre Ũraa p'ãdade:

'Eperã t'ãri k'achia-idaak'a iru p'anajida.' (Is

53.12)

Jõma ma p'ãdade jara bi mide ichita p'asait'eeda aji.

³⁸ Māpai ãchia mǎgajida:

—Tachi Waibia, nama espada omé iru p'anida ajida.

Māpai irua p'anauji:

—Jãgapaipi.

Jesús Getsemaní ne-uu k'ãide it'aa t'ida

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39 Maap'eda Jesús wāji Olivo Eedee ichi wāpatak'a māik'aapa chi k'ōp'āyoorā t'ēe wājida.

40 Mama panadak'āri, ichia āramaa māgaji:

—It'aa t'íiti p'ek'au k'achiade baaipiamaa.

41 Maap'eda Jesús waawipai wāji chi k'ōp'āyoorā p'anadap'edaamāiipa. Mama bedabaiji it'aa t'íit'ee. 42 Māgaji:

—Ak'ōre, pichia k'inia bi pirā, k'aripáji na mi-ait'ee bideepa. Mamīda oonaapáde aji, mia k'inia bík'a. Jīp'a pia k'inia bík'ata oopáde aji.

43 [Māga nide it'aripema ángel iru ik'aawa bainī ba cheji iru k'aripait'ee. 44 Jesús audú t'āri p'ua nībada perā, audupiara it'aa t'ípachi, ichi jia eujāde baairumaa waa t'eut'ewaak'a.]

45 It'aa t'íi aupak'āri, chi k'ōp'āyoorā atabēidamaa wāji. Mamīda ununaji k'āi para bi, audú t'āri p'ua jōnīpa. 46 Māpai irua māgaji āramaa:

—¿Sāap'eda k'āi jōnīma? aji. P'irabáiti māik'aapa it'aa t'íiti p'ek'au k'achiade baaipiamaa.

Jesús jita atadap'edaa

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesús at'āri pedeemaa bide, eperāarā chok'ara pachejida. Ma eperāarā chok'ara chedap'edaa naa che wāji Judas, Jesús k'ōp'āyoorā docedepema. Māgí Jesús k'ait'a chek'āri k'īra it'aait'ee, 48 Jesupa māgaji:

—Judas, ¿mi k'īra ĩrupa mi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema traicionaaruk'ā? aji.

49 Jesús ome p'anadap'edaarāpa māga unudak'āri, iidijida:

—Tachi Waibia, ¿espadapa chōodaipia bik'ã? ajida.

⁵⁰ Aramata āradepema abaapa p'aareerã poro waibia mimiapari juaraarepema k'iiri orp'et'ajaji espadapa. ⁵¹ Māpai Jesupa māgaji:

—Ichiak'au bīti; jāgapai.

Māpai Jesupa ma eperã k'iiri orp'et'aadamāi t'ōbait'aruta, anidachi. ⁵² Māpai māgaji ichi ata chedap'edaa p'aareerã poroorãmaa, Tachi Ak'ōre te waibia jāpataarãmaa māik'aapa judiorã poro waibiarãmaa:

—¿Sāap'eda parã espada ome māik'aapa pak'uru ome chejidama aji, mi jita atade, nechiyaa bi jita atapatak'a? ⁵³ Ewari chaa mi Tachi Ak'ōre te waibiade bapari parã ome. Maapai parāpa mi jita atada-e paji. Mamīda hora pajipi parāpa ne-inaa k'achia oodamerã mimaa, Netuara Poro Waibiapa k'inia bik'a.

Pedropa Jesús k'awa-e bida ada

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jesús māgā jita atadap'eda, ateejida p'aareerã poro waibia temaa. Māimisa Pedro t'imipapai t'ēe wāk'āti wāji. ⁵⁵ Mama te taawaik'a eere t'iak'au bimāi t'ipi oro iru p'anajida māik'aapa ai ik'aawa eperāarā su-ak'i p'anajida. Pedro jida ichiaba su-ak'i beeji āra ome. ⁵⁶ Māga nide ariipema mimia-pari awērapa Pedro unuji, t'ipitau ik'aawa su-ak'i bi. Ma mimiapari-pa pi-ia ak'iji māik'aapa māgaji:

—Nāgī jida auk'a jā eperã ome bajida aji.

⁵⁷ Mamīda Pedropa meraji:

—Mia iru k'awa-e bida aji.

58 Taarã-e nide awaraapa Pedro unu atak'ãri, ichiaba mǎgaji:

—Pi auk'a jā eperã k'õp'ãyoorãdepemada aji.

Pedropa p'anauji:

—¡Mi iru k'õp'ãyo-eda! aji.

59 Hora abaamaa awaraapa ichiaba mǎgaji:

—Wãara na eperã ichiaba bajida aji, jāǵí ome. Ma awara ichi Galilea eujãdepemada aji.

60 Pedropa p'anauji:

—Mia k'awa-e bida aji, k'ãaredeta pedee bi.

Aramata Pedro at'ãri pedeemaa bide, et'erre k'ariji. 61 Mǎpai Jesupa ãpítee ak'iji Pedromaa mǎik'aapa Pedropa k'irãpaji irua jarada: “Et'erre k'arii naaweda, pia jarada õpee jarait'ee mi k'awa-e bi.” 62 Mǎpai Pedro taawaa uchiap'eda, jēe nĩbeeji audú t'ãri p'ua nĩbada perã.

Jesús oo iru p'anadap'edaa

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jesús jā p'anadap'edaarãpa iru oo iru p'aneepachida mǎik'aapa sīpachida. 64 Iru tau p'ãrajĩ atadap'eda, mǎgapachida:

—¡Pi wãara Tachi Ak'õre Warra pirã, jarapáde aji, k'aipata pi sīji!

65 Ichiaba awaraa ik'achia pedee jarapachida.

Jesús Junta Suprema k'ĩrapite

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Tap'eda weda judiorã poro waibiarã, p'aareerã poroorã mǎik'aapa Moisepa p'ãda jarateepataarã, pia jarait'eera, chi Junta Supremadepemaarã chip'ejida. Mǎpai Jesús aneejida ãra k'ĩrapite. Irumaa iidijida:

67 —¿Pik'ã ajida, Mesías, Tachi Ak'õrepa pëida eperãarã rey pamerã?

Ichia p'anauji:

—Mia mägada aru pirã, parãpa ijãada-eda aji.

68 Jõdee mia parãmaa ne-inaa iidiru pirã, p'anauda-e. 69 Mamïda mia jara bi: fraweda mi, chi Eperã Ak'õre Truadepema Tachi Ak'õre Waibia juaraare su-ak'i banait'ee.

70 Mãpai jõmaarãpa iidijida:

—¿Mägara pi Tachi Ak'õre Warrak'ã? ajida.

Jesupa p'anauji:

—Pãchia jara p'anik'a, mägada aji.

71 Mãpai ãchia mägajida:

—¿K'ãare-it'ee eperãarã waa jiridayama ajida, irua ooda jaradamerã? Tachi k'õripa ùrijidada ajida, ma pedee k'achia ichi it'aideepa jarada Ak'õre Waibia ãpite.

23

Jesús Pilato k'õrapite

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ma judiorã poro waibiarã p'irabaik'oodaidap'eda, Jesús ateejida Pilato k'õrapite. 2 Mama iru k'õrapite imiateemaadachida:

—Taipa na eperã unujidada ajida, tai p'uuru pidaarãmaa k'õsia awara-awaraa papimaa bi. Jara bi taipa Cesarmaa impuesto p'adaaik'araa bi. Ma awara jara bi ichi Mesías, Tachi Ak'õrepa pëida rey pamerã.

3 Mãpai Pilatopa iidiji:

—¿Pik'ã aji, Judiorã Rey?

Jesupa p'anauji:

—Mida aji, pia jara bik'a.

4 Māpai Pilatopa māgaji ma p'aareerā poroorāmaa māik'aapa arii p'anadap'edaarāmaa:

—Mia unu-e bida aji, na eperāpa ne-inaa k'achia ooda.

⁵ Mamīda audupiara golpe pedeejida:

—Ichia jaratee bi k'aurepa tai p'uuru pidaarā jōmaweda chōo pik'a para bi. Naa Galilea eujāde jaratee nipa beeji. Irá nama Judea eujāde auk'a oomaa bi.

Jesús Herodes k'īrapite

⁶ Māga ūrik'āri, Pilatopa iidiji:

—¿Na eperā Galilea eujādepemak'ā? aji.

⁷ Ichida adak'āri, Pilatopa pēiji Herodema. Māgí Galilea eujā ak'ipari paji. Auk'a baji Jerusalende. ⁸ Herodepa Jesús unuk'āri, o-īadachi ai naaweda iru k'īra unu k'inia bada perā māik'aapa ūrida perā nepiri p'ani irua oopari ne-inaa eperāarāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mapa unu k'inia baji ichi taide irua māgee ne-inaa oomerā. ⁹ Ma-it'ee iidida chok'ara iidiji Jesumaa. Mamīda Jesupa maarepida p'anauk'aa paji. ¹⁰ Mama ichiaba p'aareerā poroorā māik'aapa Moisepa p'āda jarateepataarā p'anajida. Āchiata audú Jesús imiateepachida. ¹¹ Mapa Herodes ichi soldaorā ome Jesumaa ik'achia pedee jarajida māik'aapa reypa jīpari p'aru pi-iara bita jī bijida iru oo iru p'anadait'ee. Maap'eda Herodepa waya āpītee pēit'aaji Pilatoma. ¹² Ma ewate Pilato k'ōp'āyo meraaji Herodes ome, ai naaweda chik'īra unuamaa p'anapachida mīda.

Pilatopa Jesús peepida

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39–19.16)

13 Pilatomāi panadak'āri, irua waya tĩ p'eji p'aareerā poroorā, judiorā poro waibiarā māik'aapa p'uuru pidaarā. 14 Maap'eda mǎgaji:

—Parāpa mĩmaa jara chejida na eperāpa p'uuru pidaarā k'ĩsia awara-awaraa papik'oomaa bi. Mamĩda parā k'ĩrapite irumaa mia iidida chok'ara iidiji māik'aapa unu-e ne-inaa k'achia apida ichia oo bida a p'ani. 15 ¿Ichiaba Herodepa iru mǎga unu bi-ek'ā? aji. Maa-e pirā waya namaa p̄ei-e pak'aji. Parāpa k'awa p'ani irua ne-inaa k'achia oo-e bi ma k'aurepa iru peepimerā. 16 Mapa w̄ipip'eda, ichiak'au w̄apiit'eeda aji.

17 [Mǎgĩ fiestade Pilatopa k'ena p̄eipachi carceldepema preso; chi iidirutata p'uuru pidaarāpa.] 18 Mamĩda arii p'anadap'edaarā j̄omaweda biuk'adachida:

—¡Jǎgĩ āyaa atáji! ¡Barrabata k'ena p̄eiji!

19 Ma Barrabás carcelde baji oomaa bada perā Romadepemaarāpa oopipatak'a ma p'uurude; ma awara chĩara peet'aada perā. 20 Mǎpai Pilatopa Jesús uchia p̄ei k'inia bada perā, waya pedeeji. 21 Mamĩda āchi waapiara biuk'a n̄ibeeji:

—¡Kurusode peepit'áaji! ¡Kurusode peepit'áaji!

22 Mǎpai waya jarada õpee Pilatopa mǎgaji:

—¿K'āare k'achiata oojima aji, irua? Mia unu-e bi ne-inaa k'achia ooda ma k'aurepa peepiit'ee. W̄ipip'eda, ichiak'au k'ena p̄eiiit'eeda aji.

23 Mamĩda audupiara biapachida Jesús kuru-sode baijira b̄ipimerā. Mǎgá bia j̄onipa āchia k'inia p'anadap'edaak'a oopijida. 24 Pilatopa ooji āchia iidi p'anadap'edaak'a. 25 K'ena p̄eiji Barrabás,

ãchia k'inia p'anadap'edaa, ma ooamaa bada Romadepemaarãpa oopidap'edaak'a mãik'aapa chãara peeda. Jõdee Jesús ateeptiji kurusode baijira binadamerã, ãchia k'inia p'anadap'edaak'a.

Jesús kurusode baijira bidap'edaa

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jesús ateedak'ãri kurusode baijira bidait'ee, jita atajida eperã aba p'uurudee che wã nipada, Cirene p'uurudepema t'ijarapatap'edaa Simón. Mãgimaa kuruso ateeptijida Jesús t'ëe.

²⁷ Ma wãdade eperãarã chok'ara ichi t'ëe wã nipapachida. Mãirã ome wãdap'edaarã wëraarã chok'ara jëe wãpachida mãik'aapa biuk'a wãpachida t'ãri p'uapa, Jesús mägá atee wãdap'edaa perã.

²⁸ Mamãda Jesupa ãchimaa ak'iji mãik'aapa mägaji:

—Jerusalendepema wëraarã, jëenáati mi pari. Jëeti pãchi pari mãik'aapa pãchi warrarã pari, ewari cherude audú chupiria chitoonadait'ee perã.

²⁹ Tachi Ak'õrepa na eujãdepemaarã k'achia ook'ãri, mägadait'ee: “O-ia p'ani chi ju tawadak'aa beerã warra t'odak'aa perã.” ³⁰ Ma ewate eperãarãpa eemaa jaradait'ee:

‘iTai ñri irak'oodariti!’ mãik'aapa: ‘iTai t'ap'a atáti!’

(Os 10.8)

³¹ Eperãarãpa pak'uru õdoo bi t'ipitaude bat'at'aapata pirã, ¿audupiara pak'uru p'ũasaa bi bat'at'aada-e paik'ã, taarã-ee paa jõdaipari perã?

Eperãarã Jesús ik'aawa kurusode baijira bidap'edaa

³² Ichiaba Jesús ome atee wã nipajida k'achia beerã omé auk'a kurusode baijira bidait'ee. ³³ Panadak'ãri eujã “Tachi Poro Bãri”

apatap'edaamãi, Jesús ma k'achia beerã ome kurusode baijira bijida; aba juaraare, chi apema juabi eere. ³⁴ [Mãpai Jesupa mägaji:

—Ak'õre, mi nãgá oo p'aniãrã perdonáaji, k'awada-e p'anadairã ne-inaa k'achiata oomaa p'ani.]

Mãpai soldaorãpa suerte jemenejida k'awaadait'ee k'aipata iru p'aru atait'ee. ³⁵ Mãmisa arii p'anadap'edaarãpa Jesumaa ak'i para bapachi mãik'aapa judiorã poroorãpa iru nãga oo iru p'anapachida:

—Awaraarã k'aripadak'a, pichi k'ap'ia jida k'aripa atáji, wãara Tachi Ak'õrepa pi pëida pirã, maa-e pirã irua jirit'erada pirã.

³⁶ Soldaorãpa ichiaba Jesús oo iru p'anapachida. Iru k'ait'a wãdap'eda, vino achuchua teepachida ³⁷ mãik'aapa mägapachida:

—¡Pi wãara Judiorã Rey pirã, jãmãik'aapa uchiadaríji!

³⁸ Ichiaba Jesús poro it'aik'a eere letrero bijida: NÃgí JUDIORÃ REY.

³⁹ Ma awara iru ik'aawa baijira badapa ik'achia jarapachi:

—¡Pi wãara Tachi Ak'õrepa pëida pirã, jãmãik'aapa uchiadaipáde apachi, mãik'aapa tai jida auk'a k'aripapáde! apachi.

⁴⁰ Mamída chi apemapa mägí pedee bada itriat'aaji:

—¿Pia Tachi Ak'õre waawee-e bik'ã aji, nama auk'a baijira bita? ⁴¹ Tachi nama chupiria chitooni ne-inaa k'achia oodap'edaa perã. Mamída na eperãpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

⁴² Maap'eda, mǎgaji:

—Jesús, pi Ak'õre Waibia truade rey beek'ãri, mi k'irãpãji.

⁴³ Jesupa p'anauji:

—Mia wãarata jararu. Idi pi mi ome bapariit'eeda aji, Ak'õre Waibia eujãde.

Jesús jai-idaada

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Imat'ipa ak'õrejĩru k'iat'idachi. Na eujã jõma p'ãriudachi las tres parumaa.

⁴⁵ Ak'õrejĩru k'iat'idachi mǎik'aapa Tachi Ak'õre te waibiadepema cuarto edupiara t'ũpatamãi p'aru eebai jira bada esajĩak'a jẽdachi. ⁴⁶ Mǎpai Jesús golpe biaji:

—'iAk'õre, michi jaure pi juade biru!' *(Sal 31.5)*

Mãga jarap'eda, jai-idaaji.

⁴⁷ Romadepema soldaorã poropa ma jõma unuk'ãri, pedee pia jaraji Tachi Ak'õremaa mǎik'aapa mǎgaji:

—Wãara na eperãpa ne-inaa k'achia ook'aa pajida aji.

⁴⁸ Eperãarã jõmaweda mama see nĩbadaarãpa mǎga unudak'ãri, ãchi t'ũa t'aap'e erreudachida t'ãri p'uapa. ⁴⁹ Mamĩda Jesús ome nipap-atap'edaarã, imik'ĩraarã mǎik'aapa wẽraarã iru ome chedap'edaa Galilea eujãdepa, ma ne-inaa p'asada t'imĩpa ak'ĩmaa p'aneejida.

Jesús iadap'edaa

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Ma eujãde eperã t'ãri pia bapachi. Ne-inaa k'achia ook'aa paji. Mǎgĩ t'ĩjarapachida José.

Iru Arimatea p'uurudepema paji. Māgí p'uuru Judea eujāde bi. ⁵¹ Ni baji Tachi Ak'ōrepa pēida eperāarā rey pamerā. Junta Supremadepema paji. Mamīda ijāa-e paji māirāpa oodap'edaade Jesús ome. ⁵² Mapa wāji Pilatoma Jesús k'ap'ia piuda iidide iait'ee. ⁵³ T'ēpai Jesús k'ap'ia kurusodeepa irabai atap'eda, pirat'aaji lienzone māik'aapa binaji māu te uria k'oro iru p'anadap'edaade. Made piuda apida waide iada-e p'anajida. ⁵⁴ Ma ewate judiorā ĩipata noreweda paji. P'āriupodopa pada perā, ne-inaa waa ooik'araa baji, ĩipata ewate wāyaaru misa.

⁵⁵ Ma wēraarā Jesús ome Galilea eujādeepa chedap'edaa ichiaba wājida ma māu te uriade iru bidap'edaamaa māik'aapa ak'ijida sāga Jesús k'ap'ia ata bijida. ⁵⁶ Maap'eda teedaa chedak'āri, k'era oojida ne-inaa awaraa t'ūa bee ome Jesús k'ap'ia ĩri bidait'ee, judiorāpa oopatak'a āchi auk'arā piudak'āri. ĩipata ewate ma wēraarā ĩijida Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bik'a.

24

Jesús chok'ai p'irabaida (Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Tomia ewate tap'eweda ma wēraarā wājida Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa. Ateejida k'era ne-inaa t'ūa ome āchia oodap'edaa. ² Panadak'āri, unujida chi māu te uria t'ai māupa t'ap'a bada awara āi bi. ³ T'īudak'āri, Tachi Waibia Jesús k'ap'ia unuda-e paji. ⁴ K'awadak'aa paji k'āata oodait'ee. Māga nide unujida imik'īraarā omé p'aru t'o-t'oo uchiterree ĩĩ bainĩ p'anĩ āchi ik'aawa.

⁵ Māpai āchobeepa bedabaidachida tau b̄iri eujāde t'ōbairutamaa. Mamīda māirāpa māgajida:

—¿Sāap'eda jāiramāi jiri p'anima ajida, iru chok'ai bita? ⁶ Iru nama wē-e. ¡Chok'ai p'irabaiji! K'irāpāti iru at'āri Galilea eujāde bak'āri, ⁷ jaraji ichi, chi Eperā Ak'ōre Truadepema, k'achia beerā juade bidait'ee; ārapa kurusode baijira bidait'ee piumerā māik'aapa ewari ōpeemaa ichi chok'ai p'irabaiit'ee.

⁸ Māga ūridak'āri, ma wēraarāpa Jesupa jarada k'irāpajida. ⁹ Māpai iru k'ap'ia iadap'edaamāiipa wādak'āri, ma jōmaweda nepirinajida Jesús k'ōp'āyoorā oncemaa māik'aapa awaraarāmaa. ¹⁰ Chi māga nepirinadap'edaarā paji María Magdalena, Juana, Santiago nawe María māik'aapa awaraa wēraarā. ¹¹ Mamīda ārapa nepiridap'edaa ūridak'āri, Jesús k'ōp'āyoorāpa k'īsijida pariatua pedeemaa p'ani. Mapa ijāa k'iniada-e paji.

¹² Māga jarajida mīda, Pedro p'iradachi Jesús k'ap'ia iadap'edaamaa māik'aapa edajāde ak'ik'āri, chi k'ap'ia lienzode beda bada unu-e paji. Jīp'a chi p'aru aupai unuji. Māpai p'era pik'a teedaa cheji. K'awa-e paji k'āata ooit'ee.

*Jesús unudap'edaa ode wādade Emaús p'uurudee
(Mr 16.12-13)*

¹³ Ma ewate weda Jesús ome nipapatap'edaarā omé wā nipajida Emaús p'uurudee. Ma p'uuru Jerusalendeepa perá once kilometros bi. ¹⁴ Ma ode wādade āchi pedee wā nipajida ma jōma Jesús ome p'asadade. ¹⁵ Māgá pedee wādade, Jesús cheji āchi ik'aawa māik'aapa auk'a t'ia wāji. ¹⁶ Unu p'anajida

mĩda auk'a wãru awaraa eperã ãchi ome, k'awada-e paji k'aita mãga bi. ¹⁷ Mãpai Jesupa iidiji ãramaa:

—¿K'ãaredeta parã pedee wãdama? aji.

Mãpai ãchi k'ĩra pia-ee bainĩ p'aneejida ¹⁸ mãik'aapa ãchidepema Cleofás apatap'edaapa p'anauji:

—¿Pi Jerusalende badata k'awa-e bik'ã aji, mama p'asada?

¹⁹ Mãpai ichia iidiji:

—¿K'ãata p'asajima? aji.

Ãchia mãgajida:

—Jesús Nazaretdepema Ak'õre pedee jarapari paji. Ne-inaa pi-ia oopachi mãik'aapa pedee pia jarateepachi Tachi Ak'õre k'ĩrapite mãik'aapa p'uuru pidaarã k'ĩrapite. ²⁰ P'aareerã poroorãpa mãik'aapa tachi poro waibiarãpa iru ateejida Romadepema poro waibia Pilatoma kurusode peepit'aamerã. ²¹ Taipa ijãa p'anajida ma Jesupata tachi Israel pidaarã uchiapiit'ee Romadepemaarã juadeepa. Mamĩda ewari õpee paru mãgĩ ne-inaa jõma p'asada. ²² Ma awara wëraarã tai ome nipapataarãpa tai p'erapijida. Taujaaweda wãjida Jesús iadap'edaamaa. ²³ Mamĩda iru k'ap'ia unuda-e pak'ãri, ãpítee chejida teedaa mãik'aapa taimaa nepirijida angeleerã unudap'edaa. Mãirãpa jarajidada ajida, Jesús chok'ai bi. ²⁴ Mãga ũridak'ãri, tai k'õp'ãyoorã ũk'uru wãjida iru iadap'edaamaa mãik'aapa ununajida ma wëraarãpa jaradap'edaak'a. Mamĩda iru unuda-e paji.

²⁵ Mãpai Jesupa mãgaji:

—¿Parã k'ĩsia k'awada-ee p'ani! ¿Ijãada-e p'anik'ã Ak'õre pedee jarapataarãpa chonaarãweda jaradap'edaa? ²⁶ ¿Tachi Ak'õrepa pëida mágá chupirria nĩbait'ee paji-ek'ã aji, Ak'õrepa iru ateei naaweda ichi truadee?

²⁷ Mãpai Jesupa jarateemaa beeji ichi p'asait'ee bada Tachi Ak'õre Ũraa p'ãdade jara bik'a. Jarateeji Moisepa p'ãdadeepa, Ak'õre pedee jarapataarãpa p'ãdap'edaade jara bi parumaa.

²⁸ Chi p'uuru wãdap'edaamaa panadak'ãri, Jesús k'ĩra jiwaa wãyaait'ee paji, p'uurude bee-ee.

²⁹ Mamĩda ãchia mágajida:

—Tai ome béeeji k'ewara bairã mãik'aapa p'ãriu wã perã.

Mãpai Jesús auk'a teedaa wãji ãra ome. ³⁰ T'ëepai mesade su-ak'i p'aneedak'ãri nek'odait'ee, Jesupa ichi juade pan ataji. Mãpai it'aa t'ĩji gracias jarait'ee Tachi Ak'õremaa mãik'aapa t'oop'eda ãramaa teeji. ³¹ Mata Tachi Ak'õrepa aweda ãra tau eratik'oopiji mãik'aapa ãramaa Jesús k'awapiji. Mamĩda mamãik'aapa iru wẽpadachi. ³² Mãpai mágajida:

—¿Wãara-ek'ã? ajida. ¿Iru paji! Tachi t'ãriipa mãga jara nĩbaji, ode Ak'õre Ũraa p'ãda tachimaa jaratee che wã nipak'ãri.

³³ Aramata waya ãpítee chejida Jerusalendee. Mama unu chejida iru k'õp'ãyoorã once awaraa nipapatap'edaarã ome see nĩbi. ³⁴ Mágí see nĩbadaarãpa mágajida:

—Wãarada ajida, Jesús chok'ai bi. Simón Pedro-maa ichiaba unupijida ajida.

³⁵ Māpai āchi omeerāpa nepirijida ode p'asada māik'aapa Jesupa pan t'oop'eda, jedek'āri k'awaadap'edaa.

Jesupa chi k'ōp'āyoorāmaa unupida

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-

8)

³⁶ At'āri māgá nepirimaa p'anide, Jesús āra esajīak'a bainī ba cheji māik'aapa māgaji:

—K'āiwee p'anapatáati.

³⁷ Jesús unudak'āri, āchi p'eradachida, iru jau-reta unu p'ani jīak'aapa. ³⁸ Mamīda Jesupa māgaji:

—¿Sāap'eda p'era jōnima? aji. ¿Sāap'eda pāchi t'āride at'āri ijāada-e p'anima? aji. ³⁹ Ak'iti mi jua, mi bīri ome. Mīpi. Mi k'ap'ia t'ōbāiti māik'aapa ak'iti. Eperā jaure chiara wēe bi, bīri jida mia iru bik'a.

⁴⁰ Māga jarap'eda, āramaa ak'ipiji ichi jua māik'aapa ichi bīri. ⁴¹ Mamīda at'āri pia ijāada-e p'anajida, audú o-īa p'anadap'edaa perā māik'aapa p'era pik'a p'anadap'edaa perā. Jesupa ichi k'awapi k'inia bada perā, iidiji:

—¿Nama ne-inaa k'oparii iru p'anik'ā? aji.

⁴² Māpai āchia chik'o paada esajīak'a teejida.

⁴³ Irua jitaji māik'aapa āchi taide k'ot'aaji.

⁴⁴ Maap'eda māgaji:

—Mimaa p'asajida aji, mia jaradak'a, at'āri parā ome bak'āri. Jaraji ne-inaa jōmaweda p'asait'ee paji Moisepa p'ādade jara bik'a māik'aapa Tachi Ak'ōre pedee jarapataarāpa p'ādap'edaade jara bik'a, Salmos libro p'ādade jara bik'a paara.

⁴⁵ Māpai jarateeji Tachi Ak'ōre Ūraa p'ādade jara bi Mesiade. ⁴⁶ Māgaji:

—Tachi Ak'õre Ûraa p'ãdade jara bi Mesías ichita piut'ee mãik'aapa ewari õpeemaa chok'ai p'irabaiit'ee. ⁴⁷ Ak'õrepa k'aripap'eda, Jerusalendeepa na p'ek'au eujã eperãarã paraamaa jarateenátì p'ek'au k'achia oo amaadamerã mãik'aapa Tachi Ak'õrede ijãapataadamerã. Mãgá irua ãchia p'ek'au k'achia oopata wẽpapiit'ee. ⁴⁸ Parãpa mi p'asada jõmaweda k'awa p'ani, unudap'edaa perã. ⁴⁹ Mapa parãmaa mia ne-inaa pëiit'ee mi Ak'õrepa jaradak'a. Mamãda mãga ooru misa, nama p'anéeti Jerusalén p'uurude. T'ẽepai it'ariipa Tachi Ak'õrepa ichi jaure pëiit'ee parã ome bapariimerã.

Jesús Ak'õre eujãdee wãda
(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Maap'eda Jesupa ãra ateeji ma p'uurudeepa Betania p'uuru k'ait'a. Mama ichi jua it'aa ìap'eda, ãra bendiciaji. ⁵¹ Mãpai mãgá pedeemaa bide Tachi Ak'õrepa iru it'aa ateeji ãra ik'aawaapa. ⁵² T'ẽepai chi k'õp'ãyoorãpa it'aa t'ĩdap'eda, pedee pia jara-jida irude mãik'aapa t'ãri o-ĩa ãpìtee chejida Jerusalendee. ⁵³ Maadamãiipa ewari chaa Tachi Ak'õre te waibiade p'anapachida it'aa t'ĩmaa mãik'aapa pedee pia jaramaa Tachi Ak'õremaa.

Tachi ak'õre pedee
New Testament in Epena (CO:sja:Epena)

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Epena

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Epena

sja

Colombia

Copyright Information

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Epena

© 2005, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

1e08d4cb-71aa-5440-b08f-b522fabb6441